

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR PRE SYSTÉMOVÉ RIZIKÁ

ODPORÚČANIE EURÓPSKEHO VÝBORU PRE SYSTÉMOVÉ RIZIKÁ

z 20. decembra 2012

o financovaní úverových inštitúcií

(ESRB/2012/2)

(2013/C 119/01)

GENERÁLNA RADA EURÓPSKEHO VÝBORU PRE SYSTÉMOVÉ RIZIKÁ,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1092/2010 z 24. novembra 2010 o makroprudenciálnom dohľade Európskej únie nad finančným systémom a o zriadení Európskeho výboru pre systémové riziká⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 3 ods. 2 písm. b), d) a f) a články 16 až 18,

so zreteľom na rozhodnutie Európskeho výboru pre systémové riziká ESRB/2011/1 z 20. januára 2011, ktorým sa prijíma rokovací poriadok Európskeho výboru pre systémové riziká⁽²⁾, a najmä na jeho článok 15 ods. 3 písm. e) a články 18 až 20,

keďže:

- (1) Podmienky financovania pre úverové inštitúcie vo významnej miere ovplyvnila súčasná kríza. Úverové a medzibankové trhy zostali narušené v dôsledku silných väzieb medzi úverovými inštitúciami a štátmi, ako aj neistoty týkajúcej sa kvality aktív a udržateľnosti obchodného modelu niektorých úverových inštitúcií. Úverové inštitúcie reagovali na túto situáciu tým, že uskutočnili zmeny ich štruktúr financovania a portfólií aktív.
- (2) Dňa 29. júna 2012 samit eurozóny uskutočnil významný krok vpred smerom k pretrhnutiu negatívnej väzby medzi štátmi a úverovými inštitúciami. Plánoval jednotný mechanizmus dohľadu a priame použitie európskych fondov z Európskeho nástroja finančnej stability (EFSF) a Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS) na rekapitalizáciu/záchranu a riešenie krízových situácií bánk.

Niektoré úverové inštitúcie však stále negatívne zaťažujú štáty a naopak. Tento začarovaný kruh je potrebné prelomiť, aby sa dosiahlo lepšie fungovanie trhov financovania.

- (3) S cieľom zlepšiť podmienky financovania je nevyhnutné obnoviť odolnosť úverových inštitúcií a dôveru v nich. K dosiahnutiu tohto cieľa čiastočne prispelo odporúčanie Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA) pre minimálny koeficient základného kapitálu Tier 1 vo výške 9 % pre úverové inštitúcie⁽³⁾. Súčasný makroekonomický výhľad však naďalej zaťažuje súvahy úverových inštitúcií.
- (4) Prebiehajúca reforma regulačných režimov Európskej únie upravujúcich úverové inštitúcie [balík CRD IV⁽⁴⁾, najmä jeho ustanovenia týkajúce sa režimu likvidity a rámca pre ozdravenie a riešenie krízových situácií⁽⁵⁾] zostáva na úrovni rokovanií. Dátum, kedy navrhované balíky získajú konečný súhlas a nadobudnú účinnosť, ako aj povaha vzájomných vzťahov medzi jednotlivými

⁽³⁾ EBA Recommendation on the creation and supervisory oversight of temporary capital buffers to restore market confidence (Odporúčanie EBA pre vytvorenie a dohľad nad dočasnými kapitálovými rezervami na obnovenie dôvery trhu) (EBA/REC/2011/1).

⁽⁴⁾ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a o prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/87/ES o doplnkovom dohľade nad úverovými inštitúciami, poisťovňami a investičnými spoločnosťami vo finančnom konglomeráte [KOM(2011) 453 v konečnom znení] a návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti [KOM(2011) 452 v konečnom znení].

⁽⁵⁾ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 77/91/EHS a 82/891/ES, smernice 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES a 2011/35/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 [COM(2012) 280/3].

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 331, 15.12.2010, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 58, 24.2.2011, s. 4.

nástrojmi zostávajú nejasné. Dosiachnutie prehľadnosti, pokiaľ ide o regulačný rámec, by bolo prospešné nielen pre úverové inštitúcie, ktoré mu podliehajú, ale aj pre investorov.

- (5) Zatiaľ čo verejné orgány, najmä centrálné banky, používali mimoriadne opatrenia na zníženie záťaže na financovanie a vytvorenie podmienok pre úverové inštitúcie na posilnenie štruktúr financovania v budúcnosti, úverové inštitúcie taktiež potrebujú vyvíjať aktívne úsilie na dosiahnutie udržateľných štruktúr financovania.
- (6) Monitorovanie a hodnotenie rizík financovania úverových inštitúcií a riadenia rizík spojených s financovaním vnútroštátnymi orgánmi dohľadu má zásadný význam pre posúdenie schopnosti inštitúcií uskutočniť ich vlastné plány financovania a znížiť mieru ich spoliehania sa na zdroje financovania verejného sektora. Podobne monitorovanie používania inovatívnych nástrojov a nepoistených finančných nástrojov podobných vkladom vnútroštátnymi orgánmi dohľadu môže prispieť k včasnému odhaleniu rizík, čo umožní prijať ďalšie opatrenia dohľadu podľa potreby.
- (7) Zavedenie politiky riadenia rizík spojených so záťažnosťou aktív je veľmi dôležité na zabezpečenie toho, aby úverové inštitúcie dodržiavali vlastnú mieru záťažnosti a tak sa lepšie vyrovnávali s možnými stresovými situáciami.
- (8) Monitorovanie záťažnosti aktív vnútroštátnymi orgánmi dohľadu by malo zahŕňať zaťažené aktíva a nezaťažené, ale zaťažiteľné aktíva, ako aj zdroje záťažnosti a politiky a núdzové plány, ktoré vypracovali úverové inštitúcie.
- (9) Transparentnosť trhu prispieva k riešeniu asymetrickej informovanosti. Aby účastníci trhu mohli lepšie rozlišovať rizikové profily z hľadiska záťažnosti, potrebujú informácie, ktoré sú jasné, jednoduché a ľahko porovnateľné.
- (10) V niektorých prípadoch účastníci trhu podliehajú požiadavkám na zverejňovanie na základe IFRS 7 ⁽¹⁾. Zároveň by bolo vhodné rozšíriť okruh úverových inštitúcií, ktoré zverejňujú informácie, rozšíriť okruh zverejňovaných informácií na všetky spôsoby záťažnosti, zlepšiť podmienky zverejňovania a viac zjednotiť prax.
- (11) Cieľom navrhovaných podmienok zverejňovania je chrániť úverové inštitúcie pred stigmatizáciou a z tohto dôvodu by sa operácie centrálnych bánk nemali vôbec zverejňovať.
- (12) Identifikácia najlepších postupov európskymi a vnútroštátnymi orgánmi dohľadu uľahčuje porovnanie jednotlivých emisií krytých dlhopisov a prispieva k analýze rizika na základe lepších informácií. Identifikácia najlepších postupov vo vzťahu k finančným nástrojom vytvárajúcim záťažnosť môže prispieť k podobným zlepšeniam na týchto ostatných trhoch. Nadobudnutie oboch druhov nástrojov bude atraktívnejšie pre investorov, keďže náklady vynaložené na porozumenie regulačného rámca, ktorý tieto nástroje upravuje, by boli nižšie. Vzhľadom na uvedené sa žiada podporiť využívanie najlepších postupov na najvyššej úrovni kvality.
- (13) Návrh Komisie na zriadenie jednotného mechanizmu dohľadu ⁽²⁾ (v znení, ktoré odsúhlasila Rada 12. decembra 2012) predpokladá, že Európskej centrálnej banke (ECB) budú udelené osobitné úlohy dohľadu potrebné pre dohľad nad úverovými inštitúciami. Na účely vykonávania týchto úloh sa bude ECB považovať za príslušný orgán na základe príslušných aktov práva Únie a bude mať právomoci a povinnosti, ktoré majú príslušné orgány na základe týchto aktov.
- (14) V prílohe k tomuto odporúčaniam sa analyzujú významné systémové riziká pre finančnú stabilitu v Únii, ktoré so sebou prináša financovanie úverových inštitúcií.
- (15) V súlade s odôvodnením 29 nariadenia (EÚ) č. 1092/2010 boli pri príprave tohto odporúčania zohľadnené pripomienky príslušných zainteresovaných strán zo súkromného sektora.
- (16) Toto odporúčanie sa nedotýka mandátov centrálnych bánk v Únii týkajúcich sa menovej politiky.
- (17) Odporúčania Európskeho výboru pre systémové riziká sa uverejňujú po tom, čo bola Rada oboznámená so zámerom generálnej rady uverejniť ich a umožnilo sa jej reagovať.

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

ODDIEL 1

ODPORÚČANIA

Odporúčanie A – Monitorovanie a hodnotenie rizík spojených s financovaním a riadenia rizík spojených s financovaním orgánmi dohľadu

1. Vnútroštátnym orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad sa odporúča, aby zintenzívnili svoje hodnotenia rizík spojených s financovaním a likviditou, ktorým sú vystavené

⁽¹⁾ V Európe sa tieto štandardy prijali vo forme nariadenia Komisie (ES) č. 1126/2008 z 3. novembra 2008, ktorým sa v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 prijímajú určité medzinárodné účtovné štandardy (Ú. v. EÚ L 320, 29.11.2008, s. 1).

⁽²⁾ Návrh nariadenia Rady, ktorým sa Európskej centrálnej banke udeľujú osobitné úlohy, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami [COM(2012) 511 final].

úverové inštitúcie, ako aj riadenia rizík spojených s financovaním, a to v rámci širšej štruktúry platobnej bilancie. Vnútroštatné orgány dohľadu by najmä mali:

- a) hodnotiť plány financovania, ktoré im poskytli úverové inštitúcie, a ich realizovateľnosť na agregovanom základe v rámci každého vnútroštatného bankového systému so zreteľom na obchodný model jednotlivých inštitúcií a ich ochotu riskovať;
 - b) monitorovať vývoj štruktúr financovania s cieľom identifikovať inovátné nástroje, vyžiadať si informácie o týchto nástrojoch a analyzovať ich s cieľom pochopiť, ako sa môžu riziká v rámci finančného systému presúvať;
 - c) monitorovať úroveň, vývoj a správanie nepoistených finančných nástrojov podobných vkladom, ktoré sa predávajú retailovým klientom, a ich možné nepriaznivé vplyvy na tradičné vklady.
2. Vnútroštatným orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad sa odporúča, aby monitorovali plány úverových inštitúcií znížiť mieru spoliehania sa na zdroje financovania z verejného sektora a aby hodnotili ich realizovateľnosť na agregovanom základe v rámci každého vnútroštatného bankového systému.
 3. Vnútroštatným orgánom dohľadu a ostatným orgánom s makroprudenciálnym mandátom sa odporúča, aby hodnotili vplyv plánov financovania úverových inštitúcií na poskytovanie úverov v reálnej ekonomike.
 4. EBA sa odporúča, aby v súlade so svojou ustálenou konzultačnou praxou vypracoval usmernenia o harmonizovaných vzoroch a vymedzeniach pojmov s cieľom uľahčiť vykazovanie plánov financovania na účely odporúčaní uvedených v odsekoch 1 až 3.
 5. EBA sa odporúča, aby na úrovni Únie koordinoval hodnotenie plánov financovania vrátane plánov úverových inštitúcií znížiť mieru spoliehania sa na zdroje financovania z verejného sektora a aby hodnotil ich realizovateľnosť na agregovanom základe v rámci bankového systému Únie.

Odporúčanie B – Riadenie rizík spojených so zaťaženosťou aktív inštitúciami

Vnútroštatným orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad sa odporúča vyžadovať od úverových inštitúcií, aby:

1. zaviedli politiky riadenia rizík na účely vymedzenia svojho prístupu k zaťaženosťou aktív, ako aj postupy a kontroly, ktorými sa zabezpečí, aby sa primerane identifikovali, monitorovali a riadili riziká spojené s riadením kolaterálu a zaťaženosťou aktív. Tieto politiky by mali brať ohľad na obchodný model každej inštitúcie, na členské štáty, v ktorých tieto inštitúcie pôsobia, na zvláštnosti trhov financovania

a na makroekonomickú situáciu. Mali by ich schváliť príslušné riadiace orgány danej inštitúcie;

2. do svojich núdzových plánov zahrnuli stratégie na riešenie potenciálnej zaťaženosťou vyplývajúcej z príslušných stresových udalostí, ktorá znamená možné, hoci nepravdepodobné šoky zahŕňajúce zníženie úverového ratingu úverovej inštitúcie, znehodnotenie založených aktív a zvýšenie požiadaviek týkajúcich sa marží;
3. zaviedli všeobecný rámec monitorovania, ktorý poskytuje vedeniu inštitúcie a príslušným riadiacim orgánom včasné informácie o:
 - a) stupni, vývoji a druhoch zaťaženosťou a súvisiacich zdrojoch zaťaženosťou, ako napríklad zabezpečené financovanie alebo iné transakcie;
 - b) objeme, vývoji a kreditnej kvalite nezaťažených, ale zaťažiteľných aktív, pričom sa má bližšie vymedziť objem aktív, ktoré sú zaťažiteľné;
 - c) objeme, vývoji a druhoch dodatočnej zaťaženosťou vyplývajúcej zo stresových scenárov (potenciálna zaťaženosťou).

Odporúčanie C – Monitorovanie zaťaženosťou aktív orgánmi dohľadu

1. Vnútroštatným orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad sa odporúča, aby v rámci svojho procesu dohľadu podrobne monitorovali stupeň, vývoj a druhy zaťaženosťou. Mali by najmä:
 - a) posudzovať rámce monitorovania, politiky a núdzové plány, ktoré zaviedli úverové inštitúcie v súvislosti so zaťaženosťou a riadením kolaterálov;
 - b) monitorovať stupeň, vývoj a druhy zaťaženosťou aktív a súvisiace zdroje zaťaženosťou, ako napríklad zabezpečené financovanie alebo iné transakcie;
 - c) monitorovať objem, vývoj a kreditnú kvalitu nezaťažených, ale zaťažiteľných aktív, ktoré sú k dispozícii nezabezpečeným veriteľom;
 - d) monitorovať objem, vývoj a druhy dodatočnej zaťaženosťou vyplývajúcej zo stresových scenárov (potenciálna zaťaženosťou).
2. Vnútroštatným orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad sa odporúča, aby v rámci svojho procesu preskúmania monitorovali a hodnotili riziká spojené s riadením kolaterálov a so zaťaženosťou aktív. Pri tomto hodnotení by mali brať ohľad na ďalšie riziká, ako napríklad kreditné riziko a riziko financovania, a na zmierňujúce faktory, ako napríklad kapitálové rezervy a rezervy likvidity.
3. EBA sa odporúča, aby v súlade so svojou ustálenou konzultačnou praxou vydal usmernenia o harmonizovaných vzoroch a vymedzeniach pojmov s cieľom uľahčiť monitorovanie zaťaženosťou aktív.

4. EBA sa odporúča, aby na úrovni Únie podrobne monitoroval stupeň, vývoj a druhy zaťaženosti aktív, ako aj nezaťažené, ale zaťažiteľné aktíva.

Odporúčanie D – Transparentnosť trhu vo vzťahu k zaťaženosti aktív

1. EBA sa odporúča, aby vypracoval usmernenia o požiadavkách na transparentnosť úverových inštitúcií vo vzťahu k zaťaženosti aktív. Tieto usmernenia by mali pomôcť zaistiť, aby boli informácie zverejnené na trhu jednoznačné, ľahko porovnateľné a vhodné. Vzhľadom na obmedzené skúsenosti so zverejňovaním spoľahlivých a zmysluplných informácií o kvalite aktív by EBA mal rozsah zverejňovania postupne zvyšovať s cieľom prejsť na režim širšieho zverejňovania po uplynutí jedného roka. V usmerneniach by sa od úverových inštitúcií malo vyžadovať, aby poskytovali:

- a) informácie o úrovni a vývoji zaťažených a nezaťažených aktív:

i) za prvý rok od prijatia usmernení by tieto informácie mali zahŕňať členenie podľa druhu aktív a mali by sa poskytovať raz za rok;

ii) na základe skúseností nadobudnutých do 31. decembra 2014, vrátane implementácie odporúčania C, by sa usmernenia mali zmeniť a doplniť tak, aby sa vyžadovalo poskytovanie informácií každých 6 mesiacov, a mala by sa pridať požiadavka, aby sa zverejňovalo členenie podľa kvality aktív, ak bude podľa názoru EBA v rámci takéhoto dodatočného zverejňovania možné získať spoľahlivé a zmysluplné informácie;

- b) dobrovoľné vysvetlenie, na základe ktorého úverové inštitúcie poskytnú používateľom informácie, ktoré môžu byť užitočné na pochopenie významu zaťaženosti pre model financovania úverovej inštitúcie.

2. Na účely odseku 1 písm. a) sa EBA odporúča, aby v usmerneniach bližšie vymedzil črty zverejňovaných údajov, čo sa týka ich druhu a termínu zverejňovania.

3. EBA sa odporúča, aby pri príprave týchto usmernení:

a) spolupracoval s ESMA s cieľom vychádzať z existujúcich požiadaviek obsiahnutých v IFRS vo vzťahu k zaťaženosti aktív;

b) zohľadnil príslušný vývoj v súvisiacich otázkach, najmä v tých, ktoré sa týkajú regulačného rámca likvidity, a

c) zabezpečil, aby úroveň a vývoj aktív zaťažených v prospech centrálnych bank, ako aj objem pomoci v podobe likvidity od centrálnej banky nemohli byť zistené.

Odporúčanie E – Kryté dlhopisy a iné nástroje vytvárajúce zaťaženosť

1. Vnútroštátnym orgánom dohľadu sa odporúča, aby identifikovali najlepšie postupy týkajúce sa krytých dlhopisov a aby podporili harmonizáciu ich vnútroštátnych rámcov.

2. EBA sa odporúča, aby koordinoval činnosti vnútroštátnych orgánov dohľadu najmä vo vzťahu ku kvalite a segregácii súboru zabezpečovacích aktív, vylúčeniu krytých dlhopisov z konkurznej podstaty, rizikám spojeným s aktívami a s pasívami, ktoré majú vplyv na súbory zabezpečovacích aktív, a zverejňovaniu zloženia súboru zabezpečovacích aktív.

3. EBA sa odporúča, aby v nadväznosti na dvojročné monitorovanie fungovania trhu s krytými dlhopismi na základe najlepších postupov zvažil, či je vhodné vydať usmernenia alebo odporúčania schvaľujúce tieto najlepšie postupy. Ak EBA zistí, že je v tejto súvislosti potrebný legislatívny návrh, mal by to oznámiť Európskej komisii a informovať ESRB.

4. EBA sa odporúča, aby posúdil, či existujú iné finančné nástroje vytvárajúce zaťaženosť, v prípade ktorých by bolo tiež vhodné identifikovať najlepšie postupy vo vnútroštátnych rámcoch. Ak EBA dôjde k záveru, že takéto nástroje existujú, mal by: i) koordinovať identifikáciu a podporiť harmonizáciu najlepších postupov vyplývajúcich z takýchto nástrojov prostredníctvom vnútroštátnych orgánov dohľadu; ii) v neskoršom štádiu konať podľa odseku 3 vo vzťahu ku krytým dlhopisom.

ODDIEL 2

IMPLEMENTÁCIA

1. Výklad pojmov

1. Na účely tohto odporúčania sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

a) „úverovou inštitúciou“ sa rozumie úverová inštitúcia vymedzená v článku 4 ods. 1 smernice 2006/48/ES⁽¹⁾;

b) „finančným systémom“ sa rozumie finančný systém, ako je vymedzený v nariadení (EÚ) č. 1092/2010;

c) „vnútroštátnym orgánom dohľadu“ sa rozumie príslušný orgán alebo orgán dohľadu vymedzený v článku 1 ods. 3 písm. f) nariadenia (EÚ) č. 1092/2010. Ak vnútroštátny orgán dohľadu nie je príslušným orgánom dohľadu, považuje sa za adresáta príslušného odporúčania ECB, ktorá koná v rámci jednotného mechanizmu dohľadu;

d) „zaťaženým aktívom“ sa rozumie aktívum, ktoré je buď výslovne, alebo implicitne založené alebo podlieha dohode, v rámci ktorej slúži na zabezpečenie alebo úverové posilnenie akejkoľvek transakcie;

e) „inovatívnym nástrojom“ sa rozumie nástroj, pri ktorom je k dispozícii málo informácií o jeho správaní z dôvodu jeho novosti, najmä v prípade stresovej udalosti, a ktorý

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 177, 30.6.2006, s. 1.

tak môže úverové inštitúcie vystaviť skrytým rizikám, ako je nedostatok likvidity a financovania, a právnym rizikám alebo rizikám poškodenia dobrej povesti;

- f) „nepoisteným finančným nástrojom podobným vkladu“ sa rozumie finančný nástroj, ktorý sa môže podobat vkladu, ale ktorý predstavuje riziká odlišné od rizík súvisiacich s vkladom, keďže na tento finančný nástroj sa nevzťahuje systém ochrany vkladov;
 - g) „vkladom“ sa rozumie vklad vymedzený v článku 1 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES⁽¹⁾;
 - h) „udržateľnou štruktúrou financovania“ sa rozumie štruktúra financovania, ktorá môže pretrvávať bez zásahu verejného sektora a ktorej náklady financovania nemajú vplyv na životaschopnosť inštitúcie.
2. Príloha k tomuto odporúčaníu tvorí jeho neoddeliteľnú súčasť. V prípade rozporu medzi hlavným textom a prílohou má prednosť hlavný text.

2. Kritériá implementácie

1. Na implementáciu tohto odporúčania sa uplatňujú nasledujúce kritériá:
- a) toto odporúčanie sa vzťahuje len na financovanie úverových inštitúcií;
 - b) treba sa vyhnúť regulačnej arbitráži;
 - c) pri implementácii treba brať náležitý ohľad na zásadu proporcionality v súvislosti s rôznym systémovým významom rizík spojených s financovaním a zaťaženosťou v jednotlivých bankových systémoch a brať do úvahy cieľ a obsah každého odporúčania;
 - d) v prílohe sú vymedzené osobitné kritériá na dodržiavanie odporúčaní A až E.
2. Od adresátov tohto odporúčania sa vyžaduje, aby ESRB a Rade predložili správy o krokoch prijatých v nadväznosti na toto odporúčanie alebo aby primerane odôvodnili svoju nečinnosť. Tieto správy by mali prinajmenšom obsahovať:
- a) informácie o podstate podniknutých krokov a ich časovom rozvrhu;
 - b) hodnotenie účinnosti podniknutých krokov v zmysle cieľov tohto odporúčania;
 - c) podrobné odôvodnenie každej nečinnosti alebo odklonu od tohto odporúčania vrátane každého omeškania.

3. Lehoty na uskutočnenie nadväzujúcich krokov

Od adresátov tohto odporúčania sa vyžaduje, aby v súlade s nasledujúcimi odsekmi predložili správy ESRB a Rade o krokoch prijatých v nadväznosti na toto odporúčanie alebo aby primerane odôvodnili svoju nečinnosť v súlade s nižšie uvedeným časovým rámcom.

1. *Odporúčanie A* – od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad, vnútroštátnych orgánov dohľadu

a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom a EBA sa vyžaduje, aby predložili správy v súlade s nasledujúcim časovým rámcom:

- a) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB priebežnú správu, ktorá bude obsahovať prvé hodnotenie výsledku implementácie odporúčaní A ods. 1 a 2;
 - b) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 31. januára 2015 predložili ESRB a Rade záverečnú správu o odporúčaní A ods. 1 a 2;
 - c) od vnútroštátnych orgánov dohľadu a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB priebežnú správu, ktorá bude obsahovať prvé hodnotenie výsledku implementácie odporúčaní A ods. 3;
 - d) od vnútroštátnych orgánov dohľadu a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom sa vyžaduje, aby do 31. marca 2015 predložili ESRB a Rade záverečnú správu o implementácii odporúčania A ods. 3;
 - e) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB a Rade usmernenia uvedené v odporúčaní A ods. 4;
 - f) od EBA sa vyžaduje, aby do 30. septembra 2014 predložil ESRB priebežnú správu, ktorá bude obsahovať prvé hodnotenie výsledku implementácie odporúčania A ods. 5;
 - g) do 31. marca 2015 sa od EBA vyžaduje, aby ESRB a Rade predložil záverečnú správu o implementácii odporúčania A ods. 5.
2. *Odporúčanie B* – od vnútroštátnych orgánov zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB a Rade správy o krokoch prijatých v nadväznosti na toto odporúčanie.
3. *Odporúčanie C* – od EBA a vnútroštátnych orgánov zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby predložili správy v súlade s nasledujúcim časovým rámcom:
- a) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB a Rade usmernenia uvedené v odporúčaní C ods. 3 a priebežnú správu, ktorá bude obsahovať návrh o tom, ako plánuje plniť odporúčanie C ods. 4;
 - b) od EBA sa vyžaduje, aby do 30. septembra 2014 predložil ESRB prvú monitorovaciu správu o zaťaženosť aktív na účely odporúčania C ods. 4;
 - c) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2015 predložil ESRB a Rade záverečnú monitorovaciu správu o zaťaženosť aktív na účely odporúčania C ods. 4;

(¹) Ú. v. ES L 135, 31.5.1994, s. 5.

- d) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB prvú monitorovaciu správu o krokoch prijatých v nadväznosti na odporúčania C ods. 1 a 2;
- e) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. septembra 2015 predložili ESRB a Rade záverečnú monitorovaciu správu o krokoch prijatých v nadväznosti na odporúčania C ods. 1 a 2.
4. *Odporúčanie D* – od EBA sa vyžaduje, aby predložil správy v súlade s nasledujúcim časovým rámcom:
- a) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB a Rade usmernenia;
- b) od EBA sa vyžaduje, aby do 30. júna 2015 predložil ESRB a Rade dodatočnú správu o implementácii odporúčania D ods. 1 písm. a) bodu ii).
5. *Odporúčanie E* – od EBA a vnútroštátnych orgánov dohľadu sa vyžaduje, aby predložili správy v súlade s nasledujúcim časovým rámcom:
- a) od vnútroštátnych orgánov dohľadu sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložili ESRB a Rade správy o krokoch prijatých v nadväznosti na odporúčanie E ods. 1;
- b) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB priebežnú správu určujúcu zásady najlepších postupov vo vzťahu ku krytým dlhopisom, ktoré identifikovala spolu s vnútroštátnymi orgánmi dohľadu, a hodnotenie existencie ostatných finančných nástrojov vytvárajúcich záťažnosť, vo vzťahu ku ktorým je potrebné identifikovať najlepšie postupy;
- c) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2014 predložil ESRB priebežnú správu určujúcu zásady najlepších postupov pre ostatné finančné nástroje vytvárajúce záťažnosť, ak boli identifikované v priebežnej správe uvedenej v písmene b) tohto časového rámca;
- d) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2015 predložil ESRB a Rade záverečnú správu, ktorá bude obsahovať hodnotenie fungovania rámca pre kryté dlhopisy na základe zásad najlepších postupov a svoje vyjadrenie týkajúce sa ďalších odporúčaných krokov, ak sa budú považovať za potrebné;
- e) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2016 predložil ESRB a Rade záverečnú správu, ktorá bude obsahovať hodnotenie fungovania rámca pre ostatné finančné nástroje vytvárajúce záťažnosť na základe zásad najlepších postupov, ak boli identifikované v priebežnej správe podľa písmena b) tohto časového rámca, a svoje vyjadrenie týkajúce sa ďalších odporúčaných krokov, ak sa budú považovať za potrebné.

4. Monitorovanie a hodnotenie

1. Sekretariát ESRB:

a) pomáha adresátom tohto odporúčania vrátane podpory koordinovaného predkladania správ, poskytovania príslušných formulárov a v prípade potreby uvádzania podrobností o spôsoboch a časovom rozvrhu krokov, ktoré treba uskutočniť v nadväznosti na odporúčania;

b) overuje, či adresáti podnikli kroky v nadväznosti na odporúčania, vrátane poskytovania pomoci na ich žiadosť, a prostredníctvom riadiaceho výboru podáva generálnej rade správy o podniknutých krokoch.

2. Generálna rada hodnotí podniknuté kroky a odôvodnenia oznámené adresátmi tohto odporúčania a v relevantných prípadoch rozhoduje o tom, že toto odporúčanie nebolo zohľadnené a či jeho adresáti neodôvodnili dostatočne svoju nečinnosť.

Vo Frankfurte nad Mohanom 20. decembra 2012

Predseda ESRB

Mario DRAGHI

PRÍLOHA K ODPORÚČANIU O FINANCOVANÍ ÚVEROVÝCH INŠTITÚCIÍ

OBSAH

	Strana
ZHRNUTIE	9
ÚVOD	10
I. VÝVOJ ŠTRUKTÚR FINANCOVANIA A AKTÍV	11
I.1. Porovnanie zabezpečeného a nezabezpečeného financovania	12
I.2. Vývoj zabezpečeného financovania	13
I.2.1. Kryté dlhopisy	14
I.3. Vývoj nezabezpečeného financovania	15
I.3.1. Klientske vklady	15
I.4. Inovatívne financovanie	17
I.4.1. Likviditné swapy	17
I.4.2. Štruktúrované produkty a ETF	17
I.5. Verejná podpora v momentálne zhoršených podmienkach	18
I.6. Hlavné faktory vývoja štruktúr financovania	19
I.6.1. Vplyv nových a pripravovaných pravidiel na financovanie bánk	20
I.7. Dlhové financovanie a členenie aktív	22
II. ZATAŽENOSŤ AKTÍV: VÝSLEDKY PRIESKUMU	23
II.1. Celková miera zataženia aktív	23
II.2. Vplyv nadmernej kolateralizácie na mieru zataženia	26
II.3. Podiel rôznych transakcií na zatažení	27
III. RIZIKÁ	28
III.1. Riziká vyplývajúce zo zatažení aktív	28
III.1.1. Štruktúrna podriadenosť nezabezpečených veriteľov	28
III.1.2. Problematika budúceho prístupu na nezabezpečené trhy	29
III.1.3. Problematika transparentnosti a správneho oceňovania	30
III.1.4. Zvýšené riziko financovania a likvidity	30
III.1.5. Potenciálna zataženosť	32
III.1.6. Ďalšie riziká vyplývajúce zo zatažení aktív	33
III.1.7. Iné riziká spojené so špecifickými produktmi a transakciami	34
III.1.8. Príčiny naplnenia rizík	36
III.1.9. Udržateľnosť zatažení aktív	36
III.1.10. Vplyv zatažení aktív na reálnu ekonomiku	36
III.2. Riziká vyplývajúce z inovatívneho financovania	37
III.2.1. Transparentnosť, dôvera a náročnosť riadenia a dohľadu	37
III.2.2. Vzájomná previazanosť	37
III.2.3. Riziká súdnych sporov a straty dobrého mena, ochrana spotrebiteľov	38
III.2.4. Špecifické riziká súvisiace s likviditnými swapmi	38
III.3. Riziká koncentrácie	39
III.4. Riziká vyplývajúce z tlaku na oddľžovanie	40

	Strana
IV. UDRŽATELNOSŤ ŠTRUKTÚR FINANCOVANIA (ZO STREDNODOBÉHO AŽ DLHODOBÉHO HĽADISKA)	40
IV.1. Významnejšia úloha klientskych vkladov	40
IV.2. Úloha veľkoobchodného nezabezpečeného a zabezpečeného financovania	41
IV.3. Znaký štruktúry udržateľného financovania	42
IV.4. Vplyv dopytu a ponuky na financovanie	42
V. POLITIKA	42
CIELE OPATRENÍ	42
ZÁSADY IMPLEMENTÁCIE ODPORÚČANÍ	43
NADVÄZUJÚCE OPATRENIA SPOLOČNÉ PRE VŠETKY ODPORÚČANIA	43
ODPORÚČANIA	43
V.1. Odporúčanie A – Monitorovanie a hodnotenie rizík spojených s financovaním a riadenia rizík spojených s financovaním zo strany orgánov dohľadu	44
V.1.1. Ekonomické zdôvodnenie	44
V.1.2. Pozitíva a negatíva	44
V.1.3. Nadväzujúce kroky	45
V.1.4. Správy o prijatých nadväzujúcich krokoch	46
V.2. Odporúčanie B – Riadenie rizík spojených so zaťaženosťou aktív inštitúciami	47
V.3. Odporúčanie C – Monitorovanie zaťaženia aktív orgánmi dohľadu	47
V.3.1. Ekonomické zdôvodnenie (odporúčania B a C)	48
V.3.2. Pozitíva a negatíva (odporúčania B a C)	48
V.3.3. Nadväzujúce kroky (odporúčania B a C)	48
V.3.4. Správa o nadväzujúcich krokoch – odporúčanie B	50
V.3.5. Správy o nadväzujúcich krokoch – odporúčanie C	50
V.4. Odporúčanie D – Transparentnosť trhu vo vzťahu k zaťaženosťou aktív	50
V.4.1. Ekonomické zdôvodnenie	51
V.4.2. Pozitíva a negatíva	51
V.4.3. Nadväzujúce kroky	52
V.4.4. Správy o nadväzujúcich krokoch	53
V.5. Odporúčanie E – Kryté dlhopisy a iné nástroje vytvárajúce zaťaženosť	53
V.5.1. Ekonomické zdôvodnenie	53
V.5.2. Pozitíva a negatíva	54
V.5.3. Nadväzujúce kroky	54
V.5.4. Správy o prijatých nadväzujúcich krokoch	55
V.6. ESRB berie na vedomie iné iniciatívy	55
VI. VÝSLEDKY PRIESKUMU O ZAŤAŽENOSTI AKTÍV A INOVATÍVNOM FINANCOVANÍ: METODICKÉ A ŠTATISTICKÉ POZNÁMKY	55
VI.1. Metodické poznámky	55
VI.1.1. Všeobecný opis súboru údajov	55
VI.1.2. Niektoré metodické aspekty	56
VI.1.3. Kontrola kvality údajov	56
VI.2. Zaťaženosť	57
VI.2.1. Miery zaťaženia	57
VI.2.2. Splatnosť zatažených aktív a príslušných záväzkov	60
VI.3. Zabezpečené financovanie	60
VI.4. Zmluvné strany	61

ZHRNUTIE

Štruktúry bankového financovania prešli v posledných rokoch významnými zmenami. Táto príloha približuje vývoj zdrojov a štruktúr financovania bánk v Únii, z neho vyplývajúce riziká a súbor navrhovaných opatrení na ich riešenie.

Najvýraznejšou zmenou je nárast relatívneho významu zabezpečeného financovania v dôsledku rizikovej averzie investorov a vývoja v oblasti regulácie, predovšetkým pokiaľ ide o bazilejské rámce týkajúce sa kapitálu a likvidity a smernicu Solventnosť II. Výsledkom je rastúci dopyt po kolaterále, aj zo zdrojov financovania z verejného sektora, a znižujúca sa ponuka kvalitného kolaterálu v čase, keď banky potrebujú stabilné zdroje financovania, aby mohli naďalej poskytovať úvery realnej ekonomike. V dôsledku zvýšenej neistoty investorov prameniacej zo súčasnej krízy štátneho dlhu sa banky v čoraz väčšej miere spoliehajú na zdroje financovania z verejného sektora, pričom centrálné banky reagujú mimoriadnymi opatreniami vrátane dlhodobějších operácií a rozširovania zoznamu akceptovateľného kolaterálu.

Banky sa zároveň viac spoliehajú na vklady klientov, a tým zostrujú konkurenciu v tomto segmente. Zvýšená závislosť od vkladov je čiastočne úspešná, je však spojená s rizikami, pretože vklady sa pri rastúcej konkurencii môžu stať volatilnejšími a inovatívnejšie produkty ponúkané klientom sú nie vždy zrozumiteľné. Niekoľko bánk v rámci hľadania financovania za konkurenčné ceny prešlo k inovatívnym produktom, predovšetkým likviditným swapom. V snahe poskytnúť komplexný prehľad uvedených javov bolo do tejto prílohy zahrnuté aj hodnotenie udržateľnosti štruktúr financovania a ich vplyvu na finančný sektor a reálnu ekonomiku.

Príloha sa podrobnejšie zaoberá tromi zdrojmi rizika: 1. zaťaženostou aktív; 2. inovatívnym financovaním a 3. koncentráciou.

Ukazuje sa, že zabezpečené financovanie má pre banky v momentálne napätej situácii zásadný význam, pretože umožňuje diverzifikáciu zdrojov financovania a znižuje riziko zmluvnej strany. Hoci príloha uznáva výhody spojené so zabezpečeným financovaním počas krízy, pozerá sa aj na riziká nadmernej zaťaženosti aktív. Takáto miera zaťaženosti predovšetkým znamená ďalšie podriadenie ostatných veriteľov, predovšetkým vkladateľov, s potenciálnymi dôsledkami v podobe čerpania zdrojov zo systémov ochrany vkladov. Vysoká miera zaťaženosti môže zároveň obmedziť budúci prístup k nezabezpečeným trhom a sťažiť správne oceňovanie rizík s následkami na efektívnu alokáciu zdrojov. Potenciálna zaťaženosť tiež zvykne byť procyklická, pretože v období napätia rastie v dôsledku automatického zvyšovania požadovanej výšky kolaterálu. Všeobecnejšie platí, že plošný nárast zaťaženosti aktív sťažuje riadenie likvidity a financovania a prehlbuje riziká spojené s opakovaným použitím kolaterálu. Ďalšie ťažkosti súvisia s účinným riadením inštitúcií s vysokou mierou zaťaženosti aktív a dohľadom nad nimi.

Inovatívne metódy financovania sú zvyčajne menej transparentné, čo sťažuje ich riadenie a dohľad. Vzhľadom na potenciálnu neprehľadnosť je tu aj vyššia pravdepodobnosť rizika súdnych sporov a straty dobrého mena, predovšetkým v prípade produktov predávaných retailovým klientom. Riziká koncentrácie sa analyzujú zo štyroch rôznych hľadísk: investorská základňa, nástroje, profil splatností a územný rozsah.

V rámci komplexného pohľadu na štruktúry financovania v prílohe sa vyslovuje tvrdenie, že primerane diverzifikovaná štruktúra financovania má zásadný význam pre zabezpečenie schopnosti úverových inštitúcií odolávať stresovým situáciám. To znamená vyhýbať sa prílišnej závislosti od jednotlivých zdrojov financovania, a predovšetkým závislosti od zabezpečeného financovania. Okrem toho je potrebné, aby inštitúcie pri posudzovaní svojej schopnosti realizovať plány financovania brali do úvahy aj konanie ďalších inštitúcií, predovšetkým pokiaľ ide o závislosť od vkladov klientov, ktoré sa v dôsledku zostrenej konkurencie môžu stať menej stabilným zdrojom financovania. Existujú už dôkazy o tom, že niektoré úverové inštitúcie začali používať retailové nástroje financovania, ktoré sa síce môžu podobáť vkladom, ale sú spojené s inými rizikami, pretože nemusia byť kryté systémami ochrany vkladov.

Na základe vykonanej analýzy bolo vypracovaných niekoľko odporúčaní.

Z krátkodobého hľadiska sa vnútroštátnym orgánom dohľadu a Európskemu orgánu pre bankovníctvo (EBA) vzhľadom na stále zhoršené podmienky na trhu a potrebu úverových inštitúcií zostaviť stabilné plány financovania odporúča, aby na vnútroštátnej úrovni, resp. na úrovni Únie monitorovali a vyhodnocovali riziká financovania a likvidity i celkovú realizovateľnosť plánov financovania. V súčasnej situácii sa príslušným orgánom predovšetkým odporúča posudzovať plány inštitúcií na zníženie závislosti od zdrojov financovania z verejného sektora. Pri analýze rizík financovania a likvidity by orgány dohľadu mali venovať osobitnú pozornosť používaniu inovatívnych nástrojov, ktoré môžu predstavovať systémové riziká, a brať do úvahy riziká nepoistených nástrojov podobných vkladom, ak sa predávajú retailovým klientom, a ich možné nepriaznivé účinky na tradičné vklady.

Hlavným účelom navrhovaných opatrení je riešiť otázky zaťaženosti pomocou komplexnej stratégie. V krátkodobom horizonte by bolo vhodné sústrediť sa na ďalšie zdokonaľovanie riadenia rizík financovania a likvidity úverových inštitúcií, kde zohráva svoju úlohu zaťaženosť aktív. Orgánom dohľadu sa tiež odporúča zaujať konzistentnejší prístup

k monitorovaniu a hodnoteniu úrovne, vývoja a druhov zaťaženosti, ako aj vplyvu stresových udalostí na zaťaženosť. Dôležitú úlohu plní odporúčanie o trhovej transparentnosti zamerané na ponuku financovania prostredníctvom lepšieho oceňovania rizík, a to najmä rizík spojených so zaťaženosťou.

Vzhľadom na relatívny význam, ktorý medzičasom nadobudli kryté dlhopisy v štruktúrach financovania bánk, a s nimi spojené riziká, napr. právne neistoty v niektorých členských štátoch a rozdielny spôsob vykazovania, sa vnútroštátnym orgánom dohľadu odporúča, aby stimulovali zavádzanie najlepších postupov, či už verejných, alebo súkromných. Po tejto prvej etape sa odporúča, aby Európsky orgán pre bankovníctvo takéto iniciatívy koordinoval, identifikoval najlepšie postupy a v súlade s určenými zásadami vyhodnocoval fungovanie trhu. Zároveň by mal zväziť, či je vhodné použiť jeho vlastné právomoci ako formálny mechanizmus na zavádzanie najlepších postupov, alebo či má prípadné kroky v tejto záležitosti s prihliadnutím na potenciálny dosah na inak dobre fungujúce trhy radšej prenechať Európskej komisii. V druhej etape sa odporúča, aby EBA posúdil existenciu ďalších finančných nástrojov spôsobujúcich zaťažovanie aktív, ktoré by si vyžadovali podobný prístup.

Bez toho, aby navrhoval formálne odporúčania na podporu iných trhov financovania, ESRB berie na vedomie niektoré súkromné iniciatívy, napr. v súvislosti s označovaním sekuritizácie a krytých dlhopisov, ktoré môžu pomôcť obnoviť dôveru v niektoré finančné produkty.

ÚVOD

Korene nedávnej krízy siahajú do udalostí v rokoch 2007 a 2008, keď vývoj na veľkoobchodných i retailových trhoch odhalil slabiny určitých tried aktív (napr. druhotriednych hypotekárnych úverov na bývanie v Spojených štátoch a inde) i obchodných modelov (napr. závislosť od krátkodobého veľkoobchodného financovania). Kríza sa následne rozrástla a výrazne predĺžila. V EÚ, a najmä v eurozóne sa v podmienkach nízkeho hospodárskeho rastu prehĺbili existujúce problémy niektorých štátov a zvýraznili slabiny niektorých bankových systémov. Silná väzba medzi nákladmi financovania bánk a štátu, spojená s neistotou v otázke kvality aktív niektorých bánk a udržateľnosti ich obchodných modelov, za týchto okolností viedla k pokračovaniu nepriaznivej situácie na úverových a medzibankových trhoch a ťažkostiam bánk pri riadení svojich súvah.

Táto situácia vyvolala intervenciu orgánov verejnej správy: centrálné banky zaviedli rázne opatrenia na zabezpečenie financovania bánk a orgány dohľadu prijali kroky zamerané na posilnenie kapitalizácie a zlepšenie transparentnosti a kvality aktív.

Banky na danú situáciu reagovali modifikáciou svojej štruktúry financovania a portfólia aktív. Táto príloha venuje pozornosť aj zmenám zdrojov a štruktúr financovania bánk a zisťuje, či tento vývoj nepredstavuje systémové riziká.

Posudzuje štruktúry financovania bánk v EÚ a ich vývoj v posledných rokoch a sústreďuje sa na rastúcu úlohu zabezpečeného financovania a iných kolateralizovaných transakcií a ich následky v podobe zaťaženosti aktív. Niekoľko bánk pravdepodobne v reakcii na krízu prešlo k inovatívnejším zdrojom financovania, ktoré sú často neprehľadné a v niektorých prípadoch môžu mať dosah na zaťaženosť aktív. Príloha tiež všeobecnejšie skúma dôsledky tohto vývoja vo vzťahu k udržateľnosti štruktúr financovania bánk.

V prílohe sa tiež kladie otázka, či a do akej miery si tento vývoj vyžaduje prijatie zodpovedajúcich opatrení. Konštatuje sa, že niektoré z týchto rizík sú významné, a preto sa navrhuje aj možné opatrenia. Zohľadňuje sa pritom povaha momentálnej situácie, ktorá stále nesie znaky krízy a trhovej nestability, a preto si vyžaduje osobitný prístup.

Táto analýza sa opiera o niekoľko súborov údajov s cieľom presnejšie opísať vývoj a súčasný stav. Hoci sú bankové súvahy predmetom monitorovania orgánov dohľadu i ďalších orgánov verejnej správy a zároveň podliehajú trhovým pravidlám transparentnosti, na získanie informácií bolo potrebné vykonať samostatný prieskum týkajúci sa predovšetkým stupňa a druhov zaťaženosti aktív a inovatívnych zdrojov financovania.

Príloha obsahuje šesť kapitol. Po úvode nasleduje kapitola I, ktorá opisuje vývoj a súčasný stav štruktúr financovania bánk v EÚ. Kapitola II je venovaná analýze údajov o zaťaženosť aktív, ktoré zhromaždil ESRB. Predmetom kapitoly III je analýza rizík tohto vývoja. Kapitola IV sa všeobecnejšie zaoberá otázkou udržateľnosti štruktúr financovania a kapitola V obsahuje odporúčania ESRB. V kapitole VI sa nachádza metodická a štatistická príloha o prieskume ESRB zameranom na zaťaženosť aktív a inovatívne financovanie.

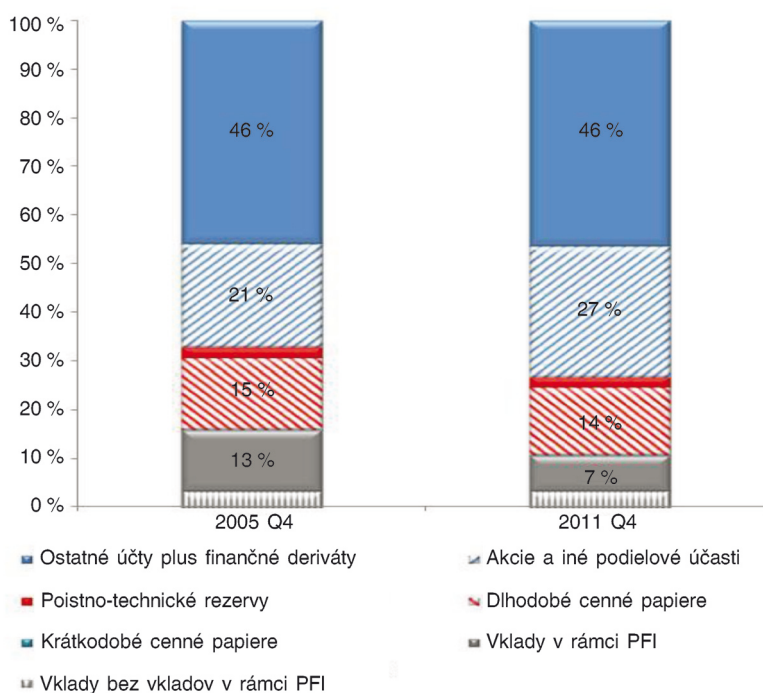
I. VÝVOJ ŠTRUKTÚR FINANCOVANIA A AKTÍV

Vývoj zdrojov a štruktúr financovania v posledných rokoch nie je možné analyzovať mimo kontextu súčasnej dlhodobej krízy. Vzhľadom na značne zhoršené podmienky na úverových a medzibankových trhoch a zraniteľnosť štátov i finančných systémov, najmä v eurozóne, banky modifikujú svoje štruktúry financovania i portfóliá aktív.

Pri porovnaní štruktúry financovania súvah bánk v eurozóne ⁽¹⁾ na konci roka 2011 so štruktúrou pred finančnou krízou (na konci roka 2005) možno konštatovať, že vklady (bez vkladov v rámci peňažných finančných inštitúcií – PFI) majú stále najvyšší percentuálny podiel na záväzkoch bánk (**graf 1**). Navyše sa od roku 2008 v záväzkoch bánk zvyšuje percentuálny podiel klientskych vkladov i doba ich splatnosti ⁽²⁾ (kapitola **I.3.1**).

Graf 1

Rozdelenie záväzkov v rokoch 2005 a 2011

Zdroj: ECB – štvrťročné účty eurozóny.

Od roku 2005 dochádza k reštrukturalizácii záväzkov spojenej s rastúcim podielom vkladov v rámci sektora PFI. Na základe údajov o finančných transakciách sa vklady od konca roka 2005 zvýšili o 12 %.

V tejto súvislosti však treba poznamenať, že táto štatistická zložka zahŕňa financovanie od centrálnych bánk. Po prijatí opatrení centrálnych bánk a ďalších orgánov verejnej správy v reakcii na zhoršenie podmienok na úverových a medzibankových trhoch sa v posledných rokoch výrazne zvýšila miera používania financovania poskytovaného centrálnymi bankami, a predovšetkým Eurosystemom, ako aj závislosť od dlhových nástrojov so štátnou zárukou (kapitola **I.5**).

Treťou najvýznamnejšou položkou sú dlhodobé dlhové cenné papiere, ktoré predstavovali 14 % celkových záväzkov bánk. Pokiaľ ide o dlhové cenné papiere, v posledných rokoch dochádza k posunu štruktúry financovania bánk k zabezpečenému financovaniu vrátane krytých dlhopisov (kapitoly **I.1** a **I.2**). Klesajúca dôvera na trhu tiež vedie k podstatnému poklesu cezhraničných medzibankových transakcií, čo sa prejavuje kratšími dobami splatnosti a vyššími úverovými sadzbami. Táto resegmentácia v rámci jednotlivých krajín stále pokračuje.

Možno konštatovať, že v prípade malej vzorky sledovaných bánk ⁽³⁾ je zmena zloženia štruktúry záväzkov závislá od ratingu bánk (a tým aj ratingu krajiny), pričom zraniteľnejšie banky, resp. banky v zraniteľnejších krajinách

⁽¹⁾ Vzhľadom na nedostatok harmonizovaných údajov za celú EÚ sa tieto informácie vzťahujú len na eurozónu.

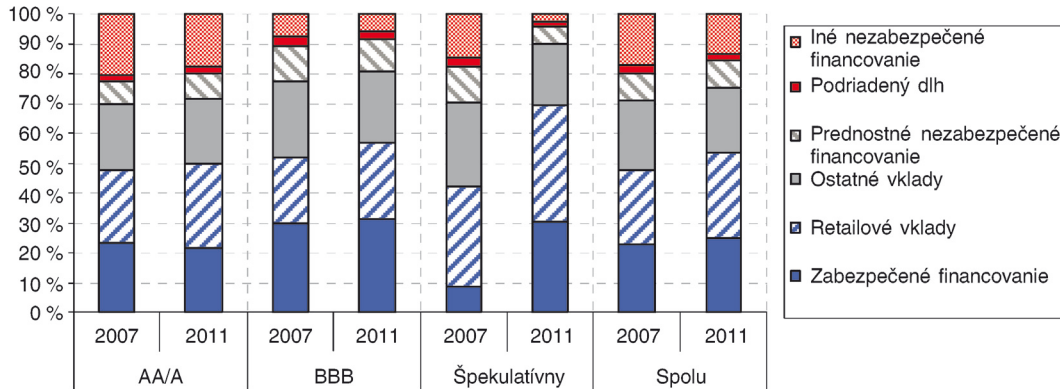
⁽²⁾ ECB (2012a), *Changes in bank financing patterns*, apríl 2012.

⁽³⁾ Tieto údaje vychádzajú z prieskumu zafarbenosti aktív a inovatívneho financovania, ktorý uskutočnil ESRB v lete 2012. Bližšie informácie sa nachádzajú v kapitole VI.

zaznamenávajú vyšší nárast zabezpečeného financovania (vrátane financovania od centrálnych bánk) a pokles využívania nezabezpečených dlhových nástrojov. Zdá sa tiež, že tieto banky posilnili svoje vkladové základne viac než banky s vyšším ratingom.

Graf 2

Štruktúra financovania skupín bánk s rôznym ratingom ku koncu roka 2007 a 2011

Zdroje: Prieskum ESRB o zaťažnosti aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

Veľkosť vzorky: 12 bánk (AA/A), 6 bánk (BBB), 11 bánk (špekulatívny rating), spolu 29 bánk.

Poznámka: V záujme konzistentnosti porovnania boli použité koncoročné údaje za rok 2007 a 2011 za rovnakú vzorku bánk.

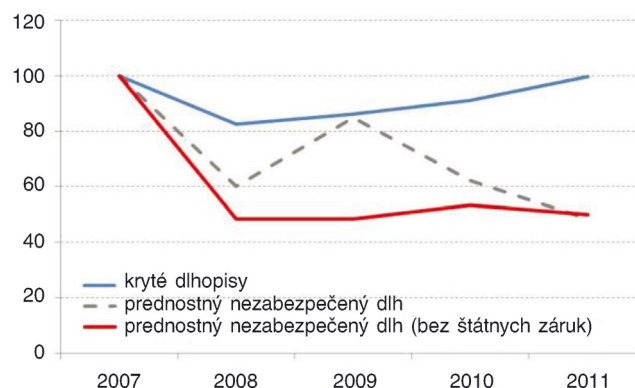
Tieto zmeny bankových pasív sú zároveň odrazom zmien obchodných modelov. Pred krízou banky v EÚ viedli väčšinou aktívne stratégie, čo viedlo k nadmernému dlhovému financovaniu, keďže finančné prostriedky boli ľahko dostupné za nízke ceny, a to najmä na veľkoobchodných trhoch. Kríza a jej vplyv na dostupnosť likvidity a financovania banky donútili k obratu k pasívnym stratégiám.

I.1. Porovnanie zabezpečeného a nezabezpečeného financovania

Emisia strednodobých a dlhodobých dlhových nástrojov bánk od konca roka 2007 v porovnaní s desaťročím pred krízou výrazne klesla. Hoci sa finančná kríza nepriaznivo dotkla tak trhov s nezabezpečeným, ako aj trhov so zabezpečeným financovaním, emisia krytých dlhopisov bánk v EÚ sa v posledných rokoch ukázala byť odolnejšou ako emisia prednostného nezabezpečeného dlhu (graf 3). Výsledkom bol posun k lepšie zabezpečeným emisiám (graf 4). Tento rastúci trend sa v roku 2012 obrátil, čiastočne v dôsledku toho, že prístup na trh bol v prípade okrajových emitentov, ktorí sa v roku 2010 a 2011 zaslúžili o výrazný podiel na raste emisie krytých dlhopisov, väčšinu roka obmedzený.

Graf 3

Zmena emisie krytých dlhopisov a prednostného nezabezpečeného dlhu (2007 – 2011, index 2007 = 100)

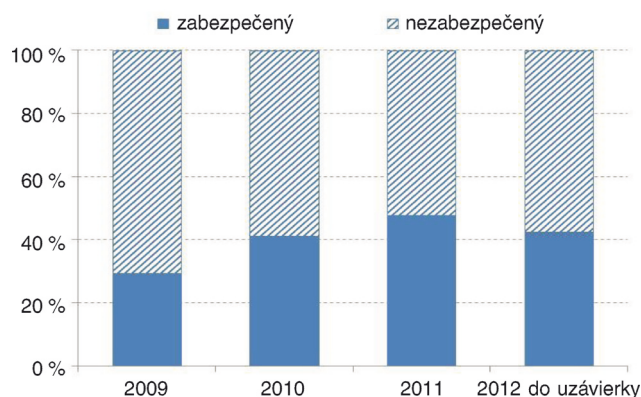

Zdroj: Dealogic a výpočty ECB.

Poznámka: Emisie bánk v EÚ bez ohľadu na objem emisie. Bez nedistribovaných emisí.

Graf 4

Podiel zabezpečeného a nezabezpečeného dlhu (2009 – september 2012, v percentách)

Zdroj: Dealogic a výpočty ECB.

Poznámky: Súčasťou zabezpečených emisií sú kryté dlhopisy, cenné papiere kryté aktívami a cenné papiere kryté hypotekárnymi úvermi. Emisie bánk v EÚ bez ohľadu na objem emisií. Bez nedistribovaných emisií.

Tento plošný trend zakrýva rozdiely vo vývoji v jednotlivých krajinách i bankách. V posledných rokoch utrpeli bankové emisie v zraniteľnejších krajinách viac než v ostatných krajinách. Banky v týchto krajinách tiež vo väčšej miere využívali zabezpečené nástroje (ktoré si často ponechávali a následne používali ako kolaterál) a zaručené nástroje (predovšetkým so štátnou zárukou). Bankové skupiny s nižším ratingom, aj keď mali sídlo v silnejších krajinách, mali pri získavaní veľkoobchodného financovania na trhoch súkromného sektora väčšie ťažkosti.

Pokiaľ ide o medzibankové financovanie, údaje z prieskumu peňažného trhu eurozóny ⁽¹⁾ ukazujú, že po rokoch nepretržitého rastu začala celková aktivita na nezabezpečených trhoch v roku 2008 klesať a v rokoch 2009 – 2010 sa ďalej výrazne znížila v dôsledku zvýšených obáv z rizika zmluvnej strany. Hoci objem nezabezpečeného úverovania v roku 2011 mierne vzrástol, stále ani zďaleka nedosahoval úroveň pred krízou. Pokles relatívneho podielu nezabezpečeného úverovania pokračoval aj v roku 2012, keď sa obrat na nezabezpečených trhoch znížil o 36 %. Pokles nezabezpečených medzibankových úverov bol do istej miery kompenzovaný rastom reperfincovania, ktoré po poklese v roku 2008 začalo v roku 2009 rásť, ale v roku 2012 sa opäť znížilo (o 15 %). Túto relatívnu odolnosť aktivity na zabezpečených trhoch možno čiastočne pripísať intenzívnejšiemu používaniu elektronických platforiem, a predovšetkým systémom obchodovania s centrálnymi zmluvnými stranami (central counterparties – CCP) v zabezpečených transakciách. Podľa údajov z prieskumu objem obchodov na zabezpečenom trhu, ktorých klíring sa uskutočňuje prostredníctvom CCP, od roku 2008 výrazne vzrástol – v roku 2012 predstavoval už 55 % všetkých transakcií na zabezpečenom trhu (v porovnaní s 51 % v roku 2011).

I.2. Vývoj zabezpečeného financovania

Objem nesplateného zabezpečeného dlhu bánk v EÚ (s výnimkou Nemecka) bol od konca roka 2009 do prvého štvrtroka 2012 pomerne stabilný, aj keď za týmto konštatovaním sa skrýval rozdielny vývoj v rôznych častiach EÚ – vo viacerých krajinách rástol (napr. Španielsko, Taliansko a Švédsko) a v iných, naopak, klesal (napr. Írsko, Holandsko a Spojené kráľovstvo) ⁽²⁾.

Niektoré banky začali zároveň zvyšovať objem emisie nedistribovaných sekuritizačných cenných papierov alebo krytých dlhopisov, aby tieto nástroje následne použili ako kolaterál, predovšetkým v refinančných operáciách s centrálnymi bankami (viac informácií v kapitole I.5). V rokoch 2011 a 2012 tento druh operácií častejšie používali najmä inštitúcie s nižším ratingom.

Sekuritizácia sa uplatňovala vo veľkej miere na začiatku procesu: v roku 2008 bol zaznamenaný rekordný objem emisií vo výške 711 mld. EUR, z ktorých si však banky neponechali len 5 %. Podiel a objem nedistribovaných cenných papierov krytých aktívami (ABS) v rokoch 2008 – 2011 výrazne prekročil podiel a objem nedistribovaných krytých dlhopisov.

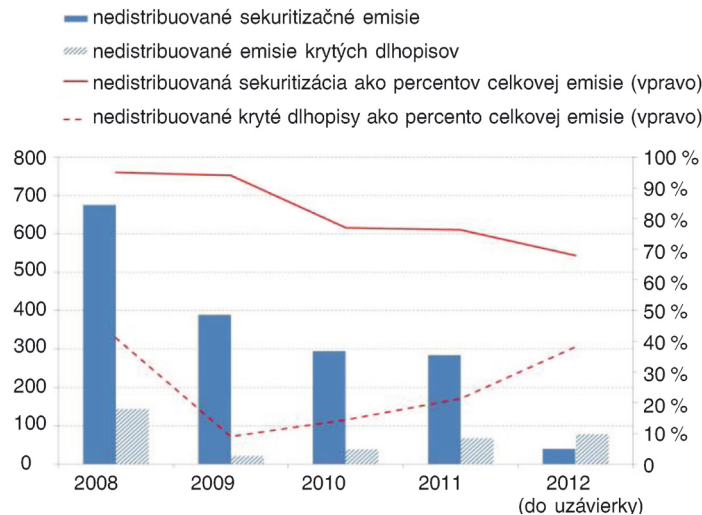
⁽¹⁾ Euro money market survey, ECB, september 2012.

⁽²⁾ Objem nesplateného zabezpečeného dlhu nemeckých bánk v posledných rokoch vykazuje klesajúci trend. Možno to pripísať skutočnosťou, že viaceré bánk prechádza výraznou reštrukturalizáciou a rozpúšťa portfóliá, ktoré boli predtým financované krytými dlhopismi (najmä krytými dlhopismi verejného sektora).

V prvých deviatich mesiacoch roka 2012 sa objem nedistribovaných emisií krytých dlhopisov zvýšil a predstavoval viac ako tretinu celkových emisií krytých dlhopisov (graf 5). Podiel emisií nedistribovaných sekuritizačných cenných papierov však zostal výrazne vyšší, prinajmenšom v prvom štvrťroku 2012.

Graf 5

Emisia nedistribovaných sekuritizačných cenných papierov a krytých dlhopisov v EÚ v jednotlivých rokoch

Zdroje: Asociácia finančných trhov v Európe, Dealogic.

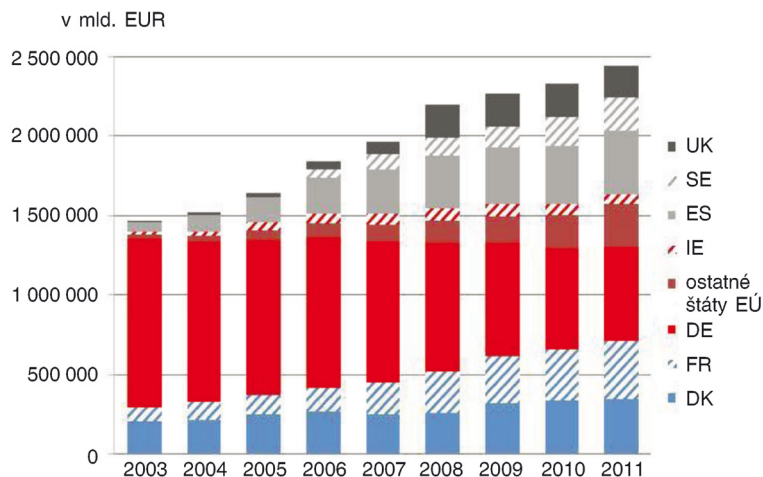
Poznámka: Uvedené údaje zahŕňajú kryté dlhopisy, cenné papiere kryté aktívami a cenné papiere kryté hypotekárnymi úvermi vydané bankami v EÚ. Údaje v stĺpci 2012 (do uzávierky) sa vzťahujú na prvý štvrťrok v prípade sekuritizácie a prvé tri štvrťroky v prípade krytých dlhopisov.

I.2.1. Kryté dlhopisy

Kryté dlhopisy hrajú v rámci zabezpečeného financovania významnú úlohu. Zo zdroja financovania v obmedzenom počte krajín sa stali dôležitým zdrojom dlhodobého financovania bánk v oveľa širšej skupine krajín (graf 6). V roku 2003 bolo 95 % všetkých nesplatených krytých dlhopisov vydaných bankami a hypotekárnymi bankami so sídlom v štyroch krajinách (Dánsko, Francúzsko, Nemecko a Španielsko), kým v roku 2010 podiel týchto štyroch krajín predstavoval len 66 % (graf 7).

Graf 6

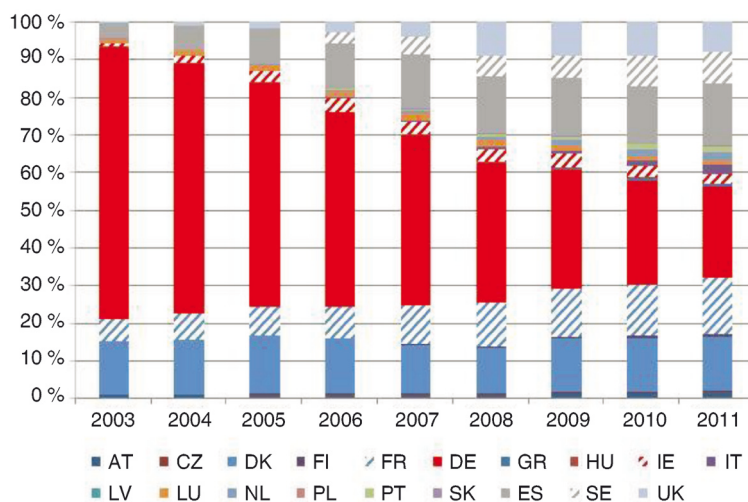
Objem nesplatených krytých dlhopisov

Zdroj: Európska hypotekárna federácia/Európska rada pre kryté dlhopisy (European Mortgage Federation – EMF/European Covered Bond Council – ECBC) (ECBC Fact Book 2012).

Graf 7

Podiel nesplatených krytých dlhopisov v jednotlivých krajinách na celkovom objeme v EÚ

Zdroj: EMF/ECBC (ECBC Fact Book 2012).

Tak na primárnych, ako aj na sekundárnych trhoch zostali spready krytých dlhopisov nižšie než v prípade ekvivalentného prednostného nezabezpečeného dlhu, vďaka čomu sa kryté dlhopisy stali atraktívnejšími nástrojmi financovania predovšetkým pri hypotekárnych úveroch na bývanie. K vyššiemu záujmu investorov o tieto nástroje prispela aj skutočnosť, že ratingové agentúry hodnotia kryté dlhopisy podstatne lepšie ako prednostné nezabezpečené záväzky toho istého emitenta.

I.3. Vývoj nezabezpečeného financovania

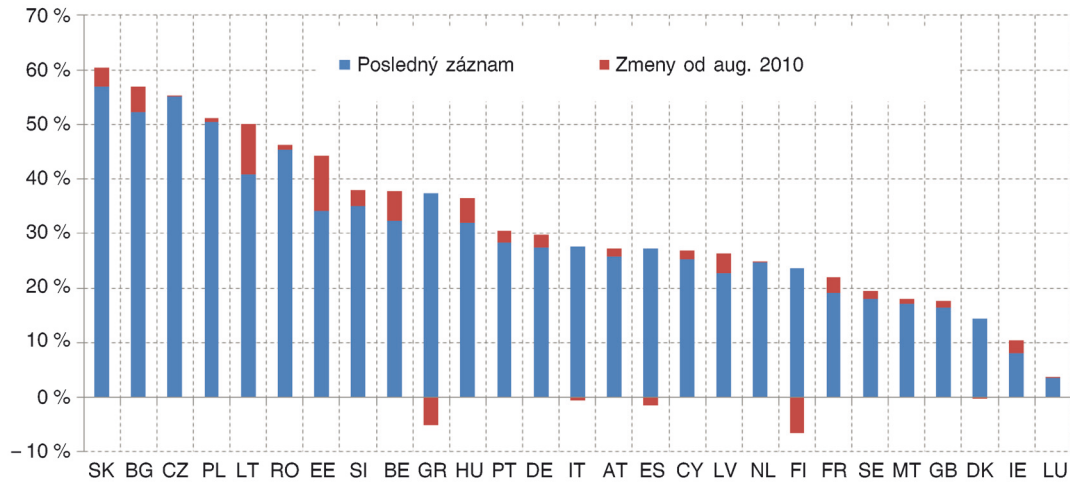
Zatiaľ čo v rokoch 2009 a 2010 bol objem nesplateného nezabezpečeného dlhu pomerne stály, v priebehu prvého štvrtroka 2011 začal klesať. To isté platí aj o podiele nesplateného nezabezpečeného dlhu na celkovom nesplatenom dlhu, ktorý v rokoch 2009 a 2010 predstavoval okolo 40 % a v prvom štvrtroku 2011 začal klesať, pričom podľa najnovších údajov dosahuje 30 %. V jednotlivých krajinách EÚ sa tento vývoj líšil, ale najvýraznejší pokles tohto podielu bol zaznamenaný najmä v krajinách citelne poznačených krízou (predovšetkým v Taliansku a Portugalsku). Znižovanie podielu nezabezpečeného dlhu zaregistrovali aj bankové skupiny s nižším ratingom so sídlom v krajinách s vyšším ratingom.

I.3.1. Klientske vklady

Napriek všeobecnému nárastu podielu klientskych vkladov na bankových pasívach (**graf 1**) má snaha bánk o udržanie rozsiahlejšej vkladovej základne zatiaľ zmiešané výsledky (**graf 8**), a to predovšetkým z dôvodu ostrejšej konkurencie na už preplnenom trhu a relatívnej neochoty niektorých vkladateľov viazať svoje prostriedky v nízkoúročných vkladoch.

Graf 8

Podiel vkladov domáceho nefinančného súkromného sektora ako percento celkových aktív

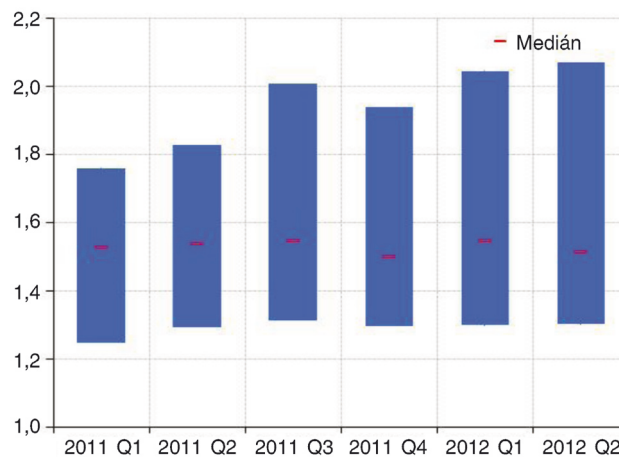
Zdroj: ECB. Posledný údaj: august 2012.

Poznámky: Vklady domácich domácností a sektora nefinančných spoločností. Celkové aktíva nezahŕňajú položku „zostávajúce aktíva“ (t. j. pozície finančných derivátov s hrubými kladnými trhovými hodnotami). Posledný údaj (august 2012) je súčtom červených a modrých stĺpcov za krajiny s kladnými zmenami pomeru v období od augusta 2010 do augusta 2012.

Pomer úverov k vkladom sa v rokoch 2009 až 2012 v skutočnosti nijako podstatne nezmenil (graf 9): po poklese v prvom štvrtroku 2011 opäť vzrástol a v posledných štvrtrokoch zostáva pomerne stabilný na úrovni približne 150 %. Celkovo možno konštatovať, že na rozdiel od situácie v trhových zdrojoch financovania boli vkladové zdroje v priebehu krízy stabilné s výnimkou niektorých krajín v čase napätia. Do istej miery je to tak vďaka existencii harmonizovaných systémov ochrany vkladov v rámci celej Únie. V niektorých krajinách však od druhej polovice roka 2011 dochádza k určitým pohybom veľkoobchodných vkladov, ktoré sú čiastočne cezhraničnej povahy (graf 10).

Graf 9

Pomer úverov k vkladom vo vzorke veľkých bankových skupín v EÚ

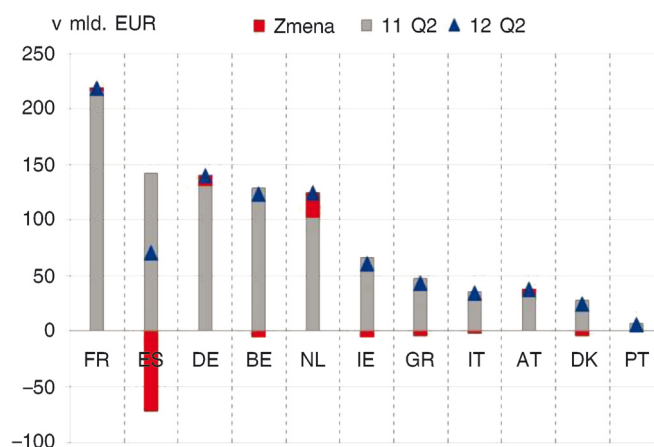

Zdroj: EBA.

Poznámky: Medzikvartilový interval jednotlivých inštitúcií. Vzorka 36 veľkých bánk. Zloženie vzorky sa môže v priebehu času meniť.

Graf 10

Cezhraničné vklady nepenažných finančných inštitúcií v EÚ

Zdroj: ECB.

Poznámky: Cezhraničné vklady nepenažných finančných inštitúcií v rámci EÚ. Zmeny na základe rozdielu stavu v 12 Q2 a 11 Q2.

I.4. Inovatívne financovanie

Na zlepšenie svojho financovania alebo likvidity banky popri tradičných druhoch financovania v rôznej miere využívajú aj ďalšie typy nástrojov.

I.4.1. Likviditné swapy

Likviditné swapy môžu mať viacero podôb, ale vo všeobecnosti ide o druh zabezpečeného úverovania, pri ktorom veriteľ poskytuje dlžníkovi vysokolikvidné aktíva (napr. peniaze a štátne dlhopisy) výmenou za založenie menej likvidného kolaterálu (napr. cenných papierov krytých aktívami), čím dochádza k zvýšeniu stupňa likvidity.

Z informácií získaných v rámci prieskumu ESRB o zaťažnosti aktív a inovatívnom financovaní vyplýva, že financovanie získané prostredníctvom likviditných swapov s hotovostným kolaterálom (repoobchodov) a založením kolaterálu prijateľného v reverzných repoobchodoch (tzv. párovaných repoobchodoch) predstavuje 7 % celkových aktív. Pri porovnaní údajov za rok 2007 a 2011 vidieť, že tento podiel sa nijako výrazne nezmenil s výnimkou toho, že v roku 2007 mali banky tendenciu uprednostňovať párované pred normálnymi repoobchodmi⁽¹⁾.

Podľa toho istého prieskumu zostáva úloha pôžičiek cenných papierov pre väčšinu úverových inštitúcií len okrajová. Financovanie získané z takýchto transakcií predstavuje v priemere len 0,7 % celkových aktív bánk a v žiadnej z vykazujúcich bánk nepresahuje 3,5 %. Pôžičky cenných papierov sú však vysoko koncentrované, a to najmä vo väčších bankách. Celkovo tieto transakcie uviedlo len 19 bánk (zo 47), pričom štyri z nich predstavovali 67 % získaných finančných prostriedkov. Na tomto trhu navyše výrazne dominuje niekoľko krajín: Spojené kráľovstvo (44 % celkového získaného financovania), Nemecko (22 %) a Francúzsko (19 %), po ktorých nasleduje Holandsko, Taliansko a Švédsko.

I.4.2. Štruktúrované produkty a ETF

Kríza mala dosah aj na trh štruktúrovaných produktov⁽²⁾. Ročný obrat štruktúrovaných cenných papierov kótovaných na burze Euronext (Amsterdam, Brusel, Lisabon a Paríž) v prvej polovici prvého desaťročia 21. storočia výrazne vzrástol, po nástupe krízy však podstatne klesol (tabuľka 1).

Tabuľka 1

Obrat štruktúrovaných produktov (v mld. EUR)

2005	2006	2007	2008	2009	2010
11,5	23,6	34,0	28,9	23,0	26,1

Zdroj: NYSE Euronext.

⁽¹⁾ Tento záver vychádza z konzistentnej vzorky podmnožiny 21 bánk, ktoré vykazovali údaje ku koncu roka 2007 i 2011.

⁽²⁾ Štruktúrované produkty sú produkty s vopred určenou štruktúrou splácania v závislosti od hodnoty pri splatnosti alebo od vývoja jedného alebo viacerých faktorov, akými sú napr. akcie, akciové indexy, devízové kurzy, inflačné indexy, dlhové cenné papiere alebo komodity. Môžu mať podobu štruktúrovaných cenných papierov alebo štruktúrovaných vkladov.

Miera využitia štruktúrovaných produktov na financovanie bánk⁽¹⁾ sa v jednotlivých krajinách Európy výrazne líši v závislosti od veľkosti trhu (Belgicko, Nemecko, Francúzsko a Taliansko na konci roka 2011 predstavovali dve tretiny nesplatených štruktúrovaných produktov v objeme 226 mld. EUR, 157 mld. EUR, 84 mld. EUR a 82 mld. EUR) a používaných štruktúr financovania domácich bánk. Treba však poznamenať, že štruktúrované produkty nie sú pokrízovou inováciou.

Používanie fondov obchodovaných na burze (exchange traded funds – ETF) ako inovatívneho nástroja je predmetom rozsiahlej publicity. Používanie obchodovateľných fondov zo strany bánk na získanie financovania však presahuje rámec ETF, pretože na tento účel možno použiť aj ďalšie podniky kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP) či swapy na celkový výnos alebo pôžičky cenných papierov. Na základe výsledkov prieskumu ESRB sa ETF používajú na získanie financovania len veľmi zriedka – používanie tohto nástroja na účely financovania uviedlo len niekoľko bánk. To však neznamená, že sa v budúcnosti nezačnú používať častejšie. To je jeden z dôvodov, prečo orgány dohľadu aktivitu v tejto oblasti naďalej sledujú. Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (European Securities and Markets Authority – ESMA) navyše v júli 2012 vydal usmernenia týkajúce sa ETF a iných PKIPCP.

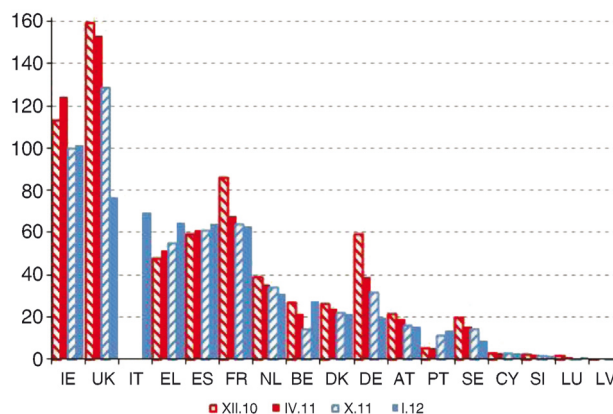
1.5. Verejná podpora v momentálne zhoršených podmienkach

Po nástupe finančnej krízy, a predovšetkým po páde Lehman Brothers centrálny banky a orgány verejnej správy pristúpili k ráznym intervenciám. Vzhľadom na ťažkosti bánk získať financovanie na nezabezpečených úverových trhoch začali banky v EÚ vo väčšej miere využívať zabezpečené financovanie (kapitola I.2) a financovanie od centrálnych bánk.

Členské štáty EÚ tiež prijali niekoľko opatrení na podporu svojich bankových systémov. Väčšinu verejných podporných opatrení možno zaradiť do troch hlavných kategórií: kapitálové injekcie, záruky za záväzky bánk a opatrenia na odbremenenie od znehodnotených aktív⁽²⁾. V snahe zabezpečiť možnosť financovania životaschopným bankám sa členské štáty dohodli na systéme štátnych záruk za likviditu, ktorý bol revidovaný v roku 2011. V januári 2012 poskytlo 17 členských štátov EÚ záruky za nové emisie dlhopisov v celkovej výške 580 mld. EUR (480 mld. EUR v eurozóne), čo znamená pokles oproti maximu vo výške 930 mld. EUR (720 mld. EUR v eurozóne) zaznamenanému v poslednom štvrtroku 2009. Situácia na národnej úrovni je rôzna (graf 11). Výška podmienených záväzkov vyplývajúcich zo záruk za záväzky bánk vo väčšine krajín klesla v dôsledku splatnosti dlhopisov, ale v krajinách ako Belgicko, Grécko, Taliansko, Portugalsko a Španielsko vzrástla.

Graf 11

Záruky za záväzky bánk podľa krajín (v mld. EUR)

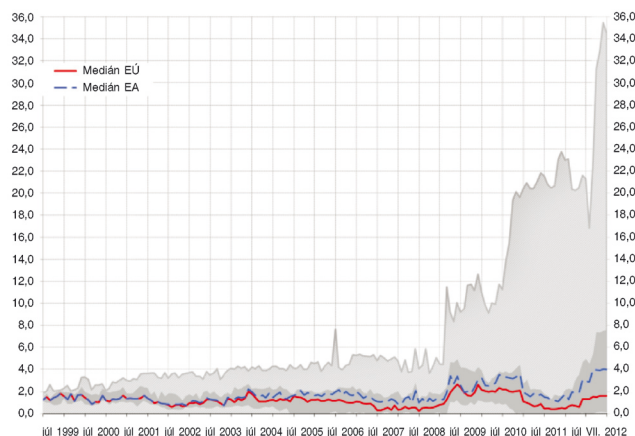
Zdroj: DG ECFIN a prieskum členských štátov prostredníctvom EFC.
Poznámka: Neuvedené krajiny nevydali žiadne záruky za záväzky bánk.

S postupným prerastaním krízy do krízy štátneho dlhu sa v niektorých krajinách eurozóny výrazne zhoršili podmienky financovania bánk. Eurosystém za tejto situácie intervenoval širokou škálou opatrení, okrem iného dlhodobými refinančnými operáciami s neobmedzeným objemom pridelených prostriedkov a pevnými úrokovými sadzbami, rozšírením zoznamu akceptovateľného kolaterálu a znížením sadzby povinných minimálnych rezerv. 22. decembra 2011 a 1. marca 2012 ECB uskutočnila dve dlhodobější refinančné operácie so splatnosťou tri roky v celkovej hodnote viac ako 1 bil. EUR (graf 12 a graf 13).

⁽¹⁾ Podľa <https://www.structuredretailproducts.com>.

⁽²⁾ Podľa Európskej komisie dosiahol celkový objem verejnej podpory poskytnutej finančným inštitúciám EÚ svoje maximum na úrovni 1 540 mld. EUR koncom roka 2009 a v januári 2012 klesol na 1 080 mld. EUR.

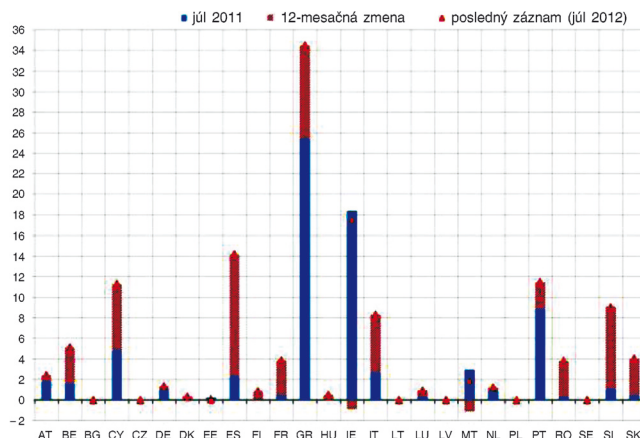
Graf 12
Operácie s NCB krajín EÚ

Zdroj: ECB: súvahová štatistika PFI.

Poznámky: Závazky ostatných PFI s výnimkou fondov peňažného trhu voči Európskemu systému centrálnych bánk (ESCB) ako podiel na celkových záväzkoch bez kapitálu a rezerv a zostávajúcich záväzkov. Tmavosivá časť zahŕňa medzikvartilový interval; sivá časť zahŕňa maximálne a minimálne zaznamenané hodnoty. Údaje za Spojené kráľovstvo nie sú k dispozícii.

Graf 13
Operácie s NCB krajín EÚ

Zdroj: ECB: súvahová štatistika PFI.

Poznámky: Závazky ostatných PFI s výnimkou fondov peňažného trhu voči ESCB ako podiel na celkových záväzkoch bez kapitálu a rezerv a zostávajúcich záväzkov. Údaje za Spojené kráľovstvo nie sú k dispozícii.

Využívanie financovania od centrálnych bán prirodzene koreluje so zraniteľnosťou štátov, pričom banky na Cypre, v Grécku, Írsku, Portugalsku, Slovinsku, Španielsku a Taliansku sa na financovanie od Eurosystemu spoliehajú vo väčšej miere (graf 13). V niektorých krajinách banky prišli k používaniu nedistribuovaných cenných papierov, najmä krytých dlhopisov, aby získali akceptovateľný kolaterál pre operácie s centrálnymi bankami (graf 5). Niektoré banky začali využívať štátne záruky na emisiu dlhopisov, ktoré sa v niektorých prípadoch použili v refinančných operáciách s centrálnou bankou.

1.6. Hlavné faktory vývoja štruktúr financovania

Zmena zloženia bankových pasív je výsledkom súbežného pôsobenia viacerých faktorov. Po viacstupňovom znížení ratingu štátnych dlhopisov niekoľkých periférnych krajín eurozóny, ktoré boli predtým hodnotené ako vysokobonitné a nízkorizikové, vzrástol zo strany investorov zameraných na pevný výnos dopyt po bezpečnejších aktívach. To viedlo k uprednostňovaniu zabezpečených aktív, a predovšetkým krytých dlhopisov, keďže súbory krycích aktív zložené z relatívne bezpečnejších aktív ako druhý zdroj splácania predstavovali dodatočnú istotu, ktorú investorom poskytujú aj špecifické právne rámce pre kryté dlhopisy.

Pokiaľ ide o vývoj nákladov zabezpečeného a nezabezpečeného dlhu, na základe príslušných indexov iBoxx poukazoval diferenciál medzi spreadmi prednostného nezabezpečeného dlhu a krytých dlhopisov na zmeny oceňovacích modelov počas krízy. Približne do polovice roka 2010 zostávali priemerné náklady prednostného nezabezpečeného dlhu výrazne nad priemernými nákladmi krytých dlhopisov, ale neskôr tento rozdiel do značnej miery zanikol a v prvej polovici roka 2011 sa tento vzťah dokonca obrátil. Zvýšená averzia voči riziku na úverových trhoch v dôsledku zintenzívnenia krízy štátneho dlhu, spojená s obavami z možného vplyvu návrhov na zavedenie odpisovania záväzkov na náklady prednostného nezabezpečeného dlhu, viedla v druhej polovici roka 2011 k opätovnému rozšíreniu kladného diferenciálu spreadov medzi prednostným nezabezpečeným dlhom a krytými dlhopismi.

Graf 14

Spready swapov vyjadrené indexmi iBoxx pre prednostný nezabezpečený dlh v eurách a kryté dlhopisy (január 2010 – október 2012, v základných bodoch)

Zdroj: Markit.

Po uskutočnení trojročných dlhodobějších refinančných operácií Eurosystému sa spready prednostného nezabezpečeného dlhu začiatkom roka 2012 podstatne zúžili a priemerné spready zabezpečeného a nezabezpečeného dlhu sa po väčšinu prvého polroka pohybovali v relatívne tesnej blízkosti. Koncom júna 2012 však priemerný spread prednostného nezabezpečeného dlhu klesol pod úroveň priemerného spreadu krytých dlhopisov.

Pokiaľ ide o náklady medzibankového financovania, po páde Lehman Brothers sa stali nezabezpečené transakcie v porovnaní s repoobchodmi oveľa nákladnejšími, čo znázorňuje prudké rozširovanie spreadov termínovaných sadziieb EURIBOR-EUREPO, odrážajúc podstatný nárast úverového rizika zmluvnej strany. Hoci sa spready po zavedení rozsiahlych opatrení ECB na podporu likvidity podstatne zúžili, zostali výrazne nad úrovňou pred krízou. Prehĺbenie krízy štátneho dlhu od polovice roka 2011 viedlo k opätovnému rozšíreniu spreadov medzi zabezpečenými a nezabezpečenými transakciami. V prvej polovici roka 2012 sa po zavedení trojročných dlhodobějších refinančných operácií Eurosystému diferenciál sadziieb medzi repoobchodmi a nezabezpečenými transakciami opäť zúžil.

Zároveň však treba poznamenať, že banky v EÚ sa od začiatku krízy sústredili na posilňovanie svojej finančnej bázy tým, že na jednu z kľúčových stratégií povýšili získavanie vkladov. Podľa bazilejského návrhu režimu riadenia likvidity sa retailové vklady považujú za „nehybnejšie“ ako iné nástroje, čo mohlo prispieť k uplatňovaniu týchto stratégií bánk.

I.6.1. Vplyv nových a pripravovaných pravidiel na financovanie bánk

I.6.1.1. Súvislosti

Viacero legislatívnych iniciatív, ktoré sa realizovali alebo v blízkej budúcnosti sa zrealizujú, môže ovplyvniť možnosti financovania bánk, najmä výhodnosť zabezpečených oproti nezabezpečeným zdrojom financovania a naopak, ale aj využívanie nových zdrojov financovania. Z týchto iniciatív sú najdôležitejšími: smernica a nariadenie o kapitálových požiadavkách (CRR/CRD IV), smernica Solventnosť II/Omnibus, návrhy smernice o ozdravení a riešení krízových situácií bánk a nariadenie o európskej trhovej infraštruktúre (EMIR).

Vzhľadom na to, že emisia krytých dlhopisov bude mať podľa budúcich pravidiel Bazileja III a Solventnosti II potenciálne zvýhodnené postavenie v porovnaní so sekuritizáciou, banky by tak mohli získať ďalšiu motiváciu používať tieto nástroje. Ustanovenia o odpisovaní dlhu, ktoré sú súčasťou navrhovaného riešenia krízových situácií bánk, zároveň investorov utvrdili v názore, že miera návratnosti pohľadávok nezabezpečených veriteľov bude v budúcnosti pravdepodobne nižšia. Skutočnosť, že v súčasnom návrhu týkajúcom sa pomeru likviditného krytia sa nezabezpečené dlhové nástroje vydané bankami nepovažujú za likvidné aktíva, sa môže nepriaznivo odraziť na záujme bánk držať nezabezpečený dlh iných bánk (¹).

Dosah uvedených predpisov sa netýka len financovania bánk. Ich potenciálne negatívny vplyv je potrebné hodnotiť v širších súvislostiach prínosov nielen z hľadiska financovania a likvidity, ale aj z hľadiska zvýšenej odolnosti systému, nižšieho morálneho hazardu, obmedzenia šírenia nákazy a pod.

I.6.1.2. Bližšie informácie o prijatých a pripravovaných právnych predpisoch

CRR/CRD IV. Dva z prvkov CRD IV, ktoré by mohli mať výrazný vplyv na modely financovania bánk, sa týkajú rámca riadenia likvidity: pomer likviditného krytia (Liquidity Coverage Ratio – LCR) a pomer čistého stabilného financovania (Net Stable Funding Requirement – NSFR). Hlavným účelom NSFR je viesť banky k vytvoreniu stabilnejších dlhodobých zdrojov financovania. Hlavným účelom LCR je, naopak, vytvoriť súbor ľahko predajných aktív pozostávajúci predovšetkým z vysokokvalitných likvidných aktív vrátane krytých dlhopisov, ale s výnimkou ABS.

Ďalší vplyv právnych predpisov upravujúcich kapitálové požiadavky súvisí s postavením krytých dlhopisov. CRR/CRD IV v porovnaní s minulosťou nezavádza žiadne nové hodnotenie krytých dlhopisov z hľadiska kapitálových požiadaviek, pretože zachováva hlavné kategórie aktív akceptovateľných ako kolaterál za kryté dlhopisy v zmysle predchádzajúcich smerníc o kapitálových požiadavkách.

Smernica Solventnosť II. Cieľom smernice je harmonizácia regulácie poisťovní a zaistovní. Pravidlá solventnosti stanovujú minimálnu výšku finančných prostriedkov, ktorú musia poisťovne a zaistovne mať na krytie rizík, ktorým sú vystavené. Jedným z hlavných bodov kritiky Solventnosti II je, že pri danom nastavení kapitálových požiadaviek na rozloženie rizika bude stimulovať investície skôr do krátkodobého než dlhodobého dlhu. Táto kritika však vychádza zo zjednodušeného pohľadu na Solventnosť II, ktorý porovnáva parametre modulu rozloženia rizík s parametrami CRD IV. Tento pohľad tiež neberie do úvahy účinky diverzifikácie a vplyv podmodulov úrokového rizika na konečné kapitálové požiadavky.

Motiváciu na dlhodobé investície môžu udržať, resp. posilniť aj ďalšie prvky, ktoré sú v súčasnosti predmetom diskusie v rámci rokovaní o smernici Omnibus II. Jedným z príkladov je „balík dlhodobých záruk“, ktorý má riešiť otázky vyplývajúce z účinku umelej volatility na poisťné produkty s dlhodobými zárukami.

Ďalším bodom kritiky je to, že postup podľa Solventnosti II trestá investície do podielových účastí v bankách. Táto kritika opäť vychádza z prístupu piatej kvantitatívnej dosahovej štúdie (QIS5) Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA), v ktorej boli účasti vo finančných a úverových inštitúciách odpočítané od vlastných zdrojov. V súčasnosti navrhované delegované akty vychádzajú z postupu podobného postupu v CRD IV, podľa ktorého sa hodnota účasti v bankách odpočítava od zodpovedajúcej triedy kapitálu len po prekročení určitých maximálnych hodnôt. Je nepravdepodobné, že by tento prístup mohol podstatným spôsobom ovplyvniť realokáciu aktív poisťovní.

Vzhľadom na to, že smernica Solventnosť II zohľadňuje účinky diverzifikácie, je stále možné, že v niektorých podnikoch zmení alokáciu aktív.

Smernica o ozdravení a riešení krízových situácií bánk. Návrh smernice stanovuje nevyhnutné kroky a právomoci s cieľom zabezpečiť, aby prípady zlyhania bánk v EÚ boli riešené spôsobom, ktorý predíde finančnej nestabilite a minimalizuje náklady pre daňových poplatníkov. Navrhovaný rámec obsahuje nástroj na „zníženie hodnoty“, resp. „odpísanie“ dlhu. Pomocou tohto nástroja by orgány poverené riešením situácie mohli znížiť základné imanie, podriadený dlh a akékoľvek ďalšie nezabezpečené prednostné záväzky alebo ich konvertovať na akcie. Podľa návrhu Komisie sa z režimu odpisovania záväzkov vylučuje zabezpečené financovanie, vklady kryté systémom ochrany vkladov, prostriedky so splatnosťou kratšou ako jeden mesiac, obchodné úvery, záväzky voči zamestnancom, daňovým úradom a správe sociálneho zabezpečenia a deriváty.

(¹) Tieto závery, pokiaľ ide o motiváciu emitentov a držiteľov dlhu, neznamenajú, že uvedené regulačné návrhy sú nepotrebné alebo že neprispievajú k bezpečnejšiemu finančnému systému. Konštatujú len, že súčasná novelizácia regulačného rámca môže mať dosah na štruktúry financovania.

Hoci by odpisovanie záväzkov nezmenilo postavenie nezabezpečených veriteľov v hierarchii veriteľov, investorov by utvrdilo v názore, že miera návratnosti nezabezpečeného úverovania sa v budúcnosti zrejme zníži. Celkovo by tak vzhľadom na vyššiu rizikovú prirážku mohli byť „odpísateľné“ záväzky (napr. nezabezpečené financovanie) v budúcnosti nákladnejšie. Dosahové analýzy Európskej komisie však ukazujú, že očakávaný účinok je obmedzený. Hodnotenie dosahu uskutočnené Komisiou⁽¹⁾, ktoré je prílohou k návrhu smernice, predpovedá, že náklady financovania bánk sa celkovo zvýšia o 5 až 15 základných bodov, zatiaľ čo prognóza zmeny nákladov na financovanie „odpísateľných“ záväzkov sa pohybuje v rozmedzí 15 až 40 základných bodov. Podľa odhadov bankového odvetvia sa však zmena nákladov na financovanie „odpísateľných“ záväzkov pohybuje v rozsahu 55 až 100 základných bodov⁽²⁾.

Celkovo by sa nárast rizika a nákladov na financovanie záväzkov podliehajúcich odpisovaniu mal hodnotiť v kontexte pozitívnych účinkov nástroja odpisovania na financovanie bánk. Nové **nariadenie o európskej trhovej infraštruktúre (EMIR)** má za cieľ zvýšiť transparentnosť a zlepšiť riadenie rizík na trhu mimoburzových derivátov a zároveň zvýšiť bezpečnosť na tomto trhu obmedzením úverového rizika zmluvnej strany a prevádzkového rizika.

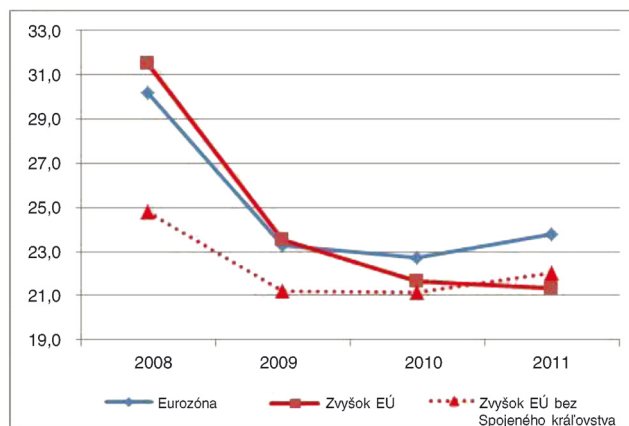
Na zníženie úverového rizika zmluvnej strany sa prostredníctvom nových pravidiel pre centrálné zmluvné strany zavádzajú: i) prísne požiadavky na obozretnosť (napr. požadovaná výška kapitálu centrálnych zmluvných strán); organizačné (napr. úloha výborov pre riadenie rizík) a prevádzkové štandardy (napr. zverejňovanie cien); ii) povinný klíring prostredníctvom centrálnej zmluvnej strany v prípade štandardizovaných obchodov (t. j. obchodov spĺňajúcich vopred stanovené kritériá spôsobilosti) a iii) štandardy zmiernovania rizík v prípade obchodov, ktorých klíring sa neuskutočňuje prostredníctvom centrálnych zmluvných strán (napr. výmena kolaterálu). Ďalšie informácie o rizikách spojených s centrálnymi zmluvnými stranami sú v kapitole **III.1.6**.

I.7. Dlhové financovanie a členenie aktív

Počas nástupu finančnej krízy sa miera dlhového financovania bánk zvýšila a podstatne vzrástla ich bilančná suma. V pokrízovom období sa banky v reakcii na zvýšené náklady financovania, predovšetkým nezabezpečeného, snažili znížiť svoju zadlženosť tak zvyšovaním kapitálu, ako aj obmedzovaním rastu aktív (**graf 15**). Tento trend bol zreteľnejší v bankách mimo eurozóny, hoci jeho hlavnými aktérmi boli banky so sídlom v Spojenom kráľovstve.

Graf 15

Násobok miery dlhového financovania bánk v EÚ

Zdroj: ESCB.

Poznámka: Násobok miery dlhového financovania sa počíta ako pomer celkových aktív k základnému imaniu po odpočítaní nehmotných aktív od deliteľa.

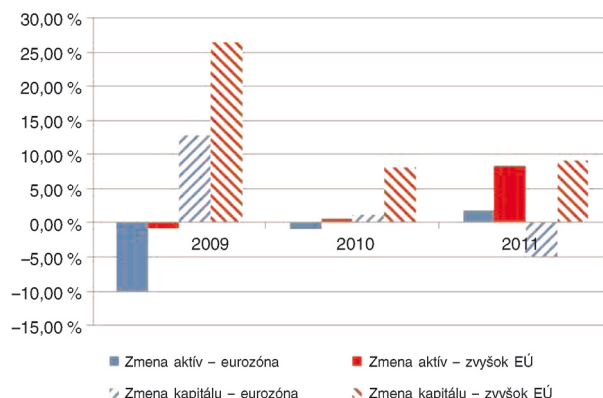
V roku 2009 banky v eurozóne znížili objem svojich aktív približne o 10 %, pričom zmeny v roku 2010 a 2011 boli menej výrazné (**graf 16**). Banky v krajinách EÚ nepatriacich do eurozóny do roku 2010 celkovo zaznamenali len málo zmien v objeme aktív, v roku 2011 však ich objem začal znova rásť. Od roku 2008 sa banky snažili rekapitalizovať a vlastné imanie sa v celej EÚ výrazne zvýšilo takmer o 400 mld. EUR, aj keď v roku 2011 banky v eurozóne vykázali pokles približne o 5 %. Od roku 2007 sa celkové aktíva bánk v eurozóne zvýšili o 14 %, ale zmenilo sa aj ich zloženie. Objem podielových cenných papierov klesol o 6 %, zatiaľ čo úvery domácnostiam vzrástli len o 9 % a úvery poskytnuté peňažným finančným inštitúciám len o 6 %. Ostatné aktíva, úvery orgánom verejnej správy a držba dlhu, naopak, vzrástli o viac ako 20 %. Tieto údaje do istej miery svedčia o nižšom objeme úverovania zo strany medzibankového sektora, ako aj o relatívnom poklese úverovania domácností a podnikov.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/docs/crisis-management/2012_eu_framework/impact_assessment_final_en.pdf.

⁽²⁾ V Dánsku, kde je nástroj odpisovania záväzkov založený na „konkurznom“ pohľade už v platnosti pre všetkých veriteľov vrátane vkladateľov, sa krátkodobé záväzky obchodujú o 100 základných bodov vyššie než podobné záväzky v škandinávskych krajinách.

Graf 16

Zmeny základného imania a aktív bánk v EÚ

Zdroj: ESCB.

Poznámka: Zmeny koncoročného súvahového stavu základného imania a celkových aktív.

II. ZAŤAŽENOSŤ AKTÍV: VÝSLEDKY PRIESKUMU

K zaťaženiu aktív dochádza pri ich použití na zabezpečenie pohľadávok veriteľov. Tieto aktíva tak v prípade bankrotu banky nie sú k dispozícii bežným veriteľom. Táto tzv. kolateralizácia sa môže použiť buď na účely financovania (napr. ABS, kryté dlhopisy a repoobchody), alebo na účely obchodovania a riadenia rizík (napr. deriváty a pôžičky cenných papierov). V niektorých z týchto operácií banky aktíva nezaťažujú priamo u druhej zmluvnej strany, ale u centrálnej zmluvnej strany v operáciách, ktorých klíring sa prostredníctvom nej uskutočňuje. Zaťažené aktívum je aktívum, ktoré je priamo alebo nepriamo založené alebo podlieha dohode o zabezpečení, kolateralizácii alebo zvýšení úverovej kvality akejkoľvek transakcie.

V dôsledku zvýšenej miery využívania zabezpečeného financovania a prechodu ku kolateralizácii ďalších transakcií (ako napr. derivátov) sa zaťaženosť aktív od nástupu krízy rozšírila. Hoci je tento nárast pomerne plošný, je výraznejší v prípade zraniteľných bánk a bánk v zraniteľných krajinách. Zaťaženosť aktív nemožno oddeliť od krízy a jej nepriaznivého vplyvu na úverové a medzibankové trhy. Popri týchto trhových obmedzeniach výška a druh zabezpečeného dlhu závisí od mnohých ďalších faktorov – v prvom rade od cien, dostupnosti kolaterálu, miery nadmernej kolateralizácie a dôb splatnosti.

II.1. Celková miera zaťaženia aktív

V zostávajúcej časti tejto prílohy sa miera zaťaženia aktív počíta ako pomer zaťažených k celkovým aktívam⁽¹⁾. Podrobnosti o použitej metodike sú uvedené v kapitole VI.

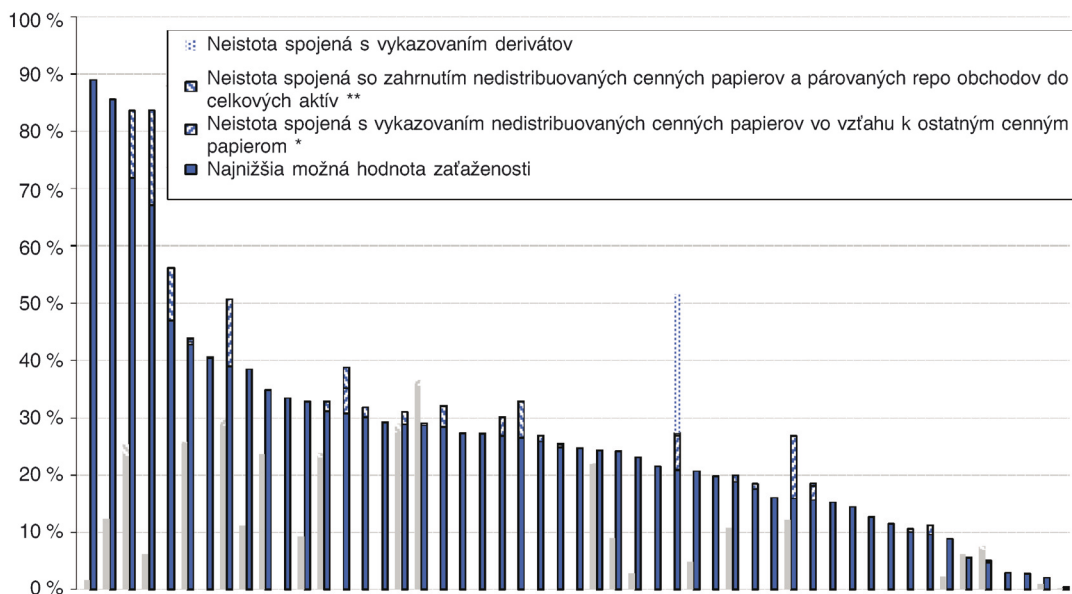
Rozdelenie miery zaťaženia za roky 2007 a 2011 je uvedené v **grafe 17**⁽²⁾. Tento pomer sa vzťahuje na všetky zaťažené aktíva vrátane aktív prijatých v reverzných repoobchodoch (párovaných repoobchodoch) a meria sa voči celkovým aktívam. V dôsledku určitej neistoty spojenjej s presnou metodikou vykazovania v niektorých bankách sa miery zaťaženia namiesto konkrétnych hodnôt uvádzajú formou intervalov. Z použitých údajov vyplýva, že medián miery zaťaženia za vzorku bánk zahrnutých do tohto súboru dát predstavuje okolo 25 % (resp. okolo 23 % po vylúčení párovaných repoobchodov).

⁽¹⁾ Výpočet miery zaťaženia si vyžaduje bližšie vysvetlenie. Jedným z počiatočných problémov je to, že nedistribované cenné papiere môžu byť vedené v súvahe alebo mimo nej, pričom táto informácia sa v prieskume ESRB nezisťovala. Niektoré banky okrem toho mohli podsúvahové cenné papiere zahrnúť do svojich celkových aktív, zatiaľ čo iné ich zahrnúť nemuseli, čo do výpočtu miery zaťaženia aktív vnáša určitú neistotu. Druhý problém sa týka zahrnutia podsúvahových položiek do zaťažených aktív, najmä v prípade párovaných repoobchodov. Vzhľadom na to, že tieto položky sa môžu viesť mimo súvahy, pri výpočte miery zaťaženia je potrebné upraviť delcu i deliteľa tak, aby zohľadňovali párované repooperácie. Treba však poznamenať, že toto nepredstavuje ucelený podsúvahový prístup, pretože môžu existovať ďalšie nástroje považované za podsúvahové, ktoré nie sú zaťažené a o ktorých nie sú k dispozícii žiadne informácie. Navyše nedistribované dlhové cenné papiere so štátnou zárukou sú v niektorých inštitúciách súčasťou súboru zabezpečovacích aktív na účely refinancovania centrálnou bankou. Aj keď tieto cenné papiere netvorí žiadnu súvahovú zaťaženosť, v celej nasledujúcej analýze sú zahrnuté do hodnoty „zaťažených aktív“, čo pri niektorých inštitúciách spôsobuje mierne nadhodnotenie miery zaťaženia.

⁽²⁾ Ekvivalentný graf – **graf 29** – zobrazujúci mieru zaťaženia bez párovaných repoobchodov je uvedený v kapitole VI.

Graf 17

Rozdelenie pomeru zaťažených aktív (vrátane párovaných repoobchodov) k celkovým aktívam na konci roka 2011 (modrý odtieň) a 2007 (šedý odtieň)

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 51 bánk (koncoročné údaje za rok 2011), 28 bánk (koncoročné údaje za rok 2007).

Poznámky: Najnižšia hodnota intervalu sa počíta ako podiel celkových zaťažených aktív (znižených o hodnotu nedistribovaných cenných papierov v bankách, ktoré mohli byť zahrnuté do ostatných krytých dlhopisov a ostatných kolateralizovaných cenných papierov) na objeme celkových aktív zvýšených o objem párovaných repoobchodov. Stredná hodnota (v legende označená hviezdikou) sa počíta ako podiel celkových zaťažených aktív (vrátane párovaných repoobchodov) na objeme celkových aktív zvýšených o objem párovaných repoobchodov. Najvyššia hodnota (v legende označená dvoma hviezdikami) sa počíta ako podiel celkových zaťažených aktív (vrátane párovaných repoobchodov) na vykázanom objeme celkových aktív. V prípade bánk, ktorých vykazovacia metóda bola z údajov zrejma, uvedené úpravy miery zaťaženia neboli vykonané a intervaly neistoty sú zanedbateľné.

Pri porovnaní údajov za rok 2007 a 2011 vidieť, že miera zaťaženia sa zvýšila takmer vo všetkých bankách vo vzorke ⁽¹⁾. Pri hodnotení podvzorky 28 bánk s údajmi za obidva roky sa medián zvýšil zo 7 % na 27 % a priemer vážený celkovými aktívami vzrástol z 11 % na 32 % (po zahrnutí párovaných repoobchodov).

Napriek plošnému charakteru tejto tendencie sa význam rastu miery zaťaženia líšil v závislosti od charakteristiky jednotlivých bánk. Banky s nízkym úverovým ratingom (nižším ako A) ⁽²⁾ systematicky vykazovali rýchlejšiu rast miery zaťaženia (graf 18) ⁽³⁾.

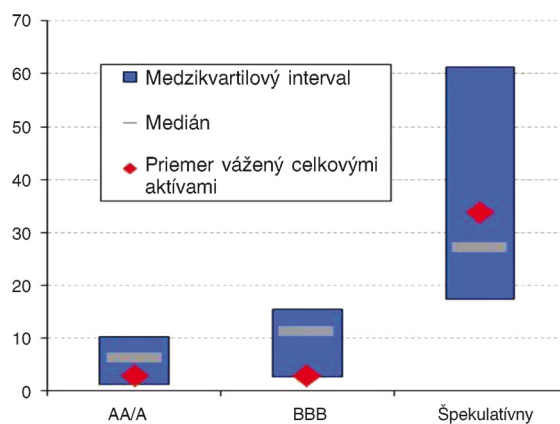
⁽¹⁾ Porovnanie sa vzťahuje len na banky s dostupnými údajmi za rok 2007 aj 2011.

⁽²⁾ Rating predstavuje najhorší dlhodobý úverový rating emitenta z ratingov troch hlavných ratingových agentúr (Fitch, Moody's, Standard & Poor's, ak sú k dispozícii) k 9. júlu 2012. Na účely tejto analýzy boli ratingy rozdelené do troch skupín: „AA a A“ (zodpovedajúce ratingom AA+ až A-, resp. Aa1 až A3), „BBB“ (zodpovedajúce ratingom BBB+ až BBB-, resp. Baa1 až Baa3) a „špekulatívny“ (neinvestičný).

⁽³⁾ Treba poznamenať, že táto korelácia medzi ratingom a mierou zaťaženia nepredstavuje žiadnu kauzalitu, t. j. netvrdí sa, že nižšie ratingy spôsobujú vyššiu mieru zaťaženia ani že vyššia zaťaženosť spôsobuje nižšie ratingy. Konštatuje sa len korelácia.

Graf 18

Zvýšenie miery zaťaženia od roku 2007 do roku 2011 za skupiny bánk s rôznym úverovým ratingom (v percentuálnych bodoch) ⁽¹⁾

Veľkosť vzorky: 11 bánk (AA/A), 6 bánk (BBB), 11 bánk (špekulatívny rating).

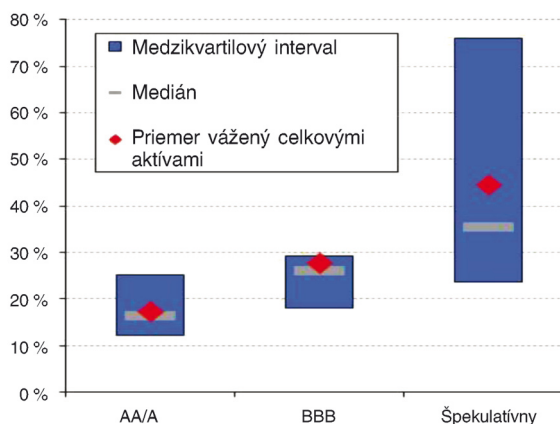
Poznámky: V záujme konzistentnosti porovnania boli použité koncoročné údaje za rok 2007 a 2011 za rovnakú vzorku bánk. Zvislá os predstavuje percentuálne body.

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťažení aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

V roku 2011 vykazovali banky s vyšším ratingom (do stupňa A) v priemere podstatne nižšiu mieru zaťaženia (graf 19) ⁽²⁾. Hoci tento záver nie je prekvapujúci, nemožno ho vnímať oddelene od väzby medzi bankami a ich štátmi, pretože niektoré banky s vyššou mierou zaťaženia môžu byť nepriaznivo ovplyvnené rizikom krajiny. Uvedený rozdiel v miere zaťaženia v závislosti od odolnosti bánk a štátov možno považovať za potvrdenie hypotézy, že zvýšená miera zaťaženia je (aspoň čiastočne) dôsledkom krízy.

Graf 19

Rozdelenie miery zaťaženia za skupiny bánk s rôznym úverovým ratingom (v percentách) ku koncu roka 2011

Veľkosť vzorky: 26 bánk (AA/A), 13 bánk (BBB), 12 bánk (špekulatívny rating).

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťažení aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

⁽¹⁾ Rating predstavuje najhorší rating emitenta z ratingov troch hlavných ratingových agentúr (Fitch, Moody's, Standard & Poor's, ak sú k dispozícii) k 9. júlu 2012. Do úvahy sa brali len ratingy platné k danému dátumu, t. j. bez zohľadnenia predchádzajúcich ratingov. To znamená, že zmeny počtu bánk v rôznych ratingových kategóriách nemajú vplyv na výsledky.

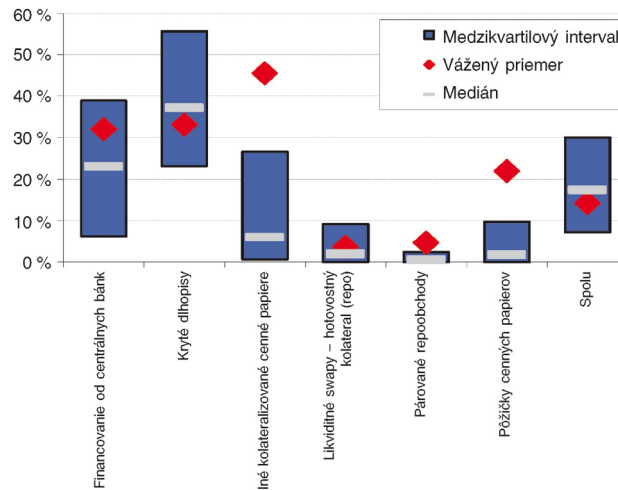
⁽²⁾ Medzi mierou zaťaženia a koeficientom kapitálovej primeranosti Tier 1 nebola zistená žiadna súvislosť. Dôvodom však môže byť skutočnosť, že v posledných rokoch dochádza k výraznej rekapitalizácii.

II.2. Vplyv nadmernej kolateralizácie na mieru zaťaženosti

Miera zaťaženosti závisí od typu transakcií, na ktorú sa záloha aktíva viaže, a najmä od bežných požiadaviek na mieru nadmernej kolateralizácie (graf 20). Repoobchody, párované repoobchody a pôžičky cenných papierov predstavujú druh zabezpečeného financovania s nižšími nárokmi na výšku kolaterálu, keďže uplatňované zrážky sú tu spravidla nižšie. Z takýchto transakcií však môžu ťažiť predovšetkým inštitúcie s vyšším ratingom, pretože zmluvné strany radšej uzatvárajú obchody so stabilnejšími inštitúciami (pozri aj graf 21). Financovanie od centrálnych bánk, kryté dlhopisy a ďalšie kolateralizované cenné papiere si, naopak, vyžadujú vyšší objem kolaterálu.

Graf 20

Rozdelenie miery nadmernej kolateralizácie podľa druhu financovania ku koncu roka 2011

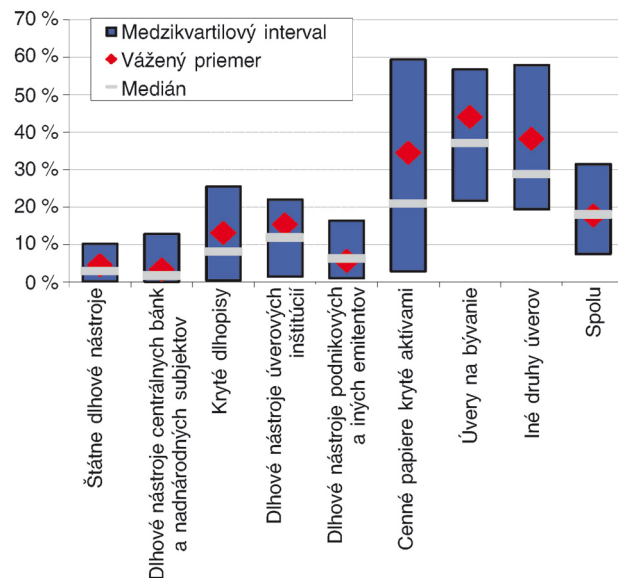

Veľkosť vzorky: 49 bánk.

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Graf 21

Rozdelenie miery nadmernej kolateralizácie podľa druhu kolaterálu ku koncu roka 2011

Veľkosť vzorky: 48 bánk.

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

V prípade krytých dlhopisov je potrebné ďalšie vysvetlenie. Miera nadmernej kolateralizácie krytých dlhopisov v podstate závisí od troch faktorov: 1. regulačných požiadaviek; 2. požiadaviek ratingových agentúr a 3. strategických rozhodnutí inštitúcií, pokiaľ ide o želanú mieru nadmernej kolateralizácie. Zatiaľ čo v niektorých krajinách vnútroštátne predpisy pri

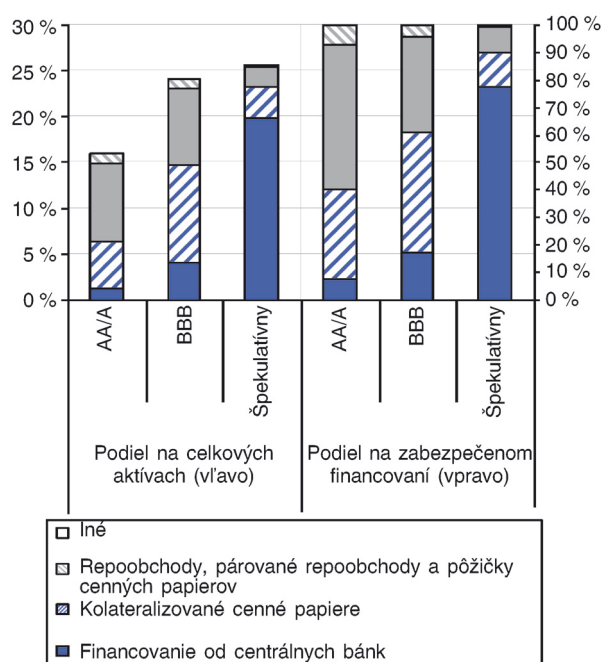
krytých dlhopisoch požadujú významnú minimálnu mieru nadmernej kolateralizácie [napr. v Španielsku ⁽¹⁾], v iných krajinách sú tieto požiadavky pomerne nízke ⁽²⁾. Ďalšia skupina krajín zasa požaduje vyčlenenie celého portfólia na zabezpečenie krytých dlhopisov (napr. Slovensko), kým ostatné krajiny takéto požiadavky nekladú. Táto nejednotnosť má nezanedbateľné účinky na mieru nadmernej kolateralizácie, a tým aj na úroveň zaťaženia aktív. Aj keď nadmerná kolateralizácia môže byť čiastočne zdôvodnená regulačným režimom, závisí aj od ratingu, ktorý chcú inštitúcie pre svoje zabezpečené dlhové nástroje dosiahnuť, keďže vyššia miera nadmernej kolateralizácie investorom ponúka dodatočnú istotu, a tým umožňuje vyššie ratingy. Inštitúcie navyše rozhodujú o výške rezervy, ktorú chcú mať nad rámec požiadaviek regulačných orgánov a ratingových agentúr. Ide o strategické rozhodnutie, ktoré sa v praxi v jednotlivých bankách a členských štátoch líši podľa toho, či sa táto rezerva vedie v rámci súboru zabezpečovacích aktív, alebo mimo neho.

II.3. Podiel rôznych transakcií na zaťažení

Nie je prekvapením, že zraniteľnejšie banky (na základe úverového ratingu) majú tendenciu spoliehať sa viac na zabezpečené financovanie, a predovšetkým na financovanie od centrálnych bánk, kým banky s vyšším ratingom sa vyznačujú diverzifikovanejšou štruktúrou zabezpečeného financovania, v ktorej hrajú v rámci zdrojov financovania významnú úlohu repoobchody, pôžičky cenných papierov a kolateralizované dlhové cenné papiere. Treba tiež poznamenať, že kým banky so špekulatívnym ratingom majú zdanlivo len o niečo vyššiu úroveň zabezpečeného financovania než banky s ratingom do BBB, vzhľadom na objem už „zabalených“ nedistribuovaných aktív, ktoré ešte neboli použité na získanie financovania, táto úroveň môže stúpnuť.

Graf 22

Rozdelenie zabezpečeného financovania za skupiny bánk s rôznym úverovým ratingom ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťažení aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.
Veľkosť vzorky: 26 bánk (AAA), 13 bánk (BBB), 11 bánk (špekulatívny rating).

To vedie k pomerne vysokej miere zaťaženia v bankách s najnižším ratingom, a to z viacerých príčin. Po prvé, financovanie od centrálnych bánk je spojené s vysokým objemom zaťažených aktív v dôsledku výrazne vyššej miery nadmernej kolateralizácie v porovnaní s inými druhmi financovania (graf 20). Po druhé, banky s najnižším ratingom síce nemusia mať prístup k nezabezpečeným trhom súkromného sektora, ale v niektorých prípadoch môžu byť schopné vydávať zabezpečené nástroje financovania, ak dokážu zložiť kvalitný kolaterál. Po tretie, tieto banky už vyčerpali veľkú časť svojich aktív akceptovateľných v refinančných operáciách centrálnych bánk (graf 24, stredný panel) a na zabezpečenie financovania od centrálnych bánk v čoraz väčšej miere zastavujú vlastné nedistribuované kryté dlhopisy a iné kolateralizované cenné papiere. Po štvrté, takýto kolaterál napriek tomu podlieha mierne vyšším zrážkam v porovnaní s bankami s najvyšším ratingom (graf 24, ľavý panel).

⁽¹⁾ Cédulas hipotecarias (kryté dlhopisy) musia mať nadmerné zabezpečenie v rozsahu najmenej 25 %.

⁽²⁾ V krajinách, ako je Fínsko, Francúzsko, Írsko, Nemecko a Portugalsko, platné predpisy tiež obsahujú požiadavky na minimálnu mieru nadmerného zabezpečenia, ale táto sa pri hlavných druhoch krytých dlhopisov pohybuje len na úrovni 2 % – 3 %.

III. RIZIKÁ

Táto kapitola analyzuje riziká spojené so: 1. zaťaženou aktív; 2. inovatívnym financovaním a 3. koncentráciou. V nasledujúcej tabuľke je uvedený súhrnný prehľad hlavných rizík a záverov.

Tabuľka 2

Hlavné riziká vyplývajúce z vývoja v oblasti financovania

Zaťaženosť aktív	Inovatívne financovanie	Koncentrácia
1. Štrukturálna podriadenosť nezabezpečených veriteľov, napr. vkladateľov	1. Transparentnosť, dôvera, jednoduché riadenie a dohľad	1. Investorská základňa
2. Budúci prístup k nezabezpečeným trhom: 1. vytlačanie nezabezpečených veriteľov; 2. zachovanie prístupu na trh a trhovej disciplíny; 3. zvýšená citlivosť spreadov prednostných nezabezpečených dlhových nástrojov na ekonomické veličiny	2. Vzájomná previazanosť	2. Nástroje financovania
3. Problematika transparentnosti a správneho oceňovania	3. Riziká súdnych sporov a straty dobrého mena; ochrana spotrebiteľov	3. Profily splatnosti
4. Zvýšené riziko financovania a likvidity	4. Špecifické riziká spojené s likviditnými swapmi	4. Územný rozsah
5. Potenciálna zaťaženosť		
6. Ďalšie riziká vyplývajúce zo zaťaženia aktív: 1. nedostatok kolaterálu a jeho opakované používanie; 2. riadenie rizík v bankách s vysokou mierou zaťaženia		
7. Iné riziká spojené so špecifickými produktmi a transakciami: 1. kryté dlhopisy; 2. centrálné zmluvné strany		

III.1. Riziká vyplývajúce zo zaťaženia aktív

Riziká vyplývajúce zo zaťaženia aktív možno všeobecne rozdeliť do nasledujúcich skupín: 1. štrukturálna podriadenosť nezabezpečených veriteľov; 2. problematika budúceho prístupu na nezabezpečené trhy; 3. problematika transparentnosti a správneho oceňovania; 4. zvýšené riziko likvidity; 5. problematika potenciálnej zaťaženia; 6. problematika procyklického vplyvu a 7. ďalšie riziká. V tejto časti sa spomínajú aj špecifické riziká súvisiace s krytými dlhopismi a transakciami s centrálnymi zmluvnými stranami.

III.1.1. Štrukturálna podriadenosť nezabezpečených veriteľov

Jedným z dôsledkov zaťaženia aktív je presun rizík medzi investormi. Pohľadávky nezabezpečených veriteľov, napr. vlastníkov prednostných nezabezpečených dlhopisov alebo vkladateľov, sa v dôsledku vyššej zaťaženia aktív zvyčajne stávajú rizikovejšími a zároveň viac podriadenými, pretože lepšie zabezpečený dlh sa radí nad ne. Rozsah takéhoto presunu rizík medzi veriteľmi okrem iného závisí od miery nadmernej kolateralizácie (t. j. rozsahu ochrany vyššie postavených veriteľov), typu ostatných veriteľov, obchodných modelov a všeobecnej kvality aktív, ako aj od relatívneho objemu zabezpečeného a nezabezpečeného dlhu a pravdepodobnosti zlyhania. Miera, do akej takýto presun rizík predstavuje riziko pre nezabezpečených veriteľov, závisí od toho, nakoľko toto riziko dokážu oceniť. To znamená, že skôr než absolútna hladina zaťaženia pre nezabezpečených veriteľov sú problematrické nepredvídané zmeny, pretože takéto zmeny zaťaženia nemajú možnosť oceniť.

III.1.1.1. Štrukturálna podriadenosť vkladateľov

Vzhľadom na to, že vklady sú pre banky určitou formou prednostného nezabezpečeného financovania, zaťaženosť zvyšuje aj rizikovosť vkladov a v konečnom dôsledku záväzky fondov na ochranu vkladov⁽¹⁾. Štrukturálna podriadenosť vkladov môže byť menej problematrická v krajinách, v ktorých sú fondy na ochranu vkladov predfinancované odvodmi

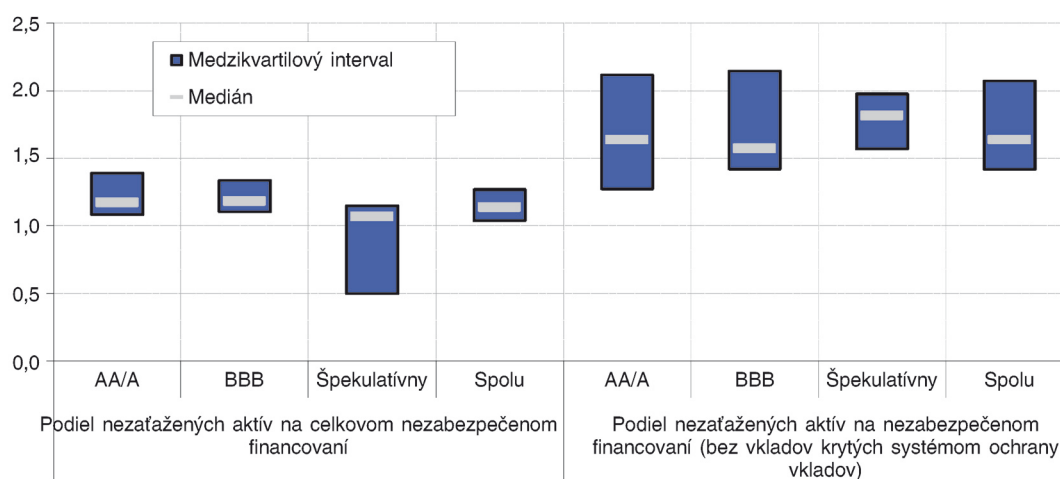
⁽¹⁾ Toto riziko sa vzťahuje len na inštitúcie prijímajúce vklady.

inštitúcií, ktoré kryjú. V takých prípadoch sa riziko zvýšenia záväzkov daňových poplatníkov z dôvodu zaťaženia aktív čiastočne redukuje. V záujme kompenzácie fondov na ochranu vkladov za zvýšené riziko by odvody krytých inštitúcií mohli závisieť od miery rizika, konkrétne rizika vyplývajúceho zo zaťaženia a následnej podriadenosti vkladateľov.

Zvýšená rizikovosť vkladov je obzvlášť aktuálna v členských štátoch bez osobitných zákonov o prednosti vkladateľov. Takéto zákony udeľujú fondom na ochranu vkladov prednostné právo, čím znižujú možné náklady daňových poplatníkov v prípade platobnej neschopnosti úverových inštitúcií⁽¹⁾. Zvýšená rizikovosť vkladov je tiež menej podstatnou v členských štátoch so skôr nízkou mierou zaťaženia aktív v dôsledku regulačných obmedzení. Niektoré členské štáty stanovili priame limity zaťaženia krytých dlhopisov, iné oddelili prijímanie vkladov od hypotekárneho úverovania. Z pohľadu nezabezpečených vkladateľov a investorov je dôležité analyzovať, či zostávajúce nezaťažené aktíva stačia na pokrytie nezabezpečených záväzkov. Hoci podľa prieskumu ESRB väčšina bánk takýmto krytím zatiaľ disponuje (graf 23), je potrebné poukázať na dva aspekty. Po prvé, v prípade niektorých vykazujúcich bánk nezaťažené aktíva nekryjú nezabezpečené financovanie v dostatočnej miere. Po druhé, miera tohto krytia je nižšia v bankách s nižším ratingom.

Graf 23

Rozloženie pomeru nezaťažených aktív k celkovému nezabezpečenému financovaniu za skupiny bánk s rôznym úverovým ratingom ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťažení aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

Veľkosť vzorky: 47 bánk (ľavý panel), 44 bánk (pravý panel).

III.1.2. Problematika budúceho prístupu na nezabezpečené trhy

1. Vytlačanie nezabezpečených veriteľov

Vysoká miera zaťaženia aktív môže v prípade inštitúcií s aktuálne alebo potenciálne vysokou mierou zaťaženia živiť očakávanie ďalšieho zaťažovania. Možným dôsledkom je zvyšovanie nákladov nezabezpečeného financovania až na úroveň, ktorú banky nie sú schopné alebo ochotné zniesť. Okrem toho je pravdepodobné, že z dôvodu prísnych kritérií kvality zaťažených aktív predstihne kvalitu aktív nezaťažených. V krajnom prípade môže dôjsť k podstatnému vychýleniu financovania bánk smerom k zabezpečenému dlhu, pričom nadmerná kolateralizácia by sa financovala buď retailovými vkladmi (ako jediným zdrojom nezabezpečeného dlhu), alebo vlastnými zdrojmi.

Na základe prieskumu ESRB existujú určité dôkazy o tom, že úverové riziko spojené so zaťaženými aktívami je po zohľadnení rizikových váh vo všeobecnosti nižšie než úverové riziko vyplývajúce z nezaťažených aktív. Na druhej strane pri hodnotení na základe rozdelenia do kategórií podľa výšky úveru k hodnote zábezpeky (loan-to-value – LTV) medzi zaťaženými a nezaťaženými aktívami nie je žiadny významný rozdiel. Podľa dostupných údajov tento záver do značnej miery platí aj pre jednotlivé vykazujúce banky. Rozdielna skladba aktív v týchto dvoch kategóriách však môže pri porovnávaní spôsobiť určité nepresnosti.

Takýto vývoj narušuje finančnú stabilitu, pretože zhoršuje štrukturálnu podriadenosť vkladateľov a likviditnú pozíciu bánk. Naplnenie tohto rizika je menej pravdepodobné v bankovom systéme s nízkou mierou podriadenosti ostatných veriteľov, resp. s dostatkom kapitálu na pokrytie vysokej miery zaťaženia (napr. v škandinávskych bankových systémoch).

⁽¹⁾ Takéto zákony v súčasnosti platia v Argentíne, Číne, Švajčiarsku a Spojených štátoch. Zavedenie prednosti vkladateľov navrhla aj vláda Spojeného kráľovstva v prípade vkladov krytých systémom ochrany vkladov Spojeného kráľovstva.

2. Zachovanie prístupu na trh a trhovej disciplíny

Vysoká miera zaťaženosti aktív môže tiež spôsobiť pokles počtu zmluvných strán ochotných investovať do dlhových nástrojov bánk, a tým potenciálne viesť k nadmernej koncentrácii na trhu. Vzhľadom na to, že niektoré inštitúcie uplatňujú limity výšky expozície voči jednej zmluvnej strane, tento vývoj by mohol ešte viac obmedziť ich riadenie financovania.

Pokiaľ ide o fungovanie trhu, teória financovania vychádza z predpokladu, že investori sú v prípade nezabezpečených dlhových nástrojov správne motivovaní vykonávať monitorovaciu činnosť a zodpovedajúcu úpravu cien. Banka, ktorá zvýši svoju závislosť od zabezpečeného financovania (a následne mieru svojej zaťaženosti), bude zrejme venovať menšiu pozornosť disciplíne, ktorú sa budú snažiť nastoliť nezabezpečený veriteľia prostredníctvom cien nezabezpečeného dlhu, pretože od nich bude menej závislá.

3. Zvýšená citlivosť spreadov prednostného nezabezpečeného dlhu na ekonomické veličiny

V prostredí s nízkou mierou zlyhania je predstava zlyhania vzdialená. To znamená, že prípadné následky výslednej štrukturálnej podriadenosti pre nezabezpečených veriteľov sú len obmedzené, resp. zanedbateľné. Pri raste pravdepodobnosti zlyhania by sa však účinok štrukturálnej podriadenosti mal racionálnym spôsobom premietiť do výšky spreadov. Neočakávané nepriaznivé udalosti by tak mohli spôsobiť prudký nárast nákladov nezabezpečeného financovania, a tým zvýšiť možnosť turbulencií na nezabezpečených trhoch.

III.1.3. Problematika transparentnosti a správneho oceňovania

Modely a informácie, ktoré ratingové agentúry a iné subjekty používajú na zohľadnenie zaťaženosti aktív a potenciálnej štrukturálnej podriadenosti, sa odkláňajú od skutočných empirických podmienok a vyžadujú si neustále zmeny a aktualizácie. Pri aktualizácii a zdokonaľovaní modelov a informácií hrozí riziko zníženia postavenia prednostného nezabezpečeného dlhu, ktoré môže následne viesť aj k zníženiu postavenia zabezpečeného financovania (z dôvodu súčasného prepojenia ratingu emitenta a ratingu krytých dlhopisov).

Riziká zaťaženosti aktív sa okrem toho dajú ťažko kvantifikovať pre nedostatok vykazovaných informácií a precedensov. Problematika rizík potenciálnej zaťaženosti (kapitola III.1.5) a zaťaženosti vyplývajúcej z obchodov na repotrhu a obchodov s centrálnymi bankami, ako aj z nadmernej kolateralizácie je veľmi neprehľadná. Nedostatočné vykazovanie zaťaženosti môže viesť k nepresnému oceňovaniu zaťaženosti aktív zo strany nezabezpečených veriteľov. V prípade naplnenia rizík tak môže zaťaženosť aktív trh prekvapiť a zvýšiť tlak na financovanie bánk.

V prípade sanácie majú zabezpečení investori dôvod nútiť banky do predaja kolaterálu, za určitých okolností za výpredajové ceny, a to bez ohľadu na vplyv na trh, pretože sú pomerne dobre chránení nadmernou kolateralizáciou (a dvojitou ochranou v prípade krytých dlhopisov). To by mohlo znevýhodniť ďalšie zainteresované strany, napr. nezabezpečených investorov a vkladateľov, pričom tento faktor by sa dal len veľmi ťažko zohľadniť v trhových cenách.

Popri cenových pohyboch spôsobených zásadnými faktormi (napr. rizikom zlyhania) môže k nesprávnemu oceneniu v čase napätia prispieť aj stádovité správanie, a to najmä pri úteku ku kvalitným alebo likvidným nástrojom. Nesprávne ocenenie môže tiež vzniknúť v dôsledku rôzneho regulačného hodnotenia jednotlivých nástrojov. Banky aj ako zmluvné strany môžu predovšetkým vzhľadom na nižšie kapitálové požiadavky pri krytých dlhopisoch uprednostňovať tento typ investícií. Zvýšenie ponuky prostriedkov pre tieto nástroje môže spôsobiť pokles výnosov.

III.1.4. Zvýšené riziko financovania a likvidity

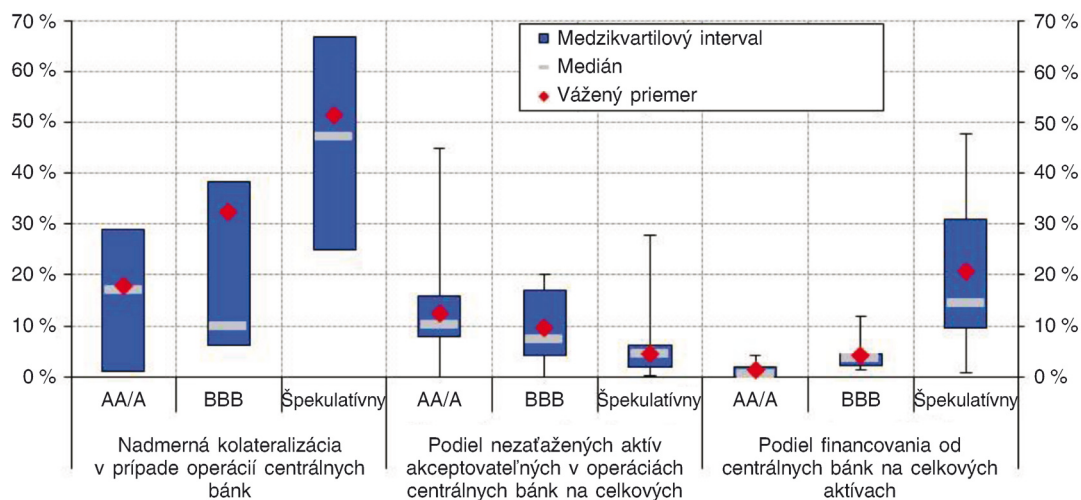
Zaťaženosť aktív za normálnych okolností zvyšuje všeobecné riziko financovania a likvidity bánk, pretože môže zúžiť priestor na financovanie inštitúcie. V súčasnosti však zabezpečené financovanie a s ním spojená zaťaženosť aktív bankám umožňuje fungovať aj napriek neprístupnosti ďalších zdrojov financovania.

Vysoká miera existujúcej zaťaženosti v súvislosti s refinancovaním znižuje objem aktív, ktoré sa dajú transformovať na kolaterál akceptovaný centrálnymi bankami, a tým centrálnym bankám bráni v poskytovaní likviditnej podpory (graf 25). Zvýšená úloha zaťaženosti aktív vo financovaní bánk tak môže znížiť účinnosť transmisného mechanizmu menovej politiky. Vysoké miery zaťaženosti môžu tiež spôsobiť nárast systémového rizika v bankovom sektore, resp. úverového rizika centrálnych bánk v prípade, že sa centrálné banky rozhodnú rozšíriť okruh akceptovateľného kolaterálu bez uplatnenia príslušných zrážok.

Ako bolo uvedené vyššie, podľa prieskumu ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní majú inštitúcie s nižším ratingom vyššiu mieru zaťaženosti aktív. To znamená, že ich priestor na získanie financovania od centrálnych bánk je menší než v prípade iných inštitúcií. Špecifickejšia analýza dospela k záveru, že tieto banky s nižším ratingom už založili podstatnú časť svojich vlastných nedistribovaných dlhových cenných papierov (graf 24, ľavý panel).

Graf 24

Financovanie od centrálnych bánk: nadmerná kolateralizácia, nezaťažené aktíva akceptovateľné zo strany centrálnej banky, podiel financovania od centrálnych bánk – rozdelenie za skupiny bánk s rôznym ratingom ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

Veľkosť vzorky: 24 bánk (AA/A), 13 bánk (BBB), 11 bánk (špekulatívny rating).

Poznámka: Nadmerná kolateralizácia sa počítala ako podiel zaťažených aktív k zodpovedajúcim záväzkom znížený o 100 %.

Štruktúra nezaťažených aktív akceptovateľných ako kolaterál pri financovaní od centrálnych bánk sa v jednotlivých skupinách bánk s rôznym ratingom líši: v bankách s nízkym ratingom je podiel dlhových nástrojov vydaných úverovými inštitúciami (s výnimkou krytých dlhopisov) a podnikovými a inými emitentmi v porovnaní s celkovými nezaťaženými aktívami akceptovateľnými na získanie financovania od centrálnych bánk vyšší, zatiaľ čo podiel hotovosti a úverov je nižší (graf 25). Tento podiel dlhových cenných papierov vydaných úverovými inštitúciami a podnikmi navyše vo všeobecnosti stúpa pri nižšom podiele nezaťažených aktív akceptovateľných na získanie financovania od centrálnych bánk na celkových aktívach (graf 32). Vyšší podiel dlhových cenných papierov vydaných úverovými inštitúciami čiastočne podporuje záver, že inštitúcie s nižším ratingom na získanie financovania v rastúcej miere využívajú nedistribúované kolateralizované cenné papiere. Navyše podiel nedistribúovaných kolateralizovaných cenných papierov je najvyšší v bankách s neinvestičným ratingom, pretože tieto cenné papiere sa používajú najmä ako kolaterál v operáciách centrálnych bánk ⁽¹⁾.

Graf 25

Členenie nezaťažených aktív akceptovateľných ako kolaterál vo financovaní od centrálnych bánk za skupiny bánk s rôznym úverovým ratingom ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

Veľkosť vzorky: 26 bánk (AA/A), 13 bánk (BBB), 12 bánk (špekulatívny rating).

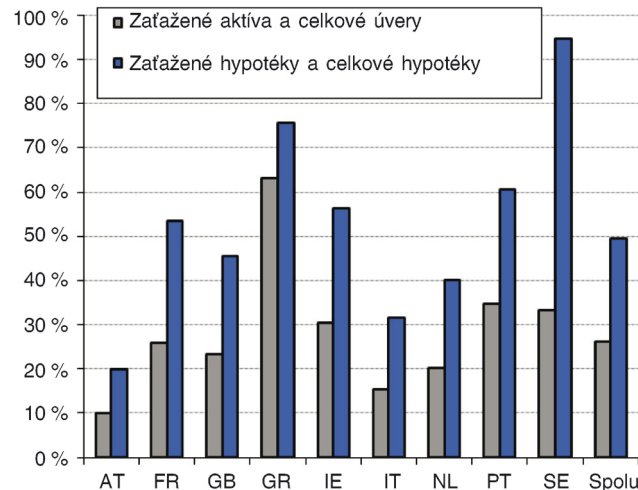
Poznámka: Zvislá os predstavuje podiel jednotlivých kategórií na celkových aktívach.

⁽¹⁾ Bližšie informácie sa nachádzajú v kapitole VI.

Okrem toho, ako ukazuje **graf 26**, v niektorých krajinách už banky zaťažili podstatnú časť svojho úverového portfólia. V tejto súvislosti však treba poukázať aj na vlastnosti predovšetkým krytých dlhopisov, ktoré sa spájajú so značnou mierou nadmernej kolateralizácie, ktorá sa však dá ešte využiť (viac v kapitole **II.2**).

Graf 26

Pomer zaťažených úverov k celkovým úverom v rôznych krajinách ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 33 bánk.

Poznámky: Do objemu nezaťažených úverov boli započítané úvery založené za nedistribúované kryté dlhopisy a ostatné kolateralizované cenné papiere. Banky s chýbajúcimi alebo nespoľahlivými údajmi boli vylúčené. Uvedené informácie sa vzťahujú na zvolenú vzorku krajín.

Zaťaženosť aktív môže za istých okolností spôsobiť aj nárast potenciálneho odlevu. Pokles hodnoty alebo kvality existujúceho kolaterálu si spravidla vyžaduje zloženie dodatočného kolaterálu. Zníženie ratingu zvyšuje riziko zmluvnej strany a tak môže viesť k ďalším výzvam na vyrovnanie marže (viac v kapitole **III.1.5** o potenciálnej zaťaženosti).

III.1.5. Potenciálna zaťaženosť

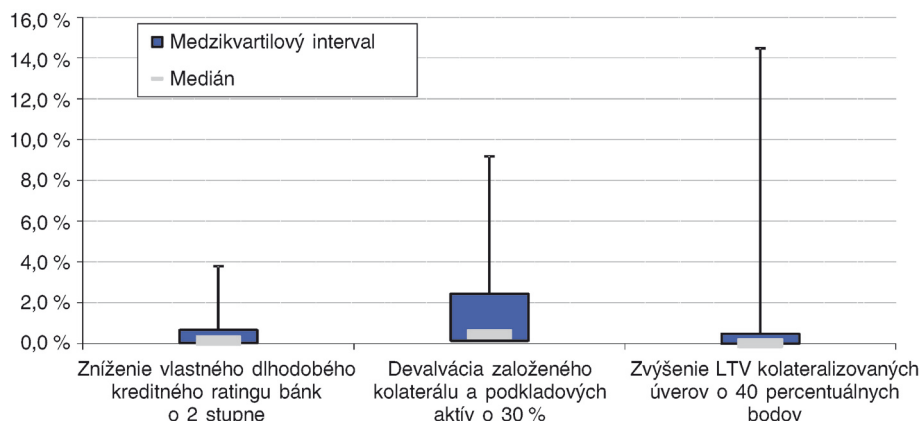
Potenciálna zaťaženosť má v prípade nepriaznivej udalosti, napr. zníženia ratingu, poklesu hodnoty kolaterálu alebo všeobecnej straty dôvery, tendenciu viesť k ďalšiemu zaťaženiu. Takéto nepriaznivé udalosti môžu viesť k vyšším zrážkam alebo automatickým výzvam na vyrovnanie marže, ktoré vyplývajú zo zmluvných podmienok alebo z vnímaného nárastu rizika zmluvnej strany. Investorov môže takýto vývoj zaskočiť, pretože účinok zaťaženosti vyplývajúcej z niektorých pozícií, napr. derivátov, je ťažké predvídať.

Navyše v prípade krytých dlhopisov by pokles hodnoty kolaterálu mohol mať nepriaznivé následky, napr. potrebu emitenta navýšiť súbor kolaterálu v snahe o vhodnejší pomer LTV a vyššiu kvalitu. Vážne znehodnotenie súboru zabezpečovacích aktív by v konečnom dôsledku mohlo banku podnieť k žiadosti o splatenie jej krytých dlhopisov, čo by na strane emitenta viedlo k veľkému schodku vo financovaní.

V rámci prieskumu ESRB sa zisťovali aj informácie o potenciálnej zaťaženosti v troch nepriaznivých scenároch vývoja. Výsledky analýzy sú uvedené v **grafe 27**. Žiadny z týchto troch navrhovaných scenárov podľa všetkého priemernú mieru zaťaženosti nijako podstatne neovplyvní. V prípade potenciálneho zvýšenia zaťaženosti o viac než 10 % celkových aktív však niektoré banky vyzerajú byť zraniteľnejšie. Vzhľadom na to, že banky v tomto prípade vyčíslavali účinok jednotlivých scenárov samy, je však potrebné tieto výsledky brať s rezervou, pretože použitá metodika a odhady jednotlivých bánk sa môžu značne líšiť.

Graf 27

Zmeny rozloženia miery zaťaženosti v prípade nepriaznivého vývoja (za banky) ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťažení aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 40 (scenár 1), 35 (scenár 2), 29 (scenár 3).

Poznámka: Vzorky bánk sa v jednotlivých scenároch líšia, pretože súbor respondentských inštitúcií bol zakaždým iný.

III.1.6. Ďalšie riziká vyplývajúce zo zaťaženia aktív

Táto časť sa venuje ďalším potenciálnym rizikám vyplývajúcim z vysokej miery zaťaženia aktív: 1. nedostatku kolaterálu a jeho opakovanému používaniu a 2. riadeniu rizík v bankách s vysokou mierou zaťaženia.

1. Nedostatok kolaterálu a jeho opakované používanie

Dopyt po kolaterále a konkrétne po bezpečných aktívach (diagram 1) v posledných rokoch výrazne stúpol. Čiastočne to súvisí so zabezpečeným financovaním a používaním kolaterálu v mimoburzových transakciách. Ponuka bezpečných aktív však zároveň dopláca na neistotu v otázke stability niektorých štátov a na pokles sekuritizácie. Podľa Singha ⁽¹⁾ sa zároveň obmedzilo opakované používanie kolaterálu, t. j. možnosť použiť založené aktíva na ich vlastné účely, čo viedlo k ďalšiemu tlaku na dostupnosť kolaterálu.

Diagram 1

Dopyt po kvalitnom kolaterále

Dopyt po kvalitnom kolaterále								
Bezpečné aktíva ako kolaterál					Bezpečné aktíva na uspokojenie prudenčných požiadaviek		Uschovanie hodnoty	
Na účely zabezpečeného financovania			Kolaterál na mimoburzové deriváty		Bazilej III	Solventnosť II	Bezpečnostné aspekty	
Repoobchody	Operácie centrálnych bánk	Pôžičky cenných papierov	Centrálne zmluvné strany	Dvojstranné obchody	LCR, regulačný kapitál		Investičná politika	Útek do bezpečia

Z nedostatku kolaterálu pramenia dve rôzne riziká. Na jednej strane môže byť zníženie dostupnosti kolaterálu a jeho skutočného opakovaného používania prekážkou vo financovaní finančných inštitúcií. Na druhej strane zvýšená miera opakovaného používania so sebou prináša dlhšie a zložitejšie sprostredkovateľské reťazce, ktoré by prehĺbili vzájomnú previazanosť a zároveň mohli predstavovať riziko pre investorov vzhľadom na sťaženie realizáciu kolaterálu.

⁽¹⁾ Singh, M., (2011) Velocity of Pledged Collateral: Analysis and Implications, IMF Working Paper WP/11/256.

2. Riadenie rizík v bankách s vysokou mierou zaťaženosti

Ďalším povšimnutiahodným rizikom je skutočnosť, že banka s vyššou mierou zaťaženosti aktív sa riadi a kontroluje ťažšie než inštitúcia s podobným obchodným modelom a finančnými potrebami, ale nižšou mierou zaťaženosti. Náročnosť riadenia spočíva predovšetkým v obmedzených možnostiach manažmentu v prípade šokov. Nepriaznivé šoky môžu bankou s vysokou mierou zaťaženosti otriast rýchlejšie než bankou, ktorá je zaťažená menej.

Všetky inštitúcie by mali mať primerané systémy riadenia rizík na správu svojej likvidity a financovania, a to najmä na monitorovanie miery zaťaženosti aktív. Inštitúcie s vysokou mierou zaťaženosti by mali v rámci svojich systémov riadenia zohľadňovať skutočnosť, že ich manévrovací priestor je v prípade šoku menší. Orgány bankového dohľadu by mali poznať aktuálnu situáciu a jej dôsledky na riadenie rizík.

III.1.7. Iné riziká spojené so špecifickými produktmi a transakciami

1. Špecifické riziká spojené s krytými dlhopismi

Riziká spojené s krytými dlhopismi, ktoré sú bežné pre iné druhy zabezpečeného financovania a ktoré sa týkajú zaťaženosti vo všeobecnosti, boli uvedené v predchádzajúcich bodoch.

Na prvom mieste treba spomenúť právnu neistotu v niektorých členských štátoch v prípade platobnej neschopnosti emitenta krytých dlhopisov. Ide predovšetkým o vyčlenenie súboru zabezpečovacích aktív z aktív emitenta a o „časovú podriadenosť“ veriteľov. Kým nezabezpečené financovanie je splatné okamžite pri zlyhaní, splatnosť krytých dlhopisov sa spravidla neskracuje. To znamená, že ak sa neskôr (na rozdiel od predchádzajúcich očakávaní) ukáže, že krycí súbor nestačí na uspokojenie všetkých zabezpečených nárokov, je možné, že celý výnos konkurzného konania už bol vyplatený nezabezpečeným veriteľom.

Vzhľadom na nižšie kapitálové zrážky v prípade krytých dlhopisov (v porovnaní s ostatnými druhmi dlhových cenných papierov), ich navrhované zaradenie medzi likvidné aktíva na účely LCR a ich navrhované vylúčenie z limitov vysokých expozícií v rámci CRD IV (na základe rozhodnutia vnútroštátnych orgánov dohľadu) budú banky motivované vymieňať si kryté dlhopisy navzájom až do tej miery, že sa zvýši vzájomná previazanosť v rámci bankového sektora, a tým aj šírenie šokov na finančných trhoch.

Navyše to, že emitent nie je povinný zverejňovať podrobné informácie o aktívach zaradených do súboru zabezpečovacích aktív, vedie k neprehľadnosti, a tým aj nesprávne oceňovaniu aktív zo strany trhu.

V neposlednom rade ďalšie riziko vyplýva z rozdielu medzi výnosom z krytých dlhopisov a výnosom, ktorý určité investori, predovšetkým poisťovne, musia dosiahnuť na splnenie svojej povinnosti poskytovať zaručený výnos z poisťných zmlúv (životného poistenia). Tento rozdiel by ich mohol podnecovať nakupovať rizikovejšie produkty. Ďalším dôsledkom by mohlo byť znižovanie kvality krytých dlhopisov zo strany emitentov. Takéto kroky však spôsobujú rast rizík a vytvárajú priestor na šírenie problémov z jedného trhu s krytými dlhopismi na druhý.

Box 1

Rozdiely vo vnútroštátnych právnych predpisoch týkajúcich sa krytých dlhopisov

Vnútroštátne predpisy týkajúce sa krytých dlhopisov sa v jednotlivých európskych krajinách líšia. Tento box sa sústreďuje na rozdiely, ktoré sú relevantné z hľadiska systémového rizika.

1. Kto je oprávnený vydávať kryté dlhopisy?

Vnútroštátne predpisy môžu emisiu krytých dlhopisov povoliť buď všetkým úverovým inštitúciám, len špeciálnym/jednoúčelovým inštitúciám, alebo obom. Jednou z charakteristických črt špeciálnych/jednoúčelových inštitúcií je to, že neprijímajú vklady a že kryté dlhopisy predstavujú ich hlavný zdroj financovania.

2. Predpisy týkajúce sa krycích aktív

Hoci sú režimy krytých dlhopisov vo svojej podstate národné, smernica o kapitálových požiadavkách (CRD) ⁽¹⁾ tiež definuje kryté dlhopisy na vlastné účely (?). Predovšetkým stanovuje, ktoré aktíva môžu byť zaradené do súboru zabezpečovacích aktív. Okrem iného medzi ne patria: a) prvotriedne hypotekárne úvery na bývanie a komerčné hypotekárne úvery; b) pohľadávky voči iným úverovým inštitúciám a nimi poskytnuté záruky; c) úvery/záruky verejného sektora – niektoré vnútroštátne predpisy uplatňujú minimálny rating a d) lodné hypotekárne úvery.

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 177, 30.6.2006, s. 1).

⁽²⁾ Táto špecifikácia CRD vychádza z definície stanovenej v smernici PKIPCP [smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/65/ES z 13. júla 2009 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP)].

Čím sú kritériá akceptovateľnosti kolaterálu širšie, tým vyšší je potenciál emisií krytých dlhopisov. To znamená, že široká definícia aktív akceptovateľných v súboroch zabezpečovacích aktív môže prispieť k rastúcej úrovni zafarbenosti aktív a následne k štrukturálnej podriadenosti ostatných veriteľov. CRD tiež stanovuje limity LTV pre úvery, ktoré majú byť zahrnuté do krycieho súboru. Povolené limity LTV sú najvyššie pri hypotekárnych úveroch na bývanie (80 %) a najnižšie pri komerčných hypotékach (60 %).

3. Podriadenosť veriteľov

V prípade konkurzu sú držiteľia krytých dlhopisov zvýhodnení, pretože majú nárok na výnosy zo speňaženia súboru zabezpečovacích aktív.

Miera podriadenosti závisí od počtu a druhu veriteľov každej inštitúcie. Podriadenosť sa netýka špecializovaných inštitúcií, ktoré sú financované len prostredníctvom krytých dlhopisov. Predovšetkým v prípade inštitúcií neprijímajúcich vklady sú veriteľmi investori, ktorí sa nespoliehajú na systém ochrany vkladov. Vo vkladových inštitúciách sú vkladatelia a ostatní veritelia podriadení držiteľom krytých dlhopisov.

4. Predpisy týkajúce sa vyčlenenia aktív a konkurzu

V prípade konkurzu hrajú prednostné práva držiteľov krytých dlhopisov dôležitú úlohu, pretože držiteľia dlhopisov sa zvyčajne uspokojujú z konkurznej podstaty (dvojaké uspokojenie). Dvojaké uspokojenie prispieva k vyššej štrukturálnej podriadenosti ostatných veriteľov. Štrukturálna podriadenosť okrem toho rastie, ak vnútroštátne predpisy umožňujú zrýchlenie splatnosti v prípade platobnej neschopnosti, napr. ak zrýchlenie znamená možnosť požadovať v prípade platobnej neschopnosti dodatočný kolaterál.

5. Predpisy týkajúce sa riadenia aktív a pasív pri súboroch zabezpečovacích aktív

Medzi krytými dlhopismi a aktívami akceptovateľnými v súbore zabezpečovacích aktív môžu vzniknúť výrazné riziká spojené s riadením aktív a pasív (asset liability management – ALM). Ide pritom o povolenú mieru devízového, úrokového, likviditného a opčného rizika. Prísna regulácia rizík ALM za nezmenených ostatných podmienok znamená, že emitujúce banky môžu, odhliadnuc od inherentného úverového rizika, podstupovať len minimálne riziká, čo zabezpečuje lepšie zosúladenie vydaných krytých dlhopisov a aktív v krycom súbore. Obmedzením možnosti podstupovania rizík, s výnimkou úverového rizika, klesá riziko zlyhania súboru zabezpečovacích aktív. Zároveň by sa tak mohla znížiť požadovaná miera nadmernej kolateralizácie.

6. Predpisy týkajúce sa zafarbenosti aktív

Niektoré krajiny v snahe chrániť vkladateľov a iných bežných veriteľov vytvorili systém, ktorý im pri emisii krytých dlhopisov umožňuje stanoviť limity zafarbenosti aktív. Medzi tieto krajiny patrí Austrália, Kanada, Spojené štáty, Taliansko, Holandsko a Spojené kráľovstvo. V posledných dvoch krajinách sa limit zafarbenosti aktív určuje v každom prípade osobitne. Väčšina krajín však žiadne limity tohto druhu nemá. Medzi tieto krajiny patrí Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Írsko, Nórsko a Švédsko. Popri stanovených regulačných limitoch zafarbenosti aktív v tejto súvislosti uplatňujú určité limity aj ratingové agentúry ako podmienku udržania určitého ratingu.

2. Špecifické riziká spojené s centrálnymi zmluvnými stranami

Hoci snaha regulačných orgánov o rozsiahlejšie využívanie centrálnych zmluvných strán (central counterparties – CCP) môže priniesť podstatné výhody, a to najmä v podobe zníženia rizika zmluvnej strany a vzájomnej previazanosti, je dôležité uvedomiť si určité riziká. Je potrebné pozorne monitorovať najmä dva druhy rizík.

Po prvé, CCP môžu mať v dôsledku zvyšovania zafarbenosti aktív nepriaznivý vplyv na podmienky financovania a dostupnosť kolaterálu. Presun transakcií, ktorých klíring by sa inak neuskutočnil prostredníctvom CCP ⁽¹⁾, do týchto inštitúcií môže spôsobiť rast dopytu po kolaterále vysokej kvality. Zakladanie rastúceho objemu kvalitného kolaterálu v prospech CCP znamená, že ho zostane menej na iné použitie. Pri porovnaní transakcií s centrálnym klíringom a transakcií s bilaterálnym klíringom je pravdepodobné, že efekt viacstranného započítania prostredníctvom CCP povedie k zníženiu kolaterálových a kapitálových potrieb, ktoré by vznikli pri bilaterálnom klíringu. To znamená, že legislatívne iniciatívy v prospech centrálného klíringu podporujú menej kolaterálovo náročné riešenia. Okrem toho marže požadované zo strany CCP môžu znížiť ponuku kolaterálu v bankovom systéme, aj keď hotovostný kolaterál sa za normálnych okolností reinvestuje.

⁽¹⁾ Napríklad v dôsledku záväzku uskutočňovať klíring mimoburzových obchodov prostredníctvom centrálnych zmluvných strán.

Po druhé, riadenie rizík v CCP môže ovplyvniť stav likviditného rizika v bankovom systéme. CCP môže pri zmene podmienok na trhu jednostranne uskutočniť výrazné a neočakávané zmeny požiadaviek na počiatočnú zrážku, a tým negatívne ovplyvniť likviditu v systéme. CCP v snahe o krytie úverových rizík v čase napätia konajú procyklicky – vyžadujú vyššie marže alebo dokonca niektoré zmluvné strany z vyrovnania vylučujú. Nariadenie EMIR však od Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA) vyžaduje, aby pri definícii technických štandardov v oblasti maržových požiadaviek CCP bral do úvahy procyklický vplyv marží.

S CCP sa spájajú aj iné riziká, ktoré však presahujú záber tejto prílohy. Ide napríklad o riziko prenosu systémového rizika z bánk na CCP, pričom CCP vytvárajú možnosť kontaminácie, a možnosť regulačnej arbitráže, pri ktorej by konkurencia medzi jednotlivými CCP mohla viesť k zníženiu štandardov.

III.1.8. Príčiny naplnenia rizík

Medzi možné príčiny naplnenia rizík spojených so zaťaženosťou aktív patrí prudký pokles dôvery, zníženie ratingu, výzvy na dodatočné vyrovnanie marže i zvýšená zaťaženosť aktív ako taká. Zlyhanie jednotlivých bánk (z jednej alebo viacerých uvedených príčin) by mohlo mať za následok kontamináciu aj za hranicami postihnutej inštitúcie. Navyše ak trhy stratia dôveru a naruší sa ich fungovanie, prístup k financovaniu môžu stratiť aj banky s nízkou mierou zaťaženosti.

III.1.9. Udržateľnosť zaťaženosti aktív

Na jednej strane treba zdôrazniť, že napriek rizikám spojeným so zaťaženosťou na neudržateľnej úrovni má zabezpečené financovanie a kolateralizácia iných transakcií aj svoje prínosy. Kolateralizácia transakcií znižuje riziko zmluvnej strany, čím sa tieto nástroje stávajú stabilnejšími. Nástroje zabezpečeného financovania navyše umožňujú diverzifikáciu zdrojov financovania a zmluvných strán (viac v kapitole III.3 o rizikách koncentrácie). Zabezpečené financovanie je okrem toho zvyčajne úspornejšie a môže banky motivovať venovať zvýšenú pozornosť kvalite úverov.

Na druhej strane však nemožno podceňovať riziká nadmernej zaťaženosti, ktoré boli podrobne opísané v kapitole III.1. Zaťaženosť aktív sa od určitej hranice stáva samohybnou a zrýchľuje sa až do bodu, keď sa zabezpečené financovanie stáva nemožným pre nedostatok kolaterálu, pričom vzhľadom na vyššie rizikové prirážky zaniká aj reálna možnosť nezabezpečeného financovania.

Hranicu, pri ktorej sa zaťaženosť súvahy stáva neúnosnou, nemožno presne vyčíslit. Jedným z ukazovateľov schopnosti banky financovať sa prostredníctvom zaťažovania aktív je objem zostávajúcich aktív akceptovateľných na získanie financovania od centrálnej banky na individuálnej i agregátnej báze, pretože financovanie od centrálnych bánk možno považovať za posledný možný zdroj likvidity.

III.1.10. Vplyv zaťaženosti aktív na reálnu ekonomiku

III.1.10.1. Priame vplyvy

Priame vplyvy zaťaženosti aktív na reálnu ekonomiku súvisia najmä s ponukou úverov.

1. Kolateralizácia môže obmedziť celkový rast súvah bánk a úverovú aktivitu

a) Vzhľadom na kolaterál použitý v transakciách zabezpečeného financovania sa predpokladá, že zabezpečené financovanie je menej volatilné než financovanie nezabezpečené. Keďže však objem zaťažiteľného kolaterálu nie je nekonečný, nekonečné nie sú ani možnosti zabezpečeného financovania. Zvýšené miery zaťaženosti navyše po nepriaznivých udalostiach zvyčajne vedú k ďalšiemu zaťažovaniu (kapitola III.1.5). Nedostatok (zabezpečeného) financovania ako taký za nezmenených ostatných podmienok priamo ovplyvňuje ponuku bankových úverov, a tým aj reálnu ekonomiku/hospodársky rast (odkladanie, resp. rušenie investícií z dôvodu obmedzenej ponuky úverov) (!).

b) Ak sú možnosti zabezpečeného financovania obmedzené, banky musia hľadať alternatívne zdroje financovania. Alternatívne zdroje financovania sú však tiež obmedzené: ostrá konkurencia v segmente retailových vkladov môže zvýšiť volatilitu vkladov a náklady financovania bánk. Náklady na nezabezpečené financovanie bánk tak načas môžu byť vysoké, predovšetkým pre banky s vysokou mierou zaťaženosti aktív.

2. Nárast zabezpečeného financovania môže viesť k deformácii alokácie úverov

Čím je banka závislejšia od zabezpečeného financovania, tým vyššia je pravdepodobnosť, že bude investovať do aktív s prvoradým cieľom dosiahnuť akceptovateľnosť zaťaženosti na strane aktív. Takéto akceptovateľné aktíva sa skladajú z najvyššie hodnotených štátnych dlhopisov a komerčných hypotekárnych úverov a hypotekárnych úverov na bývanie. Keďže aktíva, ako sú úvery malým a stredným podnikom, sa považujú za menej kvalitné a za normálnych

(!) Abiad a kol. [2011], Calvo a kol. [2006], Kannan [2009].

okolností sa na účely kolaterálu neakceptujú (napr. v prípade tradičných krytých dlhopisov a repoobchodov), ich podiel na vysoko zafarženej súvahe môže klesnúť. Hladina úverov poskytovaných rôznym hospodárskym subjektom samozrejme závisí aj od ďalších faktorov, napr. cien financovania, konkurencie a schopnosti ovplyvňovať ceny úverov a výnosy iných aktív. V dôsledku zníženej ponuky úverov menej spôsobilým, resp. nespôsobilým sektorom (napr. malým a stredným podnikom i veľkým podnikom) by táto nevhodná alokácia úverov mohla mať nepriaznivý dosah na hospodársky rast.

III.1.10.2. Nepriame vplyvy

Nepriame vplyvy zafarženosti aktív na reálnu ekonomiku sa zvyčajne prejavujú až dlhodobo. Hoci je pomerne ťažké ich zhodnotiť, môžu byť podstatné.

1. Zvýšená procyklickosť úverového sprostredkovania

Zafarženosť aktív môže prehĺbiť procyklickosť reálnej ekonomiky prostredníctvom finančného sprostredkovania. Na jednej strane, ako bolo uvedené v kapitole III.1.5, hodnoty kolaterálu zvyčajne rastú počas hospodárskeho oživenia a klesajú počas hospodárskej recesie (napr. v dôsledku previazanosti zrážok, výziev na dodatočné vyrovnanie marže, kvality aktív a ochoty investorov riskovať). To automaticky vedie k rastu ponuky bankových úverov v dobrých časoch a jeho poklesu v horších časoch. Pri vysokej hladine zafarženosti môže byť finančný systém rizikovejší, pretože citlivejšie reaguje na procyklické „výkyvy“ hodnoty aktív. To znamená, že ponuka úverov (nadmerná, resp. nedostatočná) a úverové marže (nesprávne ocenenie úverového a likviditného rizika) majú menší sklon k výrazným procyklickým fluktuáciám, čo je z hľadiska dlhodobého udržateľného rastu pozitívne.

Na druhej strane nezabezpečené financovanie môže byť z hľadiska úverového sprostredkovania procyklické, pretože predstavuje zvyčajne volatilnejší zdroj financovania. Z tohto hľadiska môže zabezpečené financovanie v čase napätia plniť stabilizačnú funkciu.

2. Pokles sprostredkovania

Ak by bankový sektor v budúcnosti nedokázal plniť úlohu úverového sprostredkovateľa, mohlo by to spôsobiť nárast neregulovaných alternatívnych systémov sprostredkovania (napr. tieňové bankovníctvo). Pre podniky s priamym prístupom na kapitálové trhy by to mohlo znamenať, že časť funkcie úverového sprostredkovania by sa preniesla z bankového systému na kapitálové trhy. Menšie podniky však väčšinou prístup na kapitálové trhy nemajú a pre jednotlivcov je táto možnosť nereálna.

Navyše aktíva, ktoré sa neakceptujú ako kolaterál v rámci zabezpečeného financovania, môžu skončiť mimo bankového sektora – ide predovšetkým o aktíva bánk s obchodným/finančným modelom postaveným na vysokej miere zafarženosti. Tieto aktíva by mohli skončiť v tieňovom bankovom systéme, v ktorom by získali financovanie mohlo byť jednoduchšie a ktorý by nepodliehal rovnakým obmedzeniam ako banky, a tým zmierniť účinky obmedzení súborov zabezpečovacích aktív na hospodársky rast.

III.2. Riziká vyplývajúce z inovatívneho financovania

Používanie inovatívnejších zdrojov financovania (napr. zdrojov spomenutých vyššie, finančných produktov, ako sú štruktúrované retailové vklady, likviditné swapy alebo používanie PKIPCP a ETF) môže priniesť nové, resp. prehĺbiť existujúce riziká a potenciálne zvýšiť pravdepodobnosť krajných udalostí jednotlivých bánk i finančného sektora ako celku. Finančná kríza sa spravidla vyznačuje súbežným naplnením viacerých rizík, ktoré sa vzájomne prehľbujú alebo znásobujú. Inovatívne zdroje financovania tak vytvárajú ďalšie riziká, resp. pôsobia ako katalyzátor.

III.2.1. Transparentnosť, dôvera a náročnosť riadenia a dohľadu

Používanie inovatívnych zdrojov financovania môže znížiť mieru transparentnosti a skomplikovať pochopenie rizík zo strany investorov, samotných bánk, finančného sektora i orgánov dohľadu. Komplexnosť inovatívnych produktov môže znížiť mieru pochopenia a transparentnosti rizík v radoch investorov a v prípade náhlej straty dôvery spôsobiť výpredaj aktív. Štruktúrované retailové produkty môžu napríklad spôsobiť spustenie určitých procesov (súvisiacich s premennými finančného trhu, vlastnou úverovou bonitou banky a bonitou ručiteľa) a viesť k výzvam na predčasné splatenie, ktoré postihnutú banku postavia pred nepredvídaný odlev prostriedkov.

III.2.2. Vzájomná previazanosť

Ďalším z možných následkov inovatívneho financovania je väčšia vzájomná previazanosť finančných aktérov a rôznych hospodárskych sektorov. Výpadok kapitálového ručiteľa (Lehman Brothers) z niektorých štruktúrovaných retailových produktov napríklad spôsobil, že retailoví investori sa hromadne snažili vybrať svoje úspory, čo pre banku znamenalo náhly odlev prostriedkov. Finančné transakcie s cennými papiermi a likviditné swapy môžu prehĺbiť vzájomnú previazanosť rôznych bánk, subjektov patriacich do tej istej skupiny i rôznych sektorov navzájom a tak potenciálne pôsobiť ako mechanizmus, ktorým sa prenáša systémové riziko naprieč celým finančným systémom. Zároveň však treba poznamenať, že tá istá previazanosť tiež zvyšuje efektívnosť používania kolaterálu.

III.2.3. Riziká súdnych sporov a straty dobrého mena, ochrana spotrebiteľov

Inovatívne zdroje financovania môžu byť pomerne rýchlo vystavené rizikám súdnych sporov a straty dobrého mena. Od nástupu finančnej krízy čelilo viacero bánk v rôznych členských štátoch žalobám za predaj produktov, ktoré boli príliš zložité a neobsahovali zrozumiteľné informácie o súvisiacich rizikách. Takéto produkty môžu viesť k rizikám straty dobrého mena, čo znamená, že banka musí tieto aktíva preniesť späť do súvahy, aby predišla definitívnemu odchodu nespokojných klientov (napr. zatváranie bežných a sporiacich účtov). Riziko straty dobrého mena môže vzniknúť aj vo finančných transakciách s cennými papiermi, ktoré môžu banky prijímajúce vysokokvalitné aktíva vystaviť tlaku, že tieto aktíva v čase napätia musia vrátiť. V prípade inovatívnych produktov je zároveň pravdepodobnejšie, že sa stanú predmetom opatrení na ochranu spotrebiteľa, ktoré môžu výrazne znížiť alebo obmedziť emisiu určitých druhov inovatívneho financovania. Od finančnej krízy napríklad niekoľko úradov (v Belgicku, Dánsku, Francúzsku a Portugalsku) vydalo výzvy proti predaju komplexných produktov retailovým investorom.

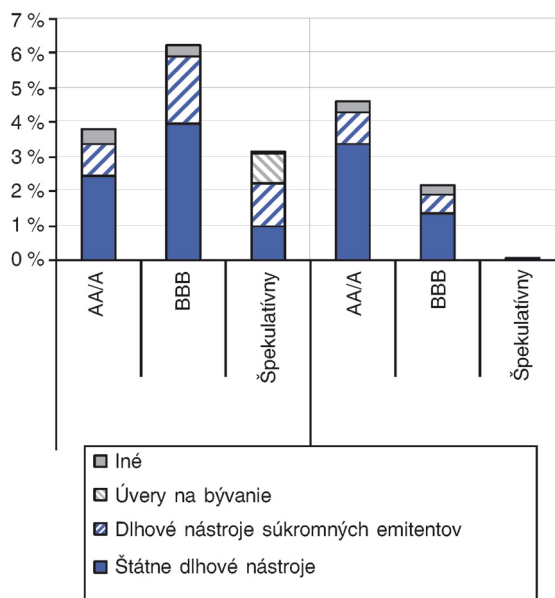
III.2.4. Špecifické riziká súvisiace s likviditnými swapmi

Jednou z najväčších ťažkostí spojených s identifikáciou, monitorovaním a kontrolou potenciálnych rizík likviditných swapov je nedostatok údajov, ktoré majú regulačné orgány v súčasnosti k dispozícii. Likviditné swapy môžu byť stavané mnohými rôznymi spôsobmi a absencia všeobecne známej definície týchto transakcií situáciu ešte zhoršuje.

Na základe prieskumu ESRB je možné pozorovať rozdiely v používaní repoobchodov ako formy likviditných swapov, pokiaľ ide o použitý kolaterál a zloženie zmluvných strán, a to v závislosti od ratingu banky. Štátne dlhové nástroje predstavujú len 20 % celkovej hodnoty kolaterálu zloženého v týchto transakciách inštitúciami s nižším ratingom v porovnaní so 70 % v ostatných bankách. Banky s nižším ratingom poskytujú kolaterál v podobe úverov na bývanie čiastejšie než banky s vyšším ratingom (graf 28). Je tu aj podstatný rozdiel v zložení zmluvných strán, pretože zatiaľ čo pre banky s neinvestičným ratingom prichádzajú ako zmluvné strany do úvahy len úverové inštitúcie, ostatné banky majú možnosť uzatvárať transakcie aj s inými druhmi zmluvných strán, a to najmä s nebankovými finančnými inštitúciami.

Graf 28

Zloženie kolaterálu poskytnutého v likviditných swapoch s hotovostným kolaterálom (repoobchodoch) a párovaných repoobchodoch za skupiny bánk s rôznym úverovým ratingom ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťažení aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

Veľkosť vzorky: 48 bánk.

Poznámka: Uvedené hodnoty predstavujú percentuálny podiel na celkových aktívach.

Banky v rámci pôžičiek cenných papierov zakladajú prevažne kolaterál v podobe štátnych dlhových nástrojov (40 % celkového kolaterálu), aj keď jeho zloženie sa v jednotlivých krajinách môže líšiť. Najvýznamnejšími zmluvnými stranami v týchto transakciách sú úverové inštitúcie (64 %, z toho 42 % so sídlom v EÚ a 22 % mimo EÚ) a ďalšie finančné inštitúcie, ktoré tvoria 28 % (fondy peňažného trhu: 9 %, fondy mimopeňažného trhu: 7 % a ostatné: 12 %).

Spojenie s poisťovacím sektorom

Likviditné swapy sa často uzatvárajú medzi bankou a poisťovňou. Poisťovne požičiavajúce likvidné aktíva môžu byť vystavené iným rizikám ako banky, ktoré sú v pozícii dlžníka, ale tieto riziká môžu byť napriek tomu významné. EIOPA sa v súčasnosti zaoberá otázkou likviditných swapov v súvislosti s poisťovacím sektorom.

V marci 2012 EIOPA začal prieskum likviditných swapov a ďalších podobných transakcií. Dospel k záveru, že celková fiktívna hodnota likviditných swapov a likviditných programov tvorí približne 3 % celkových súvahových aktív s odchýlkou v jednotlivých štátoch od 0 % do 14 %. Celkovo možno o „likviditných swapoch“ a transakciách poisťovní v rámci likviditných programov konštatovať, že: i) majú obmedzený rozsah; ii) hlavným dôvodom transakcií je tvorba výnosov, optimalizácia portfólia a hedžing; iii) doba splatnosti je väčšinou krátka (so zavedenými stratégiami ukončenia a v mnohých členských štátoch; v prípade zlyhania zmluvnej strany je inak možná likvidácia v krátkom čase); iv) uzatvárajú sa prevažne s bankami mimo skupiny; v) kolaterál je prevažne hotovostný alebo v podobe štátnych dlhopisov s investičným ratingom; vi) transakcie sa oceňujú najmä v trhovej cene, a to denne/týždenne; vii) opakované založenie kolaterálu takmer neexistuje (a v niektorých krajinách je zakázané); viii) nadmerná kolateralizácia hrá určitú úlohu pri aktívach poskytovaných v rámci pôžičiek cenných papierov a reverzných repoobchodov a ix) výnosy z „likviditných swapov“ a transakcií v rámci likviditných programov predstavujú len malú časť celkových hrubých výnosov spoločností.

Napriek tomu je relevantným aspektom, že repoobchody a reverzné repoobchody poisťovní majú podľa všetkého svoj pôvod v potrebách financovania bánk v rámci tej istej skupiny/konglomerátu, keďže značnú časť cenných papierov požičiavaných poisťovňami tvoria štátne dlhové nástroje, ktoré sa následne používajú ako kolaterál v operáciách Euro-systému. To znamená, že poisťovne v takých prípadoch tieto transakcie nepoužívajú na pokrytie svojich potrieb likvidity, ale ako spôsob, ako pomôcť získať prístup k likvidite banke patriacej do tej istej skupiny/konglomerátu.

Hoci banky a poisťovne v Únii likviditné swapy zdanlivo stále využívajú len v pomerne nízkej miere, niektoré aspekty by sa mali monitorovať.

Zatiaľ čo tieto transakcie ponúkajú dlžníkom (príjemcom likvidity) i veriteľom (poskytovateľom likvidity) určité výhody, ako napríklad prevod likvidity a financovania na miesto, kde sú v ekonomike najpotrebnejšie, upevňovanie finančnej stability tým, že bankám dávajú prístup k likvidite mimo bankového systému, a vyššie výnosy z aktív, zároveň môžu predstavovať potenciálne riziká (!).

Medzi potenciálne riziká, ktoré inštitúcie a regulačné orgány musia vziať do úvahy, patrí: a) väčšia previazanosť medzi poisťovňami a bankami, ktorá sa môže stať mechanizmom na prenos systémového rizika naprieč finančným systémom; b) zvýšené riziko v rámci skupiny vrátane potenciálnych stretov záujmov a c) podobné otázky ako v prípade iných zabezpečených nástrojov, napríklad používanie marží, ktoré môžu mať vo financovaní z kolaterálu procyklický efekt v dôsledku: i) zmien výšky zrážok v čase a ii) zmien hodnoty samotného kolaterálu.

Nedostatočná transparentnosť trhu navyše môže znásobiť riziká spojené s likviditnými swapmi. Účastníci trhu nemajú prehľad o rozsahu aktivity v oblasti likviditných swapov ani o podstupovaných rizikách. Tento nedostatok transparentnosti by mohol na trhu vyvolať napätie, resp. zhoršiť napätie vzniknuté z inej nesúvisiacej príčiny.

III.3. Riziká koncentrácie

Koncentrovaná štruktúra financovania by mohla negatívnym spôsobom prispieť k procyklickému vývoju na finančných trhoch, pretože by mohla obmedziť možnosti financovania inštitúcie, ak finančné zdroje, na ktoré sa spolieha, vyschnú práve v čase finančného napätia. Platí to z rôznych hľadísk: koncentrácia v rámci investorskej základne a nástrojov financovania, koncentrácia v rámci skladby splatnosti záväzkov banky alebo územného rozsahu jej podnikania môžu priniesť podobné problémy. Zároveň treba poznamenať, že pravdepodobnosť naplnenia rizík koncentrácie a ich účinok tiež závisia od druhu investorov a nástrojov. Správanie investorov z hľadiska stability nimi poskytovaného financovania sa líši v závislosti od ich investičných stratégií a odborných znalostí.

1. **Koncentrácia v rámci investorskej základne.** Nadmerná závislosť od jednotlivých tried investorov môže byť problematická v prípade zmeny správania daného trhového segmentu, napr. z dôvodu zmien: a) nálady na trhu; b) stavu likvidity na trhu alebo c) inštitucionálneho usporiadania. Nadmerné spoliehanie sa na jednotlivé zmluvné strany môže zvýrazniť procyklickosť uvedeného vývoja. Podobne platí, že čím vyššia je relatívna veľkosť investora, tým silnejšia je jeho

(!) V reakcii na zvýšenú emisiu tohto inovatívneho druhu financovania a s tým spojené potenciálne riziká Úrad pre finančné služby v Spojenom kráľovstve vo februári 2012 vydal usmernenie o transakciách spojených so zvyšovaním kvality kolaterálu vrátane likviditných swapov.

vyjednávacia pozícia, ak od banky požaduje uskutočnenie určitých mimoriadnych krokov, napríklad predčasné splatenie cenných papierov. Tento príklad poukazuje na existenciu možných externých vplyvov na ostatných investorov, dokonca v tej istej triede. Koncentrovaná investorská základňa pri prednostných dlhopisoch napríklad môže banku donútiť odkúpiť svoje dlhopisy od určitých investorov, čo sa môže nepriaznivo prejaviť na ostatných investoroch s tým istým poradím.

2. **Koncentrácia v rámci nástrojov financovania.** Zatiaľ čo vyššie uvedené platí vo všeobecnosti, rôzne produkty sú spojené s rôznymi rizikami. Počas finančnej krízy sa veľkoobchodné financovanie – a predovšetkým nezabezpečené veľkoobchodné financovanie – ukázalo byť volatilnejším a citlivejším na zmeny nálady na trhu a vnímaného rizika zmluvnej strany než iné zdroje financovania. Zabezpečené veľkoobchodné financovanie je za nezmenených ostatných podmienok stabilnejšie a spravidla kryté kolaterálom, ktorý možno založiť v prospech centrálnej banky (prinajmenšom v inštitucionálnom prostredí eurozóny). Retailové vklady sa považujú za najstabilnejší zdroj financovania. Hoci sa ich kríza dôvery dotýka tiež, ich riziko znižujú systémy ochrany vkladov. Koncentrácia retailového financovania však tiež nie je bez vplyvu na ostatných účastníkov trhu: jedinou možnou reakciou na problémy s financovaním banky, ktorá nemá žiadny iný prístup na kapitálové trhy, by bolo zvýšiť úrokovú mieru z vkladov, a tým zostríť konkurenciu.

3. **Koncentrácia v rámci profilu splatnosti** je ďalším zdrojom rizika, a to najmä pri krátkych dobách splatnosti. Robí banku menej odolnou voči zmenám a šokom na trhu, pretože jej objem refinancovania v krátkodobom horizonte je vysoký v porovnaní s jej celkovými záväzkami a vplyv nákladov refinancovania na výkaz ziskov a strát môže byť podstatný.

4. Rizikovým faktorom môže byť aj **koncentrácia územného rozsahu** financovania. Voľný tok aktív medzi členskými štátmi môže byť obmedzený právnymi alebo regulačnými predpismi (napr. daňovými otázkami, regulačným vyčleňovaním aktív), ktoré znižujú schopnosť skupiny účinným spôsobom združovať svoju likviditu. Inštitúcie by mali byť schopné sledovať vznik koncentrácie v rámci banky (medzi ústredím a zahraničnými pobočkami) i v rámci skupiny (medzi materskou spoločnosťou a jej pobočkami alebo medzi pobočkami navzájom).

III.4. Riziká vyplývajúce z tlaku na oddlžovanie

Ako bolo uvedené v kapitole I.7, banky sa od začiatku finančnej krízy snažia znižovať mieru svojej zadlženosti. Kým v bankách v krajinách EÚ s nižšími spreadmi bol tento trend pomerne stabilný, oddlžovanie bánk v krajinách s vysokými spreadmi sťažila kríza štátneho dlhu. V dôsledku vysokých strát a devalvácie sa ich kapitál v roku 2010 znížil a v roku 2011 sa znížil výrazne, čo spôsobilo nárast miery zadlženosti od roku 2010. Tento trend navodzuje obavy o schopnosť bánk v krajinách s vysokými spreadmi udržať stabilnú kapitalizáciu. Nepriaznivé podmienky financovania, trhové stimuly i stimuly zo strany orgánov dohľadu na zvyšovanie odolnosti a nové regulačné požiadavky však tlak na oddlžovanie bánk nijako neznižujú. Ak bude kríza štátneho dlhu pokračovať a perspektíva ziskovosti sa nezlepší, potom bude ďalšie znižovanie miery zadlženosti možné len ďalšími úpravami na strane bankových aktív. To by mohlo mať nepriaznivý dosah na poskytovanie úverov súkromnému sektoru, ktoré sú zásadným predpokladom na vytvorenie vhodného prostredia na udržateľný hospodársky rast.

IV. UDRŽATEĽNOSŤ ŠTRUKTÚR FINANCOVANIA (ZO STREDNODOBÉHO AŽ DLHODOBÉHO HLADISKA)

Udržateľnú štruktúru financovania možno definovať ako štruktúru, ktorá funguje priebežne bez verejných intervencií a ktorej ceny umožňujú prežitie inštitúcie.

Z dnešného pohľadu návrat k normálnym podmienkam financovania predpokladá zrušenie mimoriadnych opatrení v podobe financovania od centrálnych bánk a štátnych záruk. Z užšieho hľadiska si udržateľné financovanie v budúcnosti vyžaduje, aby banky znova zaviedli udržateľné obchodné modely, čo okrem iného znamená dosiahnuť prijateľný stav súvah. Banky by okrem toho mali uplatňovať obchodné modely, ktoré umožňujú obmedziť riziká likvidity a financovania a plniť štandardy likvidity bez neúmernej a nadmernej dlhodobej závislosti od zdrojov od centrálnych bánk.

Širší pohľad na udržateľnosť štruktúr financovania berie tiež do úvahy následky takýchto štruktúr, a to predovšetkým pokiaľ ide o hladinu sprostredkovania, a najmä zabezpečenie dostatočného toku úverov do reálnej ekonomiky.

IV.1. Významnejšia úloha klientskych vkladov

Klientske vklady – a retailové financovanie vo všeobecnosti – prispievajú k stabilnejšiemu modelom financovania. Skúsenosti z minulosti ukazujú, že klientske vklady sú najstabilnejším a najpredvídateľnejším zdrojom financovania. Klientske vklady sú nezabezpečené, a ak sú dostatočne fragmentované, predstavujú diverzifikovaný zdroj financovania (viac v kapitole III.3 o hodnotení rizík koncentrácie). V závislosti od intenzity konkurencie v tomto segmente sa klientske vklady tiež všeobecne považujú za pomerne nenákladné. V posledných rokoch však retailové financovanie v dôsledku rastúcej konkurencie zdraželo.

Nárast celkového pomeru vkladových záväzkov k celkovým aktívam však nie je len prechodným krízovým javom. Regulačné reformy, najmä pravidlá likvidity podľa Bazileja III, klientskym vkladom z dlhodobého hľadiska pripisujú značný význam. Prvým bodom, ktorý je potrebné vziať do úvahy, je, ako chrániť spoľahlivé systémy ochrany vkladov v rámci Únie s cieľom pomôcť predchádzať hromadnému vyberaniu vkladov⁽¹⁾.

Vkladové financovanie však má aj svoje riziká. Po prvé objem vkladov, o ktoré banky súťažajú, je obmedzený. V súvislosti s rastúcou závislosťou od retailových vkladov v štruktúrach financovania bánk sa často označuje za problematickú obmedzená elasticita retailových úspor. V posledných dvoch desaťročiach však banky v Únii čoraz viac nabádali klientov, aby prechádzali od bankových vkladov k podielovým fondom sponzorovaným bankou. V budúcnosti sa tento trend pravdepodobne obráti a nahrádzanie bankových vkladov/záväzkov bánk alternatívnymi sporiteľskými produktmi môže zvýšiť elasticitu celkovej ponuky retailových úspor pri danej úrovni makroekonomických úspor. Informácie orgánov dohľadu však ukazujú, že plány financovania väčšiny bánk stavajú na zvyšovaní svojho trhového podielu na klientskych vkladoch, čo je na agregátnej úrovni, aspoň krátkodobo, nereálne. Ak by sa všetky banky snažili zvýšiť svoj podiel na retailových vkladoch v tom istom čase, zostrená konkurencia by zvýšila náklady financovania tak v podobe ponúkaných úrokových sadzieb, ako aj z hľadiska potrebnej infraštruktúry (väčšie pobočkové siete, kvalitnejší internet banking atď.). Pri raste konkurencie je pravdepodobné, že retailoví vkladatelia získajú lepší prehľad o ponúkaných sadzbách a stanú sa citlivejšími na rozdiely v sadzbách jednotlivých inštitúcií. Tým by sa retailové vklady mohli stať volatilnejšími než v minulosti, pretože klienti by neustále hľadali najvyššie výnosy, a to najmä v prostredí s nízkymi úrokovými sadzbami. Okrem toho rozširovanie internet bankingu a rastúca harmonizácia systémov ochrany vkladov v celej Európe presun vkladov výrazne uľahčia, čím sa vklady stanú ešte volatilnejšími.

S tým súvisiace zostrenie konkurencie v segmente klientskych vkladov tiež vytvorilo špecifickú dynamiku v ponuke bánk. Na jednej strane by to malo stimulovať zvyšovanie výnosov klientskych vkladov, na strane druhej však zvýšená konkurencia v niektorých prípadoch vedie k ponukám nových a inovatívnych produktov, ktoré pre zákazníkov nie sú vždy zrozumiteľné a ktoré nie sú kryté systémami ochrany vkladov. V Spojenom kráľovstve nekorektný predaj poistenia splácania úverov od začiatku roka 2011 vyvolal vlnu sťažností a výška odškodného medzičasom presiahla 5 mld. GBP.

Zvýšená konkurencia môže v konečnom dôsledku vkladateľov vystaviť riziku nekorektného predaja. Môže sa stať, že banky budú klientom odporúčať kúpu vkladových nástrojov, ktoré môžu byť pre neinformovaných klientov nevhodné. Toto riziko môže mať nepriaznivý dosah na riziko straty dobrého mena a nashtrbiť dôveru vo finančný systém. Môže dokonca zhoršiť aj ďalšie riziká v dôsledku pokút za nevhodný predaj uvalených regulačnými orgánmi.

V prípade rastúcich obáv o životaschopnosť inštitúcie môže vzrásť riziko hromadného vyberania vkladov. Treba však poznamenať, že na potlačenie rizika hromadného vyberania vkladov okrem iného slúžia systémy ochrany vkladov (a harmonizácia ich minimálne garantovanej výšky na úrovni Únie). V skutočnosti však s výnimkou niekoľkých krajín, ktoré zaznamenali podstatný odlev vkladov do iných krajín, boli vklady počas krízy stabilné alebo dokonca vzrástli.

IV.2. Úloha veľkoobchodného nezabezpečeného a zabezpečeného financovania

Na skladbe zdrojov financovania bánk sa v budúcnosti podstatnou mierou odrazí „nové“ vnímanie rizika zo strany investorov, zmeny regulačného rámca a prijaté opatrenia (kapitola I.6.1). Hoci je z dnešného pohľadu – stále v prostredí finančnej krízy – ťažké povedať, ako bude budúca štruktúra financovania vyzerať, dá sa očakávať, že dôležitosť nástrojov nezabezpečeného veľkoobchodného financovania v porovnaní s predkrízovou úrovňou klesne.

Aj keď sa pokles objemu veľkoobchodného financovania v porovnaní s predkrízovou úrovňou väčšinou považuje za priaznivý pre udržateľný model financovania, je žiaduca reaktivácia trhov s prednostnými nezabezpečenými dlhovými nástrojmi. Z tohto pohľadu zhoršená situácia na úverových trhoch predstavuje riziko, pretože znižuje schopnosť inštitúcií diverzifikovať nástroje financovania. Treba poznamenať, že zabezpečené financovanie má v primeranej miere pozitívne účinky, pretože umožňuje diverzifikáciu nástrojov financovania a prípadne i diverzifikáciu investorov a dôb splatností. Nástroje zabezpečeného financovania majú navyše určité vlastnosti, vďaka ktorým sa môžu stať stabilnejším zdrojom financovania.

⁽¹⁾ Európska komisia navrhla smernicu Európskeho parlamentu a Rady o systémoch ochrany vkladov. Podľa tohto návrhu môžu systémy ochrany vkladov poskytovať pôžičky systémom ochrany vkladov v iných členských štátoch, a tým dočasne rozdeliť súvisiace bremeno.

IV.3. Znamky štruktúry udržateľného financovania

Vývoj štruktúr bankového financovania sa zrejme bude líšiť v závislosti od obchodných modelov bánk. Hlavnou zásadou je, že diverzifikovaná kombinácia zdrojov financovania s udržateľným profilom splatností zvýši odolnosť bánk.

Zmeny opisované v tejto prílohe budú mať určite vplyv na budúcu udržateľnosť súvah bánk. Súčasný trend prechodu k stabilnejším zdrojom financovania možno pozorovať od roku 2008 a prispieva k nemu aj uplatňovanie nových návrhov v oblasti likvidity podľa Bazileja III. Za pozitívny pre celkovú odolnosť bánk možno považovať aj rast retailových zdrojov financovania. K celkovej stabilite môže prispieť aj klesajúca závislosť od krátkodobého medzibankového a veľkoobchodného financovania.

IV.4. Vplyv dopytu a ponuky na financovanie

Pokiaľ ide o vplyv dopytu a ponuky na financovanie bánk, vidieť, že súčasná neistota na trhu sa odráža na rizikovej averzii potenciálnych investorov do bankových dlhových nástrojov. Keďže na vrchole krízy neboli bez rizika dokonca ani vysokokvalitné aktíva, investori menia svoj postoj k riziku. Na strane dopytu pretrvávajúca neistota vyvoláva útek ku kvalite, ktorý sa v prípade dlhových nástrojov bánk prejavuje rastúcim dopytom po kolateralizovaných nástrojoch financovania, ako ukazuje kapitola I. Na strane ponuky došlo v dôsledku znižovania ratingu nezabezpečeného dlhu alebo zmeny vnímania rizík na sekuritizačnom trhu k poklesu objemu dlhových nástrojov považovaných za bezpečné. Táto tendencia bankám sťažuje tvorbu kolaterálu potrebného na repotrhu a derivátnom trhu alebo na využitie iných kolateralizovaných zdrojov financovania.

V. POLITIKA

Vplyv krízy na bankové financovanie je výrazný. Nedostatok financovania sa kompenzuje opatreniami centrálnych bánk a inými politickými opatreniami vrátane štátnych záruk za bankový dlh. Ťažkosti s financovaním zmiernili predovšetkým intervencie Eurosystému, konkrétne dve dlhodobejšie refinančné operácie, v rámci ktorých banky v EÚ získali úvery v celkovej hrubej výške nad 1 bil. EUR. Medzi ďalšie opatrenia, ktoré majú vzbudiť dôveru investorov v banky, patrí rekapitalizácia, zvyšovanie transparentnosti a ďalšie kroky zamerané na: i) zlepšenie stavu likvidity bánk a ii) obnovenie stabilného financovania bánk zo súkromného sektora.

Tvorcovia politik prostredníctvom týchto intervencií vytvorili bankám potrebný priestor na prechod k udržateľnejším štruktúram financovania. Kríza však stále pokračuje a banky sa nachádzajú v ťažkej situácii, ktorú charakterizuje zraniteľnosť niektorých štátov a finančných sektorov a pomalý hospodársky rast, predovšetkým v eurozóne. Napriek koordinovanému postupu inštitúcií Únie a eurozóny zostáva vyriešiť viacero problémov. Tvorcovia politik sa v tejto súvislosti zaoberajú otázkou, ako vyriešiť situáciu, v ktorej by mal dopyt po bankových úveroch podľa možnosti vzrásť, aby bol zabezpečený prísun úverov do reálnej ekonomiky, zatiaľ čo ponuka financovania zo zdrojov súkromného sektora je stále narušená.

Nasledujúce odporúčané opatrenia vychádzajú práve z týchto úvah.

Ciele opatrení

Ciele nasledujúcich návrhov ESRB týkajúcich sa financovania bánk vychádzajú z rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu, ktoré boli uvedené vyššie.

Hlavné riziko súvisí s udržateľnosťou bankového financovania v strednodobom horizonte, keďže banky sa snažia o zredukovanie svojej závislosti od zdrojov financovania z verejného sektora a návrat na trhy v súkromnom sektore spôsobom, ktorý im umožní riadne financovať svoju činnosť v dlhodobom horizonte. Na základe súčasných trendov vo financovaní bánk však existuje celý rad špecifických rizík, ktoré boli v tejto prílohe označené za systémové, resp. potenciálne systémové, a stoja za pozornosť. Týkajú sa: 1. rizík celkového financovania, predovšetkým rizík súvisiacich s inováčnymi produktmi a produktmi podobnými vkladom predávanými retailovým klientom, a realizácie plánov financovania; 2. zaťaženosťou a 3. krytých dlhopisov a iných nástrojov vytvárajúcich zaťaženosť.

Navrhané opatrenia sú celkovo zamerané na obmedzenie a zmiernenie rizík financovania a likvidity v snahe vytvoriť podmienky na plynulé poskytovanie úverov ekonomike. V závislosti od konkrétneho odporúčania sa tento cieľ sleduje buď prostredníctvom tvorby stimulov, ktoré majú inštitúcie viesť k medzisektorovej i časovej internalizácii niektorých externalít, ktoré spôsobujú (napr. vplyv potenciálnej zaťaženosťou), alebo prostredníctvom znižovania informačných asymetrií (napr. transparentnosť trhu).

Jednotlivé návrhy opatrení majú rôzny časový horizont, ale ich spoločným menovateľom je záver, že v súčasnej situácii je dôležité vyriešiť: 1. dlhodobé oslabenie úverových trhov; 2. schopnosť bánk vytvoriť udržateľnejšie štruktúry financovania a 3. zabezpečiť, aby sa banky nepúšťali do nadmerného alebo nekontrolovaného oddlžovania. Je vrcholne dôležité, aby realizácia týchto návrhov opatrení nezhoršila súčasnú stresovú situáciu, a zároveň prispela k udržateľnému prekonaniu krízy.

Zásady implementácie odporúčaní

Pri implementácii odporúčaní treba brať náležitý ohľad na zásadu proporcionality vo vzťahu k systémovému významu financovania a riziku zataženosti v rámci každého bankového systému a brať do úvahy cieľ i obsah každého odporúčania.

Nadväzujúce opatrenia spoločné pre všetky odporúčania

V prípade všetkých odporúčaní by adresáti mali:

- určiť a opísať všetky opatrenia (vrátane časových lehôt a ich podstaty) prijaté v reakcii na jednotlivé odporúčania,
- v prípade každého odporúčania uviesť, ako prijaté opatrenia plnia jeho účel so zreteľom na stanovené kritériá plnenia,
- v príslušných prípadoch uviesť podrobné zdôvodnenie neprijatia odporúčaných opatrení alebo prípadného odklonu od odporúčania.

Ako vyžaduje článok 17 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1092/2010, táto odpoveď má byť odoslaná výboru ESRB a Rade Európskej únie. Ak ide o odpoveď vnútroštátnych orgánov dohľadu, výbor ESRB (rešpektujúc pravidlá zachovania dôvernosti) musí informovať aj Európsky orgán pre bankovníctvo (European Banking Authority – EBA).

Odporúčania

V **tabuľke 3** je uvedený súhrnný prehľad navrhovaných odporúčaní.

Tabuľka 3
Odporúčania

Predmet	Odporúčania	Lehota ⁽¹⁾	
		NSA	EBA
Riziká financovania a refinancovania	A. Monitorovanie a hodnotenie rizík spojených s financovaním a riadenia rizík spojených s financovaním orgánmi dohľadu	január 2015	marec 2015
Zaťaženosť aktív	B: Riadenie rizík spojených so zaťaženosťou aktív inštitúciami	jún 2014	—
	C: Monitorovanie zaťaženosť aktív orgánmi dohľadu	september 2015	december 2013 a december 2015
	D: Transparentnosť trhu vo vzťahu k zaťaženosť aktív	—	december 2013 a jún 2015
Nástroje financovania	E: Kryté dlhopisy a iné nástroje vytvárajúce zaťaženosť	december 2013	december 2015 a december 2016

⁽¹⁾ Tento harmonogram sa vzťahuje len na dátum odovzdania záverečnej správy, čiže neobsahuje zmienku o priebežných správach.

V.1. Odporúčanie A – Monitorovanie a hodnotenie rizík spojených s financovaním a riadenia rizík spojených s financovaním orgánmi dohľadu

1. **Vnútroštátnym orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad** sa odporúča, aby zintenzívnili svoje hodnotenia rizík spojených s financovaním a likviditou, ktorým sú vystavené úverové inštitúcie, ako aj riadenie rizík spojených s financovaním, a to v rámci širšej štruktúry platobnej bilancie. Vnútroštátne orgány dohľadu by najmä mali:

- a) hodnotiť plány financovania, ktoré im poskytli úverové inštitúcie, a ich realizovateľnosť na agregovanom základe v rámci každého vnútroštátneho bankového systému so zreteľom na obchodný model jednotlivých inštitúcií a ich ochotu riskovať;
- b) monitorovať vývoj štruktúr financovania s cieľom identifikovať inovatívne nástroje, vyžiadať si informácie o týchto nástrojoch a analyzovať ich s cieľom pochopiť, ako sa môžu riziká v rámci finančného systému presúvať;
- c) monitorovať úroveň, vývoj a správanie nepoistených finančných nástrojov podobných vkladom, ktoré sa predávajú retailovým klientom, a ich možné nepriaznivé vplyvy na tradičné vklady.

2. **Vnútroštátnym orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad** sa odporúča, aby monitorovali plány úverových inštitúcií znížiť mieru spoliehania sa na zdroje financovania z verejného sektora a aby hodnotili ich realizovateľnosť na agregovanom základe v rámci každého vnútroštátneho bankového systému.

3. **Vnútroštátnym orgánom dohľadu a ostatným orgánom s makroprudenciálnym mandátom** sa odporúča, aby hodnotili vplyv plánov financovania úverových inštitúcií na poskytovanie úverov v reálnej ekonomike.

4. **EBA** sa odporúča, aby v súlade so svojou ustálenou konzultačnou praxou vypracoval usmernenia o harmonizovaných vzoroch a vymedzeniach pojmov s cieľom uľahčiť vykazovanie plánov financovania na účely odporúčaní uvedených v odsekoch 1 až 3.

5. **EBA** sa odporúča, aby na úrovni Únie koordinoval hodnotenie plánov financovania vrátane plánov úverových inštitúcií znížiť mieru spoliehania sa na zdroje financovania z verejného sektora a aby hodnotil ich realizovateľnosť na agregovanom základe v rámci bankového systému Únie.

V.1.1. Ekonomické zdôvodnenie

Analýza plánov financovania úverových inštitúcií na agregátnej úrovni umožňuje hodnotiť ich súdržnosť a realizovateľnosť a zároveň brať do úvahy pravdepodobný vývoj finančných trhov. Túto činnosť je potrebné vykonávať tak na úrovni jednotlivých členských štátov, ako aj na úrovni Únie.

Vývoj nových finančných produktov a štruktúr je jeden zo znakov finančného systému. Tieto nové nástroje sú často neprehľadné (napr. kolaterálové swapy a syntetické ETF). Predovšetkým v čase napätia to môže viesť k rozsiahlej neistote medzi investormi, a to nielen v súvislosti s príslušným nástrojom, ale aj v súvislosti s inštitúciou. Existujú nepriame dôkazy o tom, že úverové inštitúcie používajú produkty podobné vkladom, ktoré však vkladmi nie sú. Ich podstatným znakom je skutočnosť, že tieto produkty nie sú kryté systémami ochrany vkladov. Tieto nástroje tak môžu volatilnejšie reagovať na signály, že inštitúcia je vystavená stresu, a tak v prípade ich rušenia vyvolať ešte väčší tlak na jej financovanie. Ak by sa táto prax rozšírila, výsledkom by mohli byť značné náklady v podobe výdavkov na právne služby a pokuty v dôsledku nekorektného predaja komplexných produktov neinformovaným klientom, najmä v retailovom segmente. Ešte dôležitejší je potenciálny pokles dôvery vkladateľov, ktorý má v konečnom dôsledku aj negatívny vplyv na stabilitu vkladov.

Monitorovanie zo strany orgánov dohľadu je preto nevyhnutným predpokladom hodnotenia rizík a prípadných ďalších opatrení.

V.1.2. Pozitíva a negatíva

Hlavné pozitíva návrhu:

- a) získanie celkového prehľadu o potrebách a kapacite financovania, a tým aj o realizovateľnosti plánov financovania, tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni Únie;
- b) návrh prispieva k včasnej signalizácii potenciálnych rizík prameniacich z inovatívnych nástrojov a nástrojov nevhodných pre retailových klientov.

Hlavné negatíva návrhu:

- c) dodatočná záťaž pre vnútroštátne orgány dohľadu, hoci táto záťaž by mala byť minimálna, keďže orgány dohľadu už monitorujú a hodnotia realizovateľnosť plánov financovania;
- d) dodatočná záťaž pre EBA, ktorý musí koordinovať plány financovania na úrovni Únie;
- e) náklady spojené so zmenami regulačného rámca;
- f) vyššia záťaž pre úverové inštitúcie, ktoré budú musieť zostavovať a vykazovať viac informácií.

V.1.3. Nadväzujúce kroky

V.1.3.1. Lehoty

Od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad, vnútroštátnych orgánov dohľadu a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom a od EBA sa vyžaduje, aby predložili ESRB a Rade správy o krokoch prijatých v nadväznosti na toto odporúčanie alebo aby primerane odôvodnili svoju nečinnosť, a to v súlade s nižšie uvedeným časovým rámcom:

- a) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB priebežnú správu, ktorá bude obsahovať prvé hodnotenie výsledku implementácie odporúčaní A ods. 1 a 2;
- b) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 31. januára 2015 predložili ESRB a Rade záverečnú správu o odporúčaní A ods. 1 a 2;
- c) od vnútroštátnych orgánov dohľadu a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB priebežnú správu, ktorá bude obsahovať prvé hodnotenie výsledku implementácie odporúčaní A ods. 3;
- d) od vnútroštátnych orgánov dohľadu a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom sa vyžaduje, aby do 31. marca 2015 predložili ESRB a Rade záverečnú správu o implementácii odporúčaní A ods. 3;
- e) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB a Rade usmernenia uvedené v odporúčaní A ods. 4;
- f) od EBA sa vyžaduje, aby do 30. septembra 2014 predložil ESRB priebežnú správu, ktorá bude obsahovať prvé hodnotenie výsledku implementácie odporúčaní A ods. 5;
- g) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. marca 2015 predložil ESRB a Rade záverečnú správu o implementácii odporúčaní A ods. 5.

V.1.3.2. Kritériá plnenia

V prípade odporúčaní A ods. 1 a 2 pre vnútroštátne orgány dohľadu platia nasledujúce kritériá plnenia:

- a) v rámci pravidelného monitorovania a hodnotenia rizík financovania a likvidity úverových inštitúcií v každom členskom štáte a ich riadenia rizík financovania hodnotiť realizovateľnosť plánov financovania úverových inštitúcií na agregátnej úrovni za každý vnútroštátny bankový systém;
- b) monitorovať vývoj záväzkov úverových inštitúcií v príslušnom členskom štáte s cieľom identifikovať inovatívne nástroje, ktoré môžu predstavovať systémové riziká, a zisťovať, ako používanie inovatívnych nástrojov spôsobuje presun rizík v rámci finančného systému daného členského štátu;
- c) monitorovať ponuky produktov podobných vkladom, ktoré nie sú kryté systémami ochrany vkladov, hodnotiť riziká spojené s týmito produktmi pri predaji retailovým klientom a ich potenciálne negatívny vplyv na tradičné vklady;

- d) hodnotiť možnosti úverových inštitúcií v danom členskom štáte vrátiť sa k zdrojom financovania zo súkromného sektora, prihliadajúc na momentálne mimoriadne opatrenia;
- e) zabezpečiť, aby monitorovanie a hodnotenie rizík financovania a likvidity, predovšetkým v súvislosti s inovatívnymi nástrojmi a nepoistenými nástrojmi podobnými vkladom, bolo úmerné rizikivosti týchto nástrojov;
- f) odporúčanie by sa malo uplatňovať na konsolidovanej báze a výsledky by mali prediskutovať kolégia orgánov dohľadu;
- g) monitorovanie a hodnotenie plánov financovania a plánov inštitúcií znížiť mieru závislosti od zdrojov financovania z verejného sektora by sa malo v každom členskom štáte vzťahovať minimálne na najväčšie úverové inštitúcie (z hľadiska objemu aktív) a malo by pokrývať najmenej 75 % celkových konsolidovaných aktív bankového systému.

V prípade odporúčania A ods. 3 pre vnútroštátne orgány dohľadu a ostatné orgány s makroprudenciálnym mandátom platia nasledujúce kritériá plnenia:

- h) na agregátnej úrovni hodnotiť vplyv plánov financovania a obchodných stratégií inštitúcií na tok úverov do reálnej ekonomiky príslušného členského štátu(-ov);
- i) zabezpečiť, aby sa monitorovanie a hodnotenie vplyvu plánov financovania inštitúcií na tok úverov do reálnej ekonomiky v každom členskom štáte vzťahovalo minimálne na najväčšie úverové inštitúcie (z hľadiska objemu aktív) a aby pokrývalo najmenej 75 % celkových konsolidovaných aktív bankového systému.

V prípade odporúčania A ods. 4 pre EBA platia nasledujúce kritériá plnenia:

- j) vypracovať usmernenia o harmonizovaných vzoroch výkazov plánov financovania.

V prípade odporúčania A ods. 5 pre EBA platia nasledujúce kritériá plnenia:

- k) hodnotiť riziká financovania a likvidity, ktorým sa vystavujú úverové inštitúcie v Únii, ako aj ich riadenie rizík financovania a plány financovania;
- l) na základe informácií od vnútroštátnych orgánov dohľadu hodnotiť možnosti úverových inštitúcií v Únii vrátiť sa k zdrojom financovania zo súkromného sektora vzhľadom na momentálne mimoriadne opatrenia;
- m) odporúčanie by sa malo uplatňovať na konsolidovanej báze a výsledky by mali prediskutovať kolégia orgánov dohľadu;
- n) zabezpečiť, aby sa hodnotenie plánov financovania a plánov inštitúcií znížiť mieru závislosti od zdrojov financovania z verejného sektora vzťahovalo minimálne na najväčšie úverové inštitúcie Únie (z hľadiska objemu aktív) a aby pokrývalo najmenej 75 % celkových konsolidovaných aktív bankového systému Únie.

V.1.4. Správy o prijatých naviazujúcich krokoch

Správy by mali obsahovať všetky kritériá plnenia.

Priebežná správa vnútroštátnych orgánov dohľadu s termínom do 30. júna 2014 by mala obsahovať prvé hodnotenie výsledkov implementácie odporúčaní A ods. 1 a 2 a informácie za obdobie najmenej do 31. decembra 2013.

Správa vnútroštátnych orgánov dohľadu s termínom do 31. januára 2015 by mala obsahovať záverečnú správu o odporúčaní A ods. 1 a 2 a informácie za obdobie najmenej do 30. septembra 2014.

Správa EBA s termínom do 31. decembra 2013 by mala v rámci navrhovaných usmernení obsahovať vzor výkazu finančných plánov.

Priebežná správa EBA s termínom do 30. septembra 2014 by mala obsahovať prvé hodnotenie výsledkov implementácie odporúčaní A ods. 5 a informácie za obdobie najmenej do 31. decembra 2013.

Záverečná správa EBA s termínom do 31. marca 2015 by mala obsahovať záverečné hodnotenie výsledkov implementácie odporúčania A ods. 5 a informácie za obdobie najmenej do 30. septembra 2014.

Priebežná správa vnútroštátnych orgánov dohľadu a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom s termínom do 30. júna 2014 by mala obsahovať prvé hodnotenie výsledkov implementácie odporúčania A ods. 3 a informácie za obdobie najmenej do 31. decembra 2013.

Záverečná správa vnútroštátnych orgánov dohľadu a ostatných orgánov s makroprudenciálnym mandátom s termínom do 31. marca 2015 by mala obsahovať záverečné hodnotenie výsledkov implementácie odporúčania A ods. 3 a informácie za obdobie najmenej do 30. septembra 2014.

V.2. Odporúčanie B – Riadenie rizík spojených so zaťaženou aktív inštitúciami

Vnútroštátnym orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad sa odporúča vyžadovať od úverových inštitúcií, aby:

1. zaviedli politiky riadenia rizík na účely vymedzenia svojho prístupu k zaťaženosti aktív, ako aj postupy a kontroly, ktorými sa zabezpečí, aby sa primerane identifikovali, monitorovali a riadili riziká spojené s riadením kolaterálu a zaťaženou aktív. Tieto politiky by mali brať ohľad na obchodný model každej inštitúcie, na členské štáty, v ktorých tieto inštitúcie pôsobia, na zvláštnosti trhov financovania a na makroekonomickú situáciu. Mali by ich schváliť príslušné riadiace orgány danej inštitúcie;
2. do svojich núdzových plánov zahrnujú stratégie na riešenie potenciálnej zaťaženosti vyplývajúcej z príslušných stresových udalostí, ktorá znamená možné, hoci nepravdepodobné šoky zahŕňajúce zníženie úverového ratingu úverovej inštitúcie, znehodnotenie založených aktív a zvýšenie požiadaviek týkajúcich sa marží;
3. zaviedli všeobecný rámec monitorovania, ktorý poskytuje vedeniu inštitúcie a príslušným riadiacim orgánom včasné informácie o:
 - a) stupni, vývoji a druhoch zaťaženosti a súvisiacich zdrojoch zaťaženosti, ako napríklad zabezpečené financovanie alebo iné transakcie;
 - b) objeme, vývoji a kreditnej kvalite nezaťažených, ale zaťažiteľných aktív, pričom sa má bližšie vymedziť objem aktív, ktoré sú zaťažiteľné;
 - c) objeme, vývoji a druhoch dodatočnej zaťaženosti vyplývajúcej zo stresových scenárov (potenciálna zaťaženosť).

V.3. Odporúčanie C – Monitorovanie zaťaženosti aktív orgánmi dohľadu

1. **Vnútroštátnym orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad** sa odporúča, aby v rámci svojho procesu dohľadu podrobne monitorovali stupeň, vývoj a druhy zaťaženosti. Mali by najmä:

- a) posudzovať rámce monitorovania, politiky a núdzové plány, ktoré zaviedli úverové inštitúcie v súvislosti so zaťaženou a riadením kolaterálu;
- b) monitorovať stupeň, vývoj a druhy zaťaženosti aktív a súvisiace zdroje zaťaženosti, ako napríklad zabezpečené financovanie alebo iné transakcie;
- c) monitorovať objem, vývoj a kreditnú kvalitu nezaťažených, ale zaťažiteľných aktív, ktoré sú k dispozícii nezabezpečeným veriteľom;
- d) monitorovať objem, vývoj a druhy dodatočnej zaťaženosti vyplývajúcej zo stresových scenárov (potenciálna zaťaženosť).

2. **Vnútroštátnym orgánom dohľadu zodpovedným za bankový dohľad** sa odporúča, aby v rámci svojho procesu preskúmania monitorovali a hodnotili riziká spojené s riadením kolaterálu a so zaťaženou aktív. Pri tomto hodnotení by mali brať ohľad na ďalšie riziká, ako napríklad kreditné riziko a riziko financovania, a na zmierňujúce faktory, ako napríklad kapitálové rezervy a rezervy likvidity.

3. **EBA** sa odporúča, aby v súlade so svojou ustálenou konzultačnou praxou vydal usmernenia o harmonizovaných vzoroch a vymedzeniach pojmov s cieľom uľahčiť monitorovanie zaťaženosti aktív.

4. **EBA** sa odporúča, aby na úrovni Únie podrobne monitoroval stupeň, vývoj a druhy zaťaženosti aktív, ako aj nezaťažené, ale zaťažiteľné aktíva.

V.3.1. Ekonomické zdôvodnenie (odporúčania B a C)

Na jednej strane sú trhy so zabezpečeným financovaním v kontexte súčasnej krízy zdrojom stability a pomáhajú predchádzať ďalšiemu zhoršovaniu situácie vo financovaní i ďalšiemu zužovaniu dostupnosti úverov. Na strane druhej rastúci rozsah zabezpečeného financovania prináša zvyšovanie zaťaženosti aktív s rizikami uvedenými v kapitole III.1.

Za týchto okolností je zásadné, aby orgány dohľadu od úverových inštitúcií vyžadovali, aby poznali stupeň svojej zaťaženosti a vytvorili si ucelený rámec monitorovania. Inštitúcie sa dokážu so stresovými situáciami vyrovnávať lepšie, ak sú schopné monitorovať a riadiť svoje riziká pomocou pravidelných a kvalitných informácií. Orgány dohľadu môžu tieto informácie použiť na hodnotenie stavu úverových inštitúcií v súlade so špecifikami jednotlivých prípadov a v prípade potreby by mali byť schopné prijať ďalšie kroky na základe svojich odborných znalostí. Navrhované opatrenia v neposlednom rade orgánom dohľadu pomôžu určiť, čo predstavuje štrukturálny nárast zaťaženosti a čo je len reakciou na krízu, a tým zabrániť vyvolaniu dodatočného tlaku na trhy financovania.

V.3.2. Pozitíva a negatíva (odporúčania B a C)

Hlavné pozitíva návrhu:

- a) podporuje osvedčené postupy na úrovni úverových inštitúcií;
- b) úverové inštitúcie i orgány dohľadu ho môžu realizovať v krátkodobom až strednodobom horizonte;
- c) dá sa prispôsobiť zvláštnostiam jednotlivých členských štátov a rôznych obchodných modelov;
- d) prispel by k lepšiemu hodnoteniu rizika úverovej inštitúcie, pretože zaťaženosť aktív by sa monitorovala na základe odborných znalostí orgánu dohľadu;
- e) vnímanie vyššej miery kontroly nad stupňom zaťaženosti aktív zo strany úverových inštitúcií i orgánov dohľadu môže mať pozitívny vplyv na trhy i na rating úverových inštitúcií.

Hlavné negatíva návrhu:

- f) vyššia záťaž pre úverové inštitúcie, ktoré budú musieť zaviesť politiky, postupy a monitorovanie, hoci táto skutočnosť by sa najmä za súčasnej situácie mala považovať za správny postup;
- g) vyššia záťaž pre orgány dohľadu, ktoré budú musieť posudzovať politiky a praktiky úverových inštitúcií a monitorovať zaťaženosť aktív v každej z nich (hoci by sa mala uplatňovať určitá miera proporčnosti).

V.3.3. Nadväzujúce kroky (odporúčania B a C)

V.3.3.1. Lehota – odporúčanie B

Od vnútroštátnych orgánov zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB a Rade správu o krokoch prijatých v nadväznosti na odporúčanie B alebo primerane odôvodnili svoju nečinnosť.

V.3.3.2. Lehota – odporúčanie C

Od EBA a vnútroštátnych orgánov zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby predložili ESRB a Rade správu o krokoch prijatých v nadväznosti na toto odporúčanie alebo aby primerane odôvodnili svoju nečinnosť, a to v súlade s nižšie uvedeným časovým rámcom:

- a) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB a Rade usmernenia uvedené v odporúčaní C ods. 3 a priebežnú správu, ktorá bude obsahovať návrh plánovanej realizácie odporúčania C ods. 4;

- b) od EBA sa vyžaduje, aby do 30. septembra 2014 predložil ESRB prvú monitorovaciu správu o zaťaženosti aktív na účely odporúčania C ods. 4;
- c) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2015 predložil ESRB a Rade záverečnú monitorovaciu správu o zaťaženosti aktív na účely odporúčania C ods. 4;
- d) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. júna 2014 predložili ESRB prvú monitorovaciu správu o krokoch prijatých v nadväznosti na odporúčania C ods. 1 a 2;
- e) od vnútroštátnych orgánov dohľadu zodpovedných za bankový dohľad sa vyžaduje, aby do 30. septembra 2015 predložili ESRB a Rade záverečnú monitorovaciu správu o krokoch prijatých v nadväznosti na odporúčania C ods. 1 a 2.

V.3.3.3. Kritériá plnenia – odporúčanie B

V prípade odporúčania B pre vnútroštátne orgány dohľadu platia nasledujúce kritériá plnenia:

- a) vydanie usmernení adresovaných úverovým inštitúciám (resp. prijatie zodpovedajúcich krokov voči úverovým inštitúciám) zohľadňujúcich všetky aspekty odporúčania B v prípade, že takéto požiadavky v príslušnom členskom štáte neexistujú, nie sú v súlade s odporúčaním B ani nezahŕňajú všetky jeho aspekty;
- b) tieto usmernenia sa musia vzťahovať na všetky inštitúcie, ale ich realizácia inštitúciami musí zodpovedať relevantnosti rizík v jednotlivých prípadoch.

V.3.3.4. Kritériá plnenia – odporúčanie C

V prípade odporúčania C pre vnútroštátne orgány dohľadu platia nasledujúce kritériá plnenia:

- a) monitorovať zaťaženosť aktív v príslušnej krajine a vyhodnocovať relevantné riziká;
- b) predložiť za príslušný členský štát súhrnný prehľad miery a vývoja: i) stupňa zaťaženosti a jej zdrojov; ii) dostupnosti a kreditnej kvality nezaťažených, ale zaťažiteľných aktív a iii) dodatočnej zaťaženosti vyplývajúcej zo stresových scenárov spolu s podrobnými informáciami o zohľadnených scenároch;
- c) zabezpečiť, aby pravidelné postupy dohľadu zahŕňali monitorovanie zaťaženosti aktív, predovšetkým aspektov uvedených v odporúčaní C;
- d) odporúčanie by sa malo uplatňovať na konsolidovanej báze a výsledky by mali prediskutovať kolégiá orgánov dohľadu;
- e) zabezpečiť, aby sa monitorovanie a hodnotenie v zmysle odporúčania C ods. 1 vzťahovalo minimálne na najväčšie úverové inštitúcie každého štátu (z hľadiska objemu aktív) a aby pokrývalo najmenej 75 % celkových konsolidovaných aktív bankového systému.

V prípade odporúčaní C ods. 3 a 4 platia pre EBA nasledujúce kritériá plnenia:

- f) vymedziť potrebné pojmy vrátane definície zaťažených aktív a nezaťažených, ale zaťažiteľných aktív a stupňov zaťaženosti;
- g) vypracovať harmonizovaný vzor na zber údajov o zaťaženosti aktív;
- h) vydať potrebné usmernenia na jednotné uplatňovanie vymedzenia pojmov a vzorov na celom území Únie;
- i) monitorovať vývoj zaťaženosti aktív v Únii na základe informácií od vnútroštátnych orgánov dohľadu (v nadväznosti na realizáciu odporúčaní B a C);
- j) odporúčanie by sa malo uplatňovať na konsolidovanej báze a výsledky by mali prediskutovať kolégiá orgánov dohľadu.

V.3.4. Správa o nadväzujúcich krokoch – odporúčanie B

Správa by mala obsahovať všetky kritériá plnenia. Správa vnútroštátnych orgánov dohľadu s termínom do 30. júna 2014 by mala obsahovať:

- a) anglický preklad nástroja, ktorý úverovým inštitúciám ukladá povinnosť konať v súlade s odporúčaním B;
- b) stručný opis toho, ako prijaté kroky plnia toto odporúčanie.

V.3.5. Správy o nadväzujúcich krokoch – odporúčanie C

Správy by mali obsahovať všetky kritériá plnenia.

Priebežná správa EBA s termínom do 31. decembra 2013 by mala obsahovať:

- a) usmernenia vydané v súvislosti s harmonizovanými vzormi a vymedzeniami pojmov v rámci odporúčania C ods. 3;
- b) stručný opis toho, ako prijaté kroky plnia odporúčanie C ods. 3;
- c) návrh spôsobu monitorovania vývoja zaťaženia aktív v Únii.

Správa EBA s termínom do 30. septembra 2014 by mala obsahovať:

- d) ukazovatele zvolené na monitorovanie zaťaženia aktív v rôznych členských štátoch a v Únii ako celku.

Správa EBA s termínom predloženia do 31. decembra 2015 by mala obsahovať ukazovatele zvolené na monitorovanie zaťaženia aktív v rôznych členských štátoch a v Únii ako celku.

Správa vnútroštátnych orgánov dohľadu s termínom do 30. júna 2014 by mala obsahovať:

- e) všetky podrobnosti uvedené v odporúčaní C ods. 1 a 2 tak z hľadiska ukazovateľov použitých na monitorovanie zaťaženia aktív, ako aj požadovaných hodnotení.

Správa vnútroštátnych orgánov dohľadu s termínom do 30. septembra 2015 by mala obsahovať všetky podrobnosti uvedené v odporúčaní C ods. 1 a 2 tak z hľadiska ukazovateľov použitých na monitorovanie zaťaženia aktív, ako aj požadovaných hodnotení.

V.4. Odporúčanie D – Transparentnosť trhu vo vzťahu k zaťaženosti aktív

1. **EBA** sa odporúča, aby vypracoval usmernenia o požiadavkách na transparentnosť úverových inštitúcií vo vzťahu k zaťaženosti aktív. Tieto usmernenia by mali pomôcť zaistiť, aby boli informácie zverejnené na trhu jednoznačné, ľahko porovnateľné a vhodné. Vzhľadom na obmedzené skúsenosti so zverejňovaním spoľahlivých a zmysluplných informácií o kvalite aktív by EBA mal rozsah zverejňovania postupne zvyšovať s cieľom prejsť na režim širšieho zverejňovania po uplynutí jedného roka.

V usmerneniach by sa od úverových inštitúcií malo vyžadovať, aby poskytovali:

- a) informácie o úrovni a vývoji zaťažených a nezaťažených aktív:
 - i) za prvý rok od prijatia usmernení by tieto informácie mali zahŕňať členenie podľa druhu aktív a mali by sa poskytovať raz za rok;
 - ii) na základe skúseností nadobudnutých do 31. decembra 2014 vrátane implementácie odporúčania C by sa usmernenia mali zmeniť a doplniť tak, aby sa vyžadovalo poskytovanie informácií každých 6 mesiacov, a mala by sa pridať požiadavka, aby sa zverejňovalo členenie podľa kvality aktív, ak bude podľa názoru EBA v rámci takéhoto dodatočného zverejňovania možné získať spoľahlivé a zmysluplné informácie;
- b) dobrovoľné vysvetlenie, na základe ktorého poskytnú úverové inštitúcie používateľom informácie, ktoré môžu byť užitočné na pochopenie významu zaťaženia pre model financovania úverovej inštitúcie.

2. Na účely odseku 1 písm. a) sa **EBA** odporúča, aby v usmerneniach bližšie vymedzil črty zverejňovaných údajov, čo sa týka ich druhu a termínu zverejňovania.
3. **EBA** sa odporúča, aby pri príprave týchto usmernení:
 - a) spolupracoval s ESMA s cieľom vychádzať z existujúcich požiadaviek obsiahnutých v IFRS vo vzťahu k zaťaženosti aktív;
 - b) zohľadnil príslušný vývoj v súvisiacich otázkach, najmä v tých, ktoré sa týkajú regulačného rámca likvidity, a
 - c) zabezpečil, aby úroveň a vývoj aktív zaťažených v prospech centrálnych bank, ako aj objem pomoci v podobe likvidity od centrálnej banky nemohli byť zistené.

V.4.1. Ekonomické zdôvodnenie

Trend rastúcej závislosti od kolateralizovaného financovania bol popri iných faktoroch spôsobený zvýšenou rizikovou averziou investorov investujúcich do úverových inštitúcií. Riziková averzia a skutočnosť, že nezabezpečení investori majú nárok len na zredukovaný a potenciálne menej kvalitný podiel na súvahe, majú tendenciu zvyšovať cenu nezabezpečeného financovania. Ak by trhy fungovali bez zlyhania, tento cenový mechanizmus by umožnil dosiahnuť primeranú mieru zaťaženosti.

Nezabezpečení veritelia však svoje ceny nemenia z dvoch hlavných dôvodov: buď nemajú dostatok informácií o miere zaťaženosti aktív z dôvodu ich nedostatočného zverejňovania, alebo neberú do úvahy zvýšené riziko spôsobené mierou zaťaženosti aktív, pretože sa spoliehajú na implicitné alebo explicitné záruky (napr. systémy ochrany vkladov). Cieľom povinnej transparentnosti je odstrániť nerovnosť medzi informovanými a neinformovanými investormi a vytvoriť im rovnaké podmienky. Odporúčanie uvádza, že usmernenia by mali od inštitúcií vyžadovať, aby k zverejneným kvantitatívnym údajom o zaťaženosti aktív priložili aj vysvetlenie. Tým sa odporúčanie snaží dosiahnuť, aby účastníci trhu z poskytnutých kvantitatívnych údajov nevyvodzovali žiadne zjednodušené ani nepresné závery.

Navyše v prípade zlyhania emitenta zabezpečených nástrojov majú investori právo i dôvod predať súbor svojich aktív, aby získali nominálnu hodnotu prostriedkov, ktoré poskytli. To môže spôsobiť pokles cien predávaných aktív, a tým aj vyššiu stratu pri zlyhaní pre ostatných investorov. Môže to mať nepriaznivý vplyv aj na ďalšie inštitúcie/osoby, ktoré vlastnia to isté aktívum (mechanizmus výpredaja). Toto odporúčanie o transparentnosti trhu sa preto snaží znížiť asymetriu informovanosti i rozsah externalít. Ak majú účastníci trhu o úverových inštitúciách informácie, ktoré sú zrozumiteľné a ľahko porovnateľné, dokážu lepšie rozlišovať rizikové profily z hľadiska zaťaženosti.

V.4.2. Pozitíva a negatíva

Hlavné pozitíva návrhu:

- a) umožňuje veriteľom prijímať lepšie a informovanejšie rozhodnutia, a tým vytvára trhový mechanizmus, ktorý prispieva k dosiahnutiu primeranejšej miery zaťaženosti;
- b) nedostatok transparentnosti v oblasti zaťaženosti aktív, ktorý vyvoláva neistotu v spojitosti s odolnosťou úverových inštitúcií, sa tak znižuje. Úverové inštitúcie v súčasnosti čelia problému kolektívneho konania a cieľná snaha o zvýšenie transparentnosti bude preto pre nich prínosom. Transparentnosť tiež môže uľahčiť prístup k nezabezpečenému dlhu úverovým inštitúciám, ktoré ho v súčasnosti nemajú, pretože umožňuje investorom oceniť skutočné riziko, ktoré podstupujú;
- c) predovšetkým povinné zverejňovanie informácií by mohlo pomôcť menej zaťaženým úverovým inštitúciám odlišiť sa od tých viac zaťažených bez toho, aby sa vystavovali nevýhode „prvého kroku“ (trhy môžu reagovať negatívne na „zdravé“ úverové inštitúcie, ktoré zverejňujú svoju mieru zaťaženosti, ak nemajú žiadne informácie o rozložení týchto hodnôt). Tento argument je relevantný len v členských štátoch, v ktorých úverové inštitúcie svoju mieru zaťaženosti nezverejňujú dobrovoľne;

- d) zavedenie dodatočných vykazovacích povinností popri požiadavkách stanovených v IFRS 7 by rozšírilo okruh vykazujúcich úverových inštitúcií, rozšírilo vykazovanie na všetky prostriedky zaťaženosti, zdokonalilo podmienky vykazovania a vytvorilo jednotnejšie postupy;
- e) zverejňovanie hodnôt mediánov (v porovnaní s údajmi ku koncu obdobia) lepšie znázorňuje štruktúrnu úroveň zaťažených a nezaťažených aktív a je menej náchylné na prikrášľovanie.

Hlavné negatíva návrhu:

- f) náklady na zostavovanie požadovaných informácií;
- g) potenciálne procyklické efekty, ktoré môžu nastať, ak zverejňovanie údajov nebude harmonizované a dobre vysvetlené: trh si môže zdefinovať určitú maximálnu mieru zaťaženosti, ktoré nebude primeraná, a tak donútiť úverové inštitúcie obmedziť svoju zaťaženosť aktív na prehnane nízku úroveň, aby získali prístup k trhovému financovaniu. Regulačné orgány zároveň môžu stanoviť predpisy, ktoré mieru zaťaženosti posunú smerom nahor;
- h) požiadavky na povinné zverejňovanie môžu predovšetkým niektorým úverovým inštitúciám zablokovať prístup na trh. V dôsledku vylúčenia z nezabezpečených trhov sa vysoko zaťažené inštitúcie môžu zaťažiť ešte viac, a tým zväčšíť rozptyl mier zaťaženosti medzi jednotlivými úverovými inštitúciami. Vzhľadom na to, že zabezpečené financovanie je vysoko procyklické (dôvodom nie sú objemy, ale ceny/zrážky), môže zvýšená zaťaženosť obmedziť možnosti financovania úverových inštitúcií. Takýto procyklický vývoj (hromadné vypovedanie nesplatených záväzkov úverových inštitúcií, hrozba výpredaja) môže prinútiť verejný sektor intervenovať z pozície veriteľa v poslednej inštancii i v prípadoch, v ktorých by to inak nebolo potrebné. Ak by sa zaťaženosť aktív považovala za vysoko zoskupenú na národnej úrovni, zvýšená transparentnosť by mohla urýchliť špirálu štátneho a bankového dlhu;
- i) akékoľvek ďalšie zverejňovanie údajov súvisiacich so zaťaženosťou môže zvýšiť riziko, že trh odhalí využívanie úverových nástrojov centrálnej banky, čo povedie k nepatričným reakciám vrátane stigmatizácie takýchto nástrojov. Zverejňovanie informácií spôsobom navrhovaným v tomto odporúčaní, ktorý predovšetkým spĺňa podmienky stanovené v odseku 3 písm. b), zabráni podstatným nákladom spojeným so stigmatizáciou likviditných nástrojov centrálnej banky.

V.4.3. Nadväzujúce kroky

V.4.3.1. Lehoty

Od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB a Rade správu o krokoch prijatých v nadväznosti na toto odporúčanie alebo aby primerane odôvodnil svoju nečinnosť.

EBA by mal do 30. júna 2015 predložiť ESRB a Rade dodatočnú správu o implementácii odporúčania D ods. 1 písm. a) bodu ii). Lehoty na implementáciu usmernení EBA zo strany úverových inštitúcií by mali byť stanovené v usmerneniach.

V.4.3.2. Kritériá plnenia

V prípade odporúčania D pre EBA platia nasledujúce kritériá plnenia:

- a) vypracovať usmernenia o požiadavkách týkajúcich sa transparentnosti obsahujúce všetky aspekty odporúčania D, zohľadňujúc nasledujúce body:
 - i) pri tvorbe usmernení by EBA mal vždy brať do úvahy potrebu chrániť integritu operácií centrálnej banky. Predovšetkým je potrebné, aby podmienky zverejňovania, ktorých cieľom je predísť odhaleniu aktív zaťažených v prospech centrálnych bánk, v zmysle odseku 3 písm. b) spĺňali nasledujúce kritériá: aktíva zaťažené v prospech centrálnych bánk by nemali byť zahrnuté do žiadnej zverejňovanej kategórie, ktorá a) je za normálnych okolností stabilná a ktorá b) umožňuje, aby zmeny zaťaženosti v dôsledku trhových transakcií boli viditeľné v rámci ostatných vykazovacích povinností;
 - ii) v záujme ochrany integrity operácií centrálnej banky by členenie zaťažených a nezaťažených aktív podľa druhu aktíva v zmysle ods. 1 písm. a) bodu i) nemalo byť podrobnejšie než členenie na: 1. hotovosť; 2. štátne a nadnárodné dlhové nástroje a dlhové nástroje centrálnych bánk; 3. ostatné finančné aktíva a 4. nefinančné aktíva;
 - iii) v snahe zabezpečiť, aby zverejňované informácie boli koherentné a chránili integritu operácií centrálnej banky, by sa mali zaťažené a nezaťažené aktíva klasifikovať podľa kvality aktív v zmysle odseku 1 písm. a) bodu ii) na základe vhodných kritérií vrátane rizikových váh;

- iv) mali by byť vypracované jednoznačné usmernenia týkajúce sa definície zaťažených a nezaťažených aktív, a predovšetkým klasifikácie zaťažených aktív v prípade systémov združovania aktív používaných ako kolaterál, ako napr. v rámci menovej politiky Eurosystemu;
 - v) vysvetlenie, na ktoré sa odvoláva odsek 1 písm. b), by malo obsahovať konkrétne príklady, napr. zdroje zaťaženosti, objasnenie obchodných modelov a informácie o nadmernej zaťaženosti. Súčasťou informácií o nadmernej zaťaženosti by mali byť potrebné podrobnosti o nadmernej zaťaženosti prekračujúcej minimálnu požadovanú úroveň, keďže aktíva zabezpečujúce určitú operáciu v miere presahujúcej minimálne požiadavky môžu byť stále k dispozícii na zaťaženie alebo pre iných veriteľov v prípade platobnej neschopnosti. Tieto minimálne požiadavky môžu byť regulačnej, zmluvnej, trhovej alebo obchodnej povahy;
 - vi) usmernenia by mali stanoviť, že kvantitatívne údaje o zaťažených a nezaťažených aktívach by mali zodpovedať hodnotám mediánov za šesťmesačné obdobie v prípade polročných údajov a za dvanásťmesačné obdobie v prípade ročných údajov. Do výpočtu hodnôt mediánov by malo byť zahrnutých najmenej šesť mesačných pozorovaní v prípade polročných údajov a dvanásť mesačných pozorovaní v prípade ročných údajov;
 - vii) usmernenia by mali stanoviť lehotu zverejnenia v dĺžke najviac päť mesiacov po skončení príslušného obdobia, ale nie dlhšiu, ako je časové oneskorenie pri zverejňovaní ročnej účtovnej závierky;
- b) vydať potrebné usmernenia týkajúce sa požiadaviek transparentnosti.

V.4.4. Správy o naväzujúcich krokoch

Správy by mali obsahovať všetky kritériá plnenia.

Správa EBA s termínom do 31. decembra 2013 by mala obsahovať:

- a) vydané usmernenia;
- b) stručný opis toho, ako tieto usmernenia plnia toto odporúčanie.

Správa EBA s termínom do 30. júna 2015 by mala obsahovať hodnotenie výsledkov implementácie odporúčania D ods. 1 písm. a) bodu ii).

V.5. Odporúčanie E – Kryté dlhopisy a iné nástroje vytvárajúce zaťaženie

1. **Vnútroštátnym orgánom dohľadu** sa odporúča, aby identifikovali najlepšie postupy týkajúce sa krytých dlhopisov a aby podporili harmonizáciu ich vnútroštátnych rámcov.
2. **EBA** sa odporúča, aby koordinoval činnosti vnútroštátnych orgánov dohľadu najmä vo vzťahu ku kvalite a segregácii súboru zabezpečovacích aktív, vylúčeniu krytých dlhopisov z konkurznej podstaty, rizikám spojeným s aktívami a pasívami, ktoré majú vplyv na súbor zabezpečovacích aktív, a zverejňovaniu zloženia súboru zabezpečovacích aktív.
3. **EBA** sa odporúča, aby v nadväznosti na dvojročné monitorovanie fungovania trhu s krytými dlhopismi na základe najlepších postupov zvážil, či je vhodné vydať usmernenia alebo odporúčania schvaľujúce tieto najlepšie postupy. Ak EBA zistí, že je v tejto súvislosti potrebný legislatívny návrh, mal by to oznámiť Európskej komisii a informovať ESRB.
4. **EBA** sa odporúča, aby posúdil, či existujú iné finančné nástroje vytvárajúce zaťaženie a v prípade ktorých by bolo tiež vhodné identifikovať najlepšie postupy vo vnútroštátnych rámcoch. Ak EBA dôjde k záveru, že takéto nástroje existujú, mal by: i) koordinovať identifikáciu a podporiť harmonizáciu najlepších postupov vyplývajúcich z takýchto nástrojov prostredníctvom vnútroštátnych orgánov dohľadu; ii) v neskoršom štádiu konať podľa odseku 3 vo vzťahu ku krytým dlhopisom.

V.5.1. Ekonomické zdôvodnenie

Nižšie uvedené ekonomické zdôvodnenie sa týka špecifického prípadu krytých dlhopisov.

Všeobecne povedané, ak rámce krytých dlhopisov dodržiavajú najlepšie postupy a sú porovnateľnejšie, pre investorov – predovšetkým zahraničných – sa môžu stať atraktívnejšími, pretože náklady spojené s porozumením regulačnému rámcu sú nižšie. Inými slovami, takéto opatrenia môžu prispieť k zmierneniu trhových frikcií v spojitosti s transakčnými nákladmi (ak sa tieto náklady merajú ako náklady na získanie informácií), a tým i k trhovej integrácii na úrovni Únie. Treba poznamenať, že zámerom nie je stanoviť celoeurópske limity emisie krytých dlhopisov, ale stimulovať používanie najlepších postupov v snahe zabezpečiť kvalitné štandardy.

V.5.2. Pozitíva a negatíva

Hlavné pozitíva návrhu:

- a) zlepšenie a čiastočná konvergencia rôznych rámcov krytých dlhopisov, ako aj rámcov iných nástrojov vytvárajúcich zaťaženosť;
- b) prínos k vyššej akceptácii krytých dlhopisov zo strany investorov, a to i mimo Únie, a zlepšeniu ich hodnotenia ratingovými agentúrami vďaka tomu, že rôzne rámce budú na úrovni najlepších postupov viac podobné a porovnateľnejšie, a
- c) môže mať aj pozitívne krátkodobé účinky.

Hlavným negatívom návrhu sú:

- d) náklady spojené so zmenami regulačného rámca.

V.5.3. Nadväzujúce kroky

V.5.3.1. Lehoty

Od EBA a vnútroštátnych orgánov dohľadu sa vyžaduje, aby predložili ESRB a Rade správy o krokoch prijatých v nadväznosti na toto odporúčanie alebo aby primerane odôvodnili svoju nečinnosť, a to v súlade s nižšie uvedeným časovým rámcom:

- a) od vnútroštátnych orgánov dohľadu sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložili ESRB a Rade správu o krokoch prijatých v nadväznosti na odporúčanie E ods. 1;
- b) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2013 predložil ESRB priebežnú správu určujúcu zásady najlepších postupov vo vzťahu ku krytým dlhopisom, ktoré identifikoval spolu s vnútroštátnymi orgánmi dohľadu, a hodnotenie existencie ostatných finančných nástrojov vytvárajúcich zaťaženosť a vo vzťahu ku ktorým je potrebné identifikovať najlepšie postupy;
- c) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2014 predložil ESRB priebežnú správu určujúcu zásady najlepších postupov pre ostatné finančné nástroje vytvárajúce zaťaženosť, ak boli identifikované v priebežnej správe uvedenej v písmene b) tohto časového rámca;
- d) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2015 predložil ESRB a Rade záverečnú správu, ktorá bude obsahovať hodnotenie fungovania rámca pre kryté dlhopisy na základe zásad najlepších postupov, a svoje vyjadrenie týkajúce sa ďalších odporúčaných krokov, ak sa budú považovať za potrebné;
- e) od EBA sa vyžaduje, aby do 31. decembra 2016 predložil ESRB a Rade záverečnú správu, ktorá bude obsahovať hodnotenie fungovania rámca pre ostatné finančné nástroje vytvárajúce zaťaženosť na základe zásad najlepších postupov, ak boli identifikované v priebežnej správe podľa písmena b) tohto časového rámca, a svoje vyjadrenie týkajúce sa ďalších odporúčaných krokov, ak sa budú považovať za potrebné.

V.5.3.2. Kritériá plnenia

V prípade odporúčania E platia pre vnútroštátne orgány dohľadu nasledujúce kritériá plnenia:

- a) zrevidovať súkromné a verejné iniciatívy a štandardy a podporiť tie z nich, ktoré presadzujú najlepšie postupy a harmonizáciu v prípade krytých dlhopisov a ostatných nástrojov vytvárajúcich zaťaženosť.

V prípade odporúčania E platia pre EBA nasledujúce kritériá plnenia:

- b) vypracovať zásady najlepších postupov pre kryté dlhopisy a ostatné nástroje vytvárajúce zaťaženosť. Tieto zásady by mali vychádzať z vysokodôveryhodných a stabilných existujúcich štandardov;
- c) monitorovať trh s krytými dlhopismi počas dvoch rokov a hodnotiť dodržiavanie uvedených zásad a v prípade potreby zvážiť ďalšie kroky;
- d) v prípade potreby ďalších krokov vypracovať štandardy potrebné na dosiahnutie najvyššej možnej kvality s cieľom zachovať stabilitu týchto nástrojov.

V.5.4. Správy o prijatých nadväzujúcich krokoch

Správy by mali obsahovať všetky kritériá plnenia.

Správa vnútroštátnych orgánov dohľadu s termínom do 31. decembra 2013 by mala obsahovať prehľad súkromných a verejných iniciatív a existujúcich štandardov v príslušnom členskom štáte a určiť najlepšie postupy.

Správa EBA s termínom do 31. decembra 2013 by mala obsahovať zásady najlepších postupov vydaných pre kryté dlhopisy a informácie o existencii iných finančných nástrojov vytvárajúcich zataženosť, pre ktoré je takéto najlepšie postupy ešte potrebné určiť.

Priebežná správa EBA s termínom do 31. decembra 2014 by mala stanoviť zásady najlepších postupov všetkých ostatných finančných nástrojov identifikovaných v rámci odporúčania E ods. 4.

Správa EBA s termínom do 31. decembra 2015 by mala obsahovať hodnotenie fungovania trhu krytých dlhopisov pri uplatňovaní najlepších postupov podľa vydaných zásad a jeho názor na potrebu ďalších opatrení.

Správa EBA s termínom do 31. decembra 2016 by mala obsahovať hodnotenie fungovania rámca pre ostatné finančné nástroje vytvárajúce zataženosť pri uplatňovaní najlepších postupov podľa vydaných zásad a jeho názor na potrebu ďalších opatrení.

V.6. ESRB berie na vedomie iné iniciatívy

ESRB tiež berie na vedomie prebiehajúce súkromné iniciatívy zamerané na oživenie ďalších oblastí trhu financovania. V tejto súvislosti treba osobitne vyzdvihnúť iniciatívu Prime Collateralised Securities (PCS) zameranú na udeľovanie značiek, ktorej cieľom je sprehľadniť podmienky sekuritizácie. Hoci niektoré aspekty sekuritizačného trhu možno označiť za jednu z príčin finančnej krízy v roku 2008, primeraná sekuritizácia ako súčasť širšej kombinácie zdrojov financovania môže byť za predpokladu jasnej regulácie a zrozumiteľnosti pre celkový bankový sektor prínosom.

V rámci tejto súkromnej iniciatívy budú môcť získať „značku“ len nástroje, ktoré spĺňajú stanovené kritériá. V prípade správnej implementácie to podľa ESRB môže viesť k nárastu dôvery na trhu v dôsledku štandardizácie a trhom iniciovanej harmonizácie, čo môže prispieť k oživeniu jednej časti širšieho spektra zdrojov financovania. Prebiehajú aj ďalšie iniciatívy na národnej úrovni, napríklad holandská iniciatíva HFC (Holland Financial Centre), ktorej predmetom je štandardizácia terminológie a zverejňovanie informácií o cenových papieroch krytých hypotekárnymi úvermi na bývanie.

ESRB tiež berie na vedomie súkromné iniciatívy zamerané na označovanie krytých dlhopisov, ktoré zvyšujú zrozumiteľnosť podmienok krytých dlhopisov. Dlhopisy spĺňajúce stanovené kritériá budú môcť niesť príslušnú „značku“. Podobne ako pri sekuritizácii v prípade správnej implementácie to môže viesť k nárastu dôvery na trhu, z ktorej by mohla vyplývať určitá štandardizácia a trhovo iniciovaná harmonizácia.

VI. VÝSLEDKY PRIESKUMU O ZAŤAŽENOSTI AKTÍV A INOVATÍVNOM FINANCOVANÍ: METODICKÉ A ŠTATISTICKÉ POZNÁMKY

VI.1. Metodické poznámky

VI.1.1. Všeobecný opis súboru údajov

Koncom jari 2012 ESRB uskutočnil prieskum zataženosť aktív a inovatívneho financovania. Všetky výsledky prezentované v tejto prílohe a všetky výsledky uvedené v hlavnom texte, ktoré sa odvolávajú na Prieskum ESRB o zataženosť aktív a inovatívnom financovaní, sa vzťahujú na tento jednorazový prieskum, pričom referenčným obdobím je koniec roka 2011. Okrem toho sa vo všetkých možných prípadoch zisťovali aj údaje za referenčné obdobie ku koncu roka 2007, aby bolo možné porovnanie so stavom pred krízou. Údaje od bánk obsahovali viacero aspektov súvisiacich so zataženosťou aktív a inovatívnymi zdrojmi financovania.

Informácie sa zbierali na plne konsolidovanej báze. Bola vyvinutá maximálna snaha o uplatnenie prudenciálneho rozsahu konsolidácie (t. j. bez expozícií pochádzajúcich z nebankových dcérskych podnikov).

Súčasťou požadovaných informácií bolo rozdelenie zaťažených aktív a súvisiacich záväzkov podľa typu použitého kolaterálu (napr. štátne dlhopisy, úvery na bývanie atď.) a podľa typu zabezpečeného financovania (napr. kryté dlhopisy, repoobchody, likviditné swapy a financovanie od centrálnych bánk). Súčasťou boli aj informácie o aktívach zaťažených z dôvodov, pri ktorých nešlo o zdroj financovania (napr. derivátne transakcie). V snahe umožniť porovnanie medzi stavom na konci roka 2011 a predkrízovým obdobím sa tieto informácie zisťovali ku koncu roka 2011 aj 2007 (za 2007 v rámci možnosti).

Pri zabezpečenom i nezabezpečenom financovaní sa tiež vyžadovali informácie o členení financovania podľa zmluvných strán (napr. centrálné banky, ostatné finančné inštitúcie atď.) vrátane údajov o zodpovedajúcich zaťažených aktívach ku koncu roka 2011.

V rámci prieskumu sa takisto zisťovalo základné členenie zaťažených a nezaťažených aktív podľa kreditnej kvality, a to na základe ich rozdelenia podľa pomerov LTV (pre úvery zabezpečené nehnuteľnosťou), alebo podľa regulačných rizikových váh. Vzhľadom na to, že pod stupeň zaťaženosti bánk sa môžu významným spôsobom podpísať negatívne udalosti, potenciálna zaťaženosť aktív sa vykazovala v troch nepriaznivých scenároch vývoja: zníženie vlastného úverového ratingu banky, znehodnotenie založeného kolaterálu a zvýšenie LTV kolateralizovaných úverov. Vplyv jednotlivých scenárov odhadovali banky, takže mohli použiť rôzne predpoklady a metodiku.

V neposlednom rade sa zisťovali aj určité údaje o inovatívnych zdrojoch financovania, a predovšetkým o financovaní bánk prostredníctvom likviditných swapov a ETF. Súčasťou informácií bolo porovnanie hodnoty poskytnutých a prijatých pôžičiek cenných papierov spolu s čiastočným členením podľa zmluvných strán v prípade likviditných swapov. Údaje sa zisťovali ku koncu roka 2011 a v rámci možnosti aj ku koncu roka 2007.

VI.1.2. Niektoré metodické aspekty

V záujme správnej interpretácie predbežných výsledkov tejto analýzy údajov treba vziať do úvahy niekoľko metodických aspektov.

Financovanie od centrálnych bánk sa považovalo za samostatnú kategóriu. Do transakcií s centrálnymi bankami neboli zahrnuté likviditné swapy (vrátane repoobchodov). V prípade krytých dlhopisov a iných kolateralizovaných cenných papierov neumiestnených na trhu (nedistribovaných cenných papierov) sa vykazovali len zaťažené aktíva, keďže tieto cenné papiere ešte samy osebe nepredstavovali zdroj financovania.

Podsúvahové položky sa spravidla nevykazovali. Výnimku tvorili nedistribované cenné papiere a opakovane používaný kolaterál z reverzných repoobchodov (označovaných ako „párované repoobchody“). Uvedený stupeň zaťaženosti preto spravidla neobsahuje nezaťažené aktíva, ktoré mohli byť vykázané ako podsúvahové položky.

VI.1.3. Kontrola kvality údajov

Všetky údaje získané v rámci tohto prieskumu prešli dôkladnou kontrolou kvality, počas ktorej sa overovala konzistentnosť údajov v rámci bánk i medzi nimi. V prípade potreby boli údaje podľa možnosti upravené, aby bola zaistená konzistentnosť celého súboru údajov. Vo väčšine prípadov sa problémy týkali nejednoznačného výkladu, nekonzistentnosti alebo neistoty spojenej s údajmi, ktoré banky vykazovali. V najkomplikovanejších prípadoch k riešeniu prispeli vnútroštátne orgány dohľadu, ktoré podľa možnosti poskytli aj revidované údaje. V dôsledku pochybnej spoľahlivosti alebo nedostatočnej ekonomickej interpretácie však niektoré údajové body museli byť vylúčené⁽¹⁾.

Pôvodne z 54 bánk vo vzorke poskytlo požadované údaje alebo kvalitatívne informácie 51 z nich, čo predstavuje približne 99 % bánk vo vzorke a viac než 60 % bankového systému Únie. Miera úplnosti, ako aj kvalita údajov sa však značne líšila tak medzi bankami, ako aj medzi jednotlivými tabuľkami od tej istej banky. Pri väčšine bánk najmä chýbali údaje za rok 2007 a kvalita/úplnosť údajov o kreditnej kvalite zaťažených a nezaťažených aktív, potenciálnej zaťaženosti a inovatívnych nástrojoch financovania je podstatne nižšia než v iných častiach výkazu.

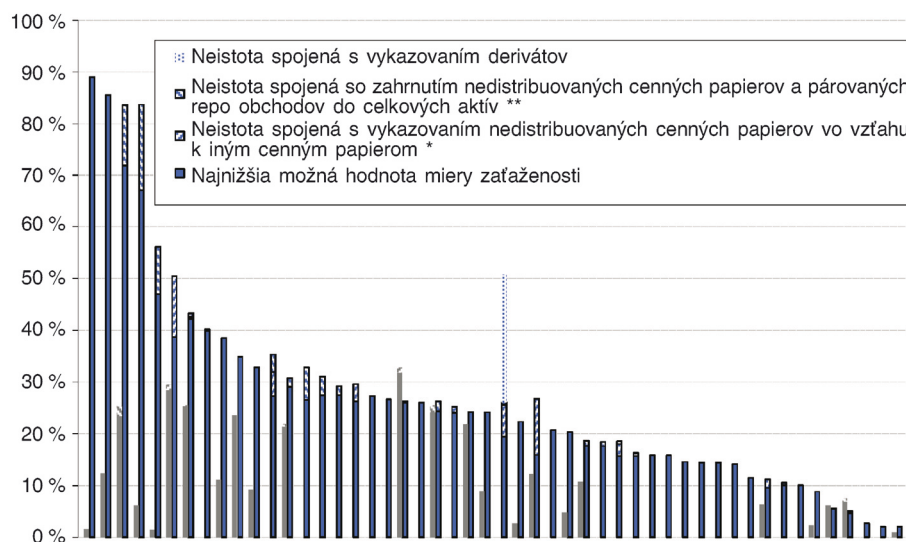
⁽¹⁾ V dôsledku toho sa vzorka bánk v rôznych druhoch grafov môže líšiť. V grafoch uvádzajúcich porovnanie medzi rokmi 2007 a 2011 sa však údaje vždy vzťahujú na vzorku bánk, ktoré poskytli údaje za oba roky. Celkový podiel chýbajúcich alebo nespoľahlivých údajových bodov predstavuje približne štvrtinu celého súboru údajov (v prevažnej väčšine išlo o chýbajúce údaje).

VI.2. Zafaženosť

VI.2.1. Miery zafaženosti

Graf 29

Rozdelenie pomeru zafažených aktív (bez párovaných repoobchodov) k celkovým aktívam ku koncu roka 2011 (modrý odtieň) a ku koncu roka 2007 (šedý odtieň)

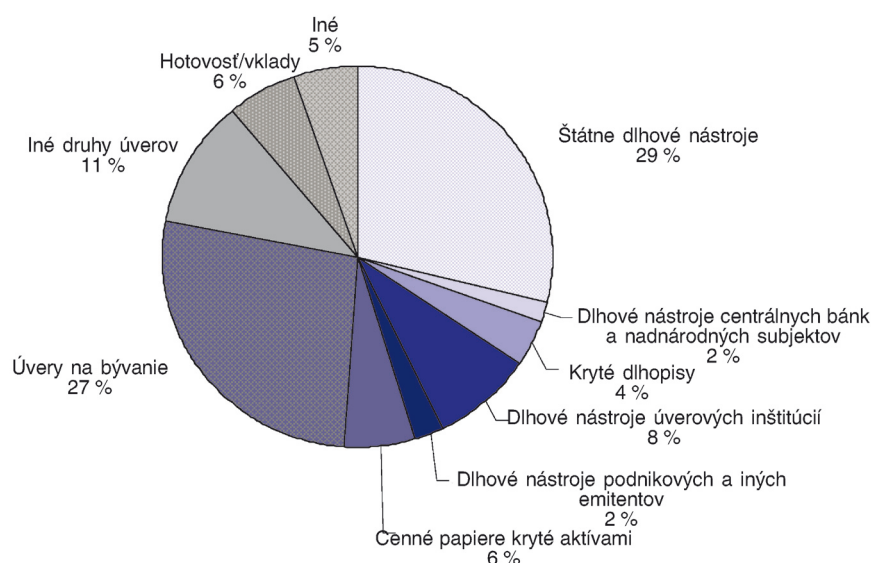
Zdroj: Prieskum ESRB o zafaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 51 bánk (koncoročné údaje za rok 2011), 28 bánk (koncoročné údaje za rok 2007).

Poznámky: Najnižšia hodnota intervalu sa počíta ako podiel celkových zafažených aktív (znížených o hodnotu nedistribovaných cenných papierov v bankách, kde mohli byť zahrnuté do ostatných krytých dlhopisov a ostatných kolateralizovaných cenných papierov) na objeme celkových aktív zvýšených o objem párovaných repoobchodov. Stredná hodnota (v legende označená hviezdikou) sa počíta ako podiel celkových zafažených aktív (vrátane párovaných repoobchodov) na objeme celkových aktív zvýšených o objem párovaných repoobchodov. Najvyššia hodnota (v legende označená dvoma hviezdikami) sa počíta ako podiel celkových zafažených aktív (vrátane párovaných repoobchodov) na vykázanom objeme celkových aktív. V prípade bánk, ktorých vykazovacia metóda bola z údajov zrejماً, uvedené úpravy miery zafaženosti neboli vykonané a intervaly neistoty sú zanedbateľné.

Graf 30

Rozdelenie zafažených aktív podľa druhu kolaterálu ku koncu roka 2011

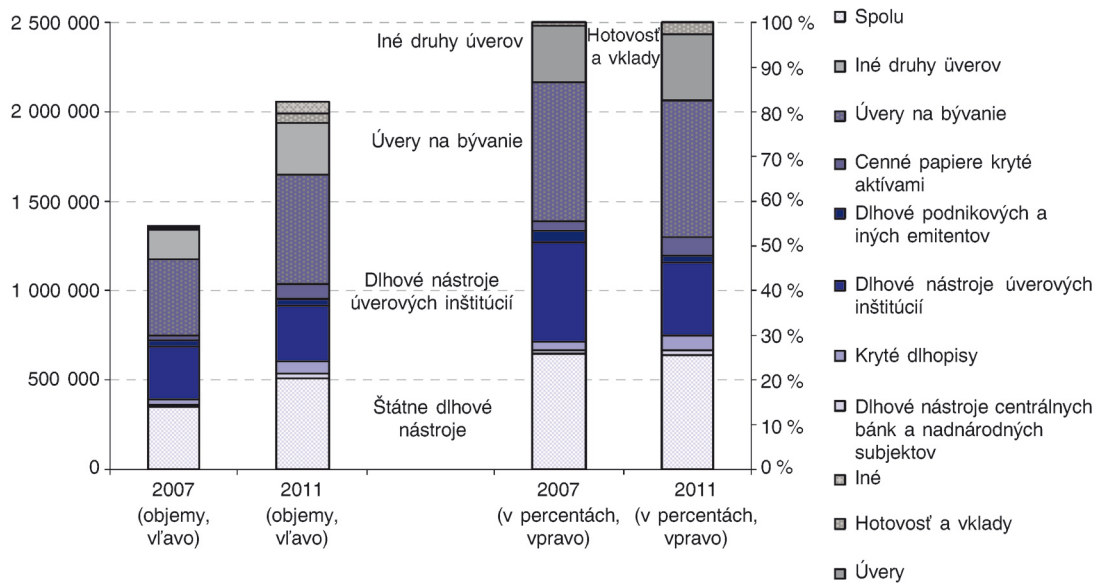

Zdroj: Prieskum ESRB o zafaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 49 bánk.

Graf 31

Rozdelenie zafixovaných aktív podľa druhu kolaterálu v rokoch 2007 a 2011 (v mil. EUR a v percentách)

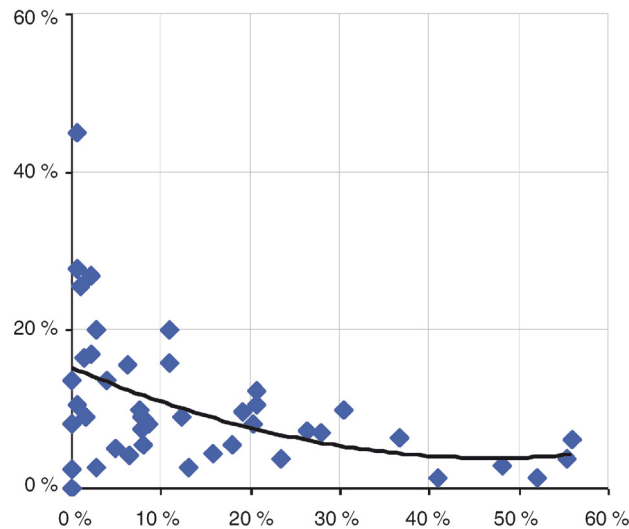
Zdroj: Prieskum ESRB o zafixovanosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 24 bánk.

Poznámka: Vzorka bánk v rokoch 2007 a 2011 je rovnaká.

Graf 32

Vzťah štruktúry nezaťažených aktív akceptovateľných na získanie financovania od centrálnych bánk a ich podielu na celkových aktívach ku koncu roka 2011

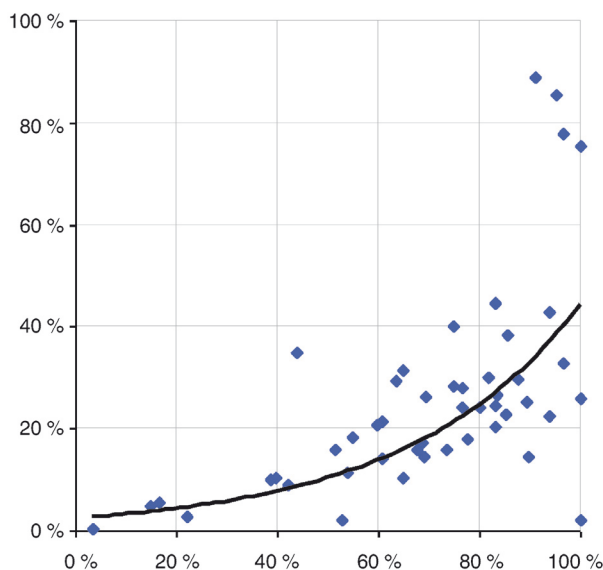
Zdroj: Prieskum ESRB o zafixovanosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 43 bánk.

Poznámky: Vodorovná os predstavuje podiel nezaťažených aktív akceptovateľných ako kolaterál vo financovaní od centrálnych bánk ako percento celkových aktív. Zvislá os predstavuje podiel dlhových nástrojov vydaných úverovými inštitúciami (s výnimkou krytých dlhopisov) a podnikmi a inými emitentmi ako percento celkových nezaťažených aktív akceptovateľných na získanie financovania od centrálnych bánk.

Graf 33

Nezaťažené akceptovateľné aktíva a miera zaťaženia

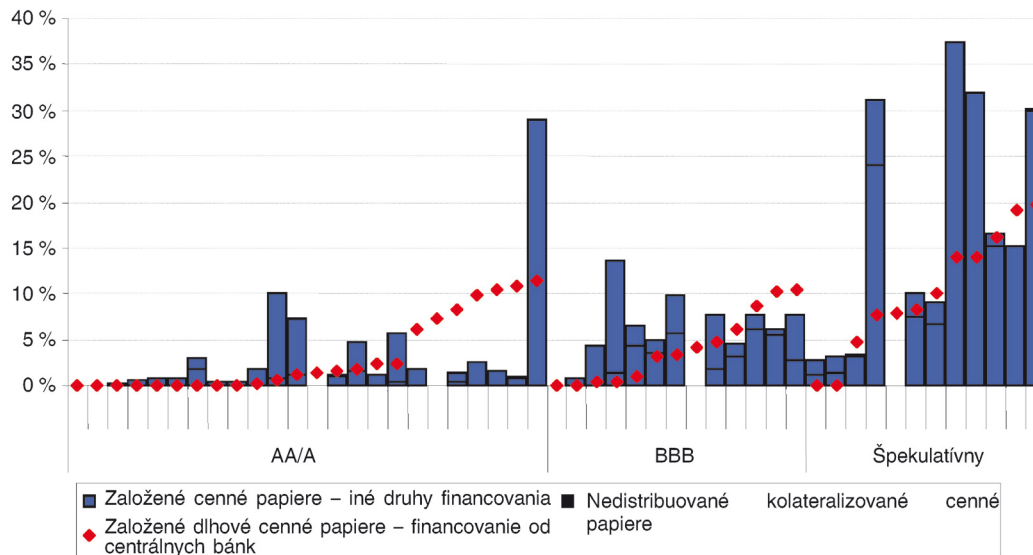
Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženi aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 48 bánk.

Poznámky: Vodorovná os predstavuje pomer zaťažených aktív (s výnimkou párovaných repoobchodov) k súčtu zaťažených aktív a nezaťažených aktív akceptovateľných na získanie financovania od centrálnych bánk. Zvislá os predstavuje mieru zaťaženia.

Graf 34

Nedistribúované kolateralizované cenné papiere a založené dlhové cenné papiere za skupiny bánk s rôznym úverovým ratingom ku koncu roka 2011

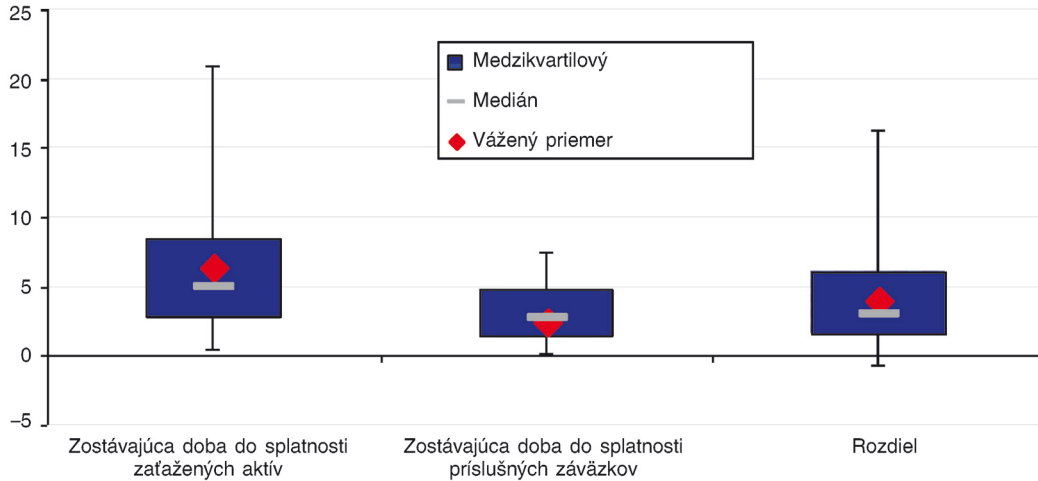
Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženi aktív a inovatívnom financovaní, Bloomberg.

Veľkosť vzorky: 24 bánk (AA/A), 13 bánk (BBB), 12 bánk (špekulatívny rating).

Poznámky: Všetky hodnoty predstavujú percento celkových aktív. Založené dlhové cenné papiere zahŕňajú dlhové nástroje vydané finančnými spoločnosťami (bankami a nebankovými subjektmi) a podnikmi, ako aj ABS.

VI.2.2. Splatnosť zaťažených aktív a príslušných záväzkov

Graf 35

Rozdelenie zostávajúceho času do splatnosti zaťažených aktív a príslušných záväzkov a rozdielov medzi nimi ku koncu roka 2011 (v rokoch)

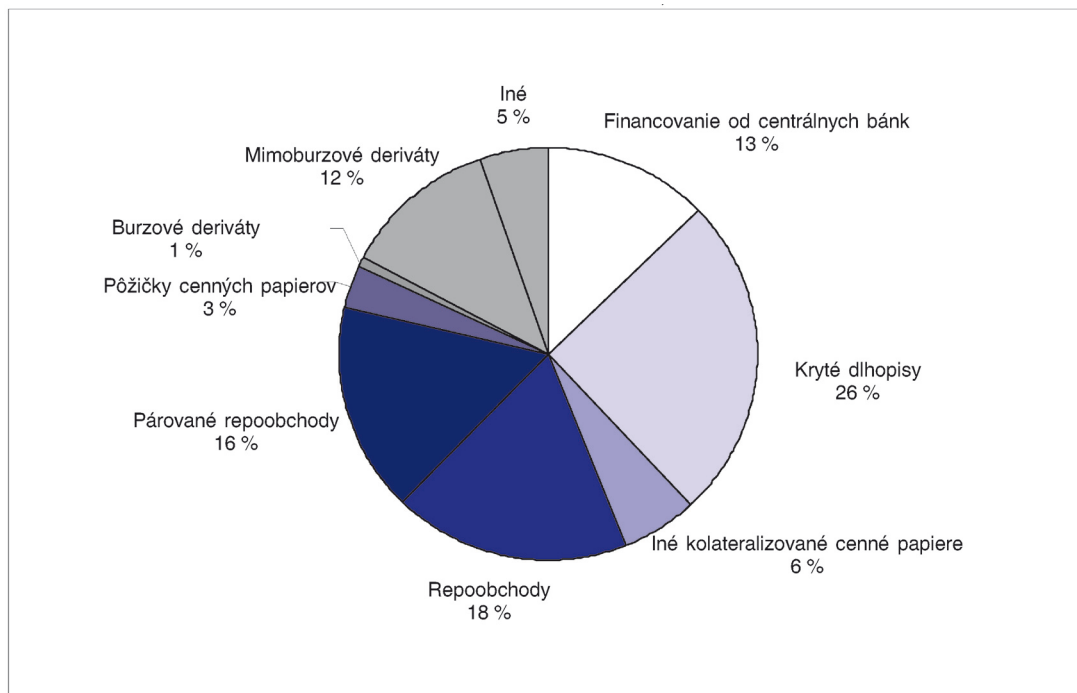
Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 22 bánk.

Poznámky: Vážené priemery zostávajúcich dôb do splatnosti predstavujú priemer jednotlivých bánk vážený objemom ich zaťažených aktív a príslušných záväzkov. Rozdiel predstavuje rozdiel medzi zostávajúcim časom do splatnosti zaťažených aktív a príslušnými záväzkami za jednotlivé banky a jeho rozdelenie. V tomto prípade vážený priemer predstavuje rozdiel medzi váženými priemermi zaťažených aktív a príslušných záväzkov.

VI.3. Zabezpečené financovanie

Graf 36

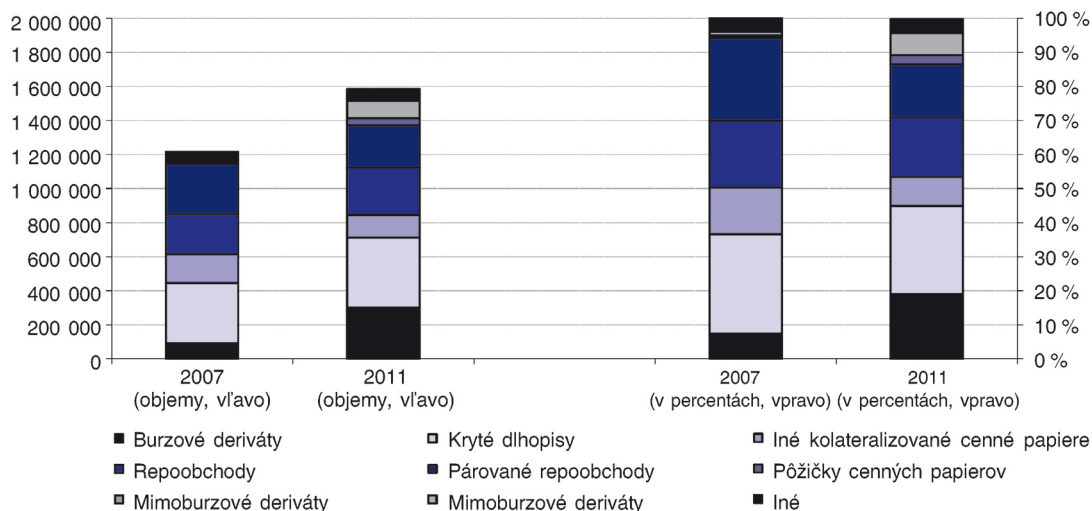
Rozdelenie zabezpečeného financovania a derivátov ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 48 bánk.

Graf 37

Rozdelenie zabezpečeného financovania a derivátov ku koncu roka 2007 a 2011 (v mil. EUR a percentách)

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

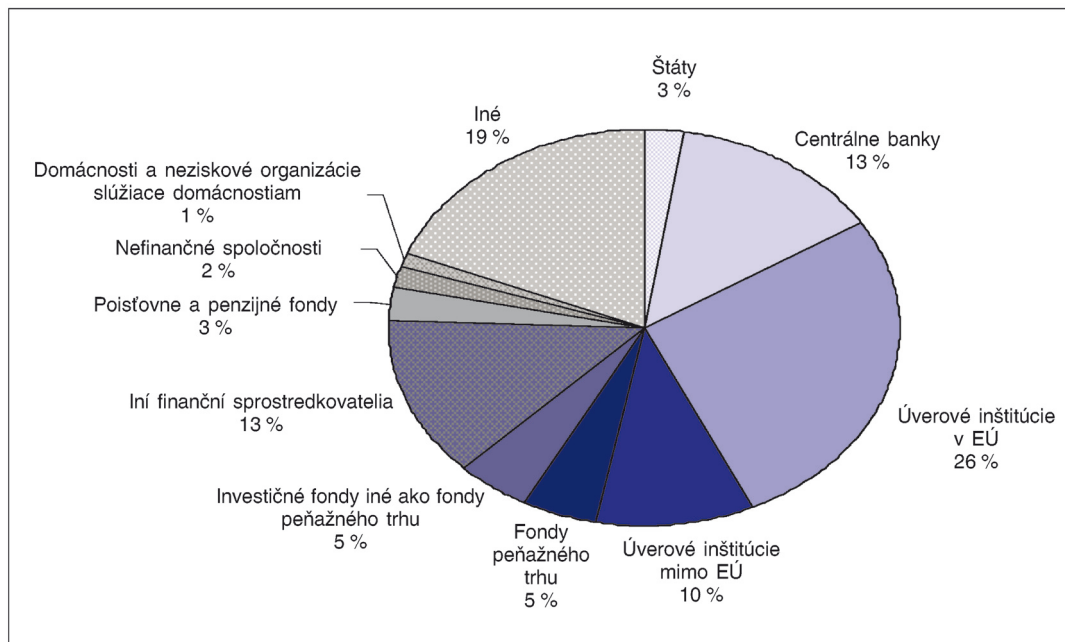
Veľkosť vzorky: 27 bánk.

Poznámka: Vzorka bánk v rokoch 2007 a 2011 je rovnaká.

VI.4. Zmluvné strany

Graf 38

Rozdelenie príslušných záväzkov podľa typu zmluvnej strany ku koncu roka 2011

Zdroj: Prieskum ESRB o zaťaženosti aktív a inovatívnom financovaní.

Veľkosť vzorky: 42 bánk.

Poznámky: Vzhľadom na neistotu bánk v sledovaní vlastníctva krytých dlhopisov a iných vydaných obchodovateľných cenných papierov je pokrytie tohto grafu, pokiaľ ide o príslušné záväzky, približne o 26 % nižšie ako v grafe 36. To isté platí aj pre kategóriu párovaných repoobchodov. Viacero bánk navyše tieto sumy priamo pripočítalo ku kategórii „ostatné zmluvné strany“.